

OBRANA

5 scenárov
pre
Donbas

Slovensko-česká
spolupráca včera
a dnes

Rozhovor
s ministrom
obraný ČR
Martinom
Stropnickým

**Letecké dni
SIAF 2015**

Rodová rovnosť
v ozbrojených
silách

**Bojové strel'by
S-300 PMU**

Premiéra na výstave
MSP0 Kielce

Deň národnej hrdosti

Minister obrany SR Martin Glváč sa 29. augusta v Banskej Bystrici zúčastnil na pietnom akte a slávnostnom zhromaždení pri príležitosti 71. výročia Slovenského národného povstania. Oslavy sa už tradične konali pri Pamätníku SNP. „Slovenské národné povstanie je nespochybniteľne jednou z najvýznamnejších udalostí našich dejín, pretože slovenský národ sa vtedy dokázal zomknúť a vzoprieť nacistickej mašinerii. Je našou povinnosťou vzdať každoročne hold tým, ktorí bojovali za nás a našu slobodu,“ povedal minister obrany SR Martin Glváč. Oslavy v Banskej Bystrici otvorili preletom stíhacie lietadlá Vzdušných síl Ozbrojených síl SR. Vojaci pripravili pre účastníkov slávnostného zhromaždenia dynamické a statické ukážky vojenskej techniky. Na oslavách v Banskej Bystrici sa zúčastnil aj prezident SR a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Andrej Kiska, predseda Národnej rady SR Peter Pellegrini, predseda vlády SR Róbert Fico a náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR genpor. Milan Maxim.

Martin Glváč si 71. výročie SNP pripomenul už v piatok 28. augusta v Pezinku. V príhovore hovoril o paralelách medzi udalosťami, ktoré Slovensko zažilo pred vyše 70 rokmi a ktoré zažíva dnes. Štátny tajomník Miloš Koterec sa zúčastnil na slávnostnej spomienke pri príležitosti 71. výročia Slovenského národného povstania na námestí SNP 27. augusta v Bratislave.

Foto: Ivan Kelement

PhDr. Miloslav Ščepka
šéfredaktor

Hoci Deň vzniku Československej republiky 28. októbra nie je štátny sviatok, nič to nemení na skutočnosti, že ak by 28. októbra 1918 so súhlasom a podporou víťazných mocností nevznikol na troskách rakúsko-uhorskej monarchie spoločný štát Slovákov a Čechov, boli by sa osudy nášho národa uberali inou cestou. Pravdepodobne oveľa kľukatejšou a namáhavejšou. Každý môže hodnotiť spolužitie v spoločnej republike po svojom, jedno je isté: Slováci a Česi k sebe majú blízko nielen po jazykovej stránke, ale i kultúrnej. A sedemdesiatročné spolužitie zanechalo nezmazateľnú stopu i v rezorte obrany. Dodnes aj najvyššie posty v Armáde Českej republiky zastávajú Slováci a v Ozbrojených silách Slovenskej republiky Česi. Trenčín – niekdajšie sídlo veliteľstva Východného vojenského okruhu – je dodnes mestom s najväčšou a najaktívnejšou českou menšinou na Slovensku. Prirodzene, tvoria ju najmä rodiny bývalých i súčasných vojakov. Rozdelením spoločného štátu sa neskončila spolupráca v oblasti vojenského výcviku, školstva, vedy a výskumu, o obrannom priemysle ani nehovoriac. Rozhodli sme sa na tento fenomén pozrieť bližšie v našej rubrike TÉMA, ktorú netradične uvádzame rozhovorom s ministrom obrany Českej republiky Martinom Stropnickým.

V októbrom vydaní nášho časopisu, ktoré práve držíte v rukách, si však môžete prečítať aj o prvých bojových streľbách slovenského protiletadlového raketového systému S-300 PMU na bulharskom polygóne Šabla, alebo o výsledkoch slovensko-poľskej spolupráce v podobe samohybnej kanónovej húfnice Diana, ktorú predstavili na nedávnej medzinárodnej výstave obranného priemyslu MSPO v poľskom meste Kielce. Nezabudli sme ani na piaty ročník medzinárodných leteckých dní SIAF na Sliači. A napokon prinášame aj priamy pohľad na filmy s vojenskou či vojnovou tematikou, ktoré minulý mesiac predstavil 72. ročník medzinárodného filmového festivalu v Benátkach.

Príjemné chvíle nad stránkami októbrovej Obrany a krásnu jeseň všetkým!

NA OBÁLKE: Prvé bojové streľby systému S-300 PMU v Bulharsku • Foto: Jozef Žiak

4 5 scenárov vývoja na Donbase

6 Rozhovor s ministrom obrany
Českej republiky
Martinom Stropnickým

6

8 TÉMA: Slováci a Česi
zostali bratmi

16 Bojové streľby S-300 PMU
nad Čiernym morom

21

21 Medzinárodný letecký deň
SIAF 2015

24 Výstava MSPO Kielce

26 Slávne bitky histórie: Poltava

28 Nová Puma z Nemecka

30 Memoriál kpt. Makovníka

34 Poddôstojníci excelovali
na polygóne Šabla

36 Rodová rovnosť v OS SR

38

38 Majster sveta Matej Tóth

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIII. • č. 10/2015
• Redakčná uzávierka 25. 9. 2015 • Do výroby zadané 28. 9. 2015 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, SELUZ • Šéfredaktor:
PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Redaktori: PhDr. Pavol
VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk, Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.:
0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonora BUJAČKOVÁ, tel.:
0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-
mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, SELUZ MO SR,
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslvenské tlačiarne Skalica, s.r.o. •
© Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

5 scenárov

možného vývoja situácie na Donbase

V septembri uplynie rok od podpísania prvej dohody z Minska o stabilizovaní situácie na východe Ukrajiny. Pokrok nepriniesla ani druhá dohoda podpísaná vo februári tohto roka. Napätie sa neustále stupňuje a proruskí separatisti nemienia plniť podpísané dohody. V súčasnosti to vyzerá skôr na patovú situáciu.

Aký môže byť ďalší vývoj situácie na Donbase, pomenoval poradca prezidenta Ukrajiny a riaditeľ Národného inštitútu strategických štúdií Volodymyr Horbulin, ktorý uvádza päť možných scenárov, pričom prvé tri sú radikálne a dva kompromisné.

1. Scenár totálnej vojny

Ten je možný v prípade rozhodnutia Ruska o začatí otvorenej vojenskej agresie s cieľom vytvorenia pozemného koridoru na Krym a k vojenskému kontingentu v separatistickom Podnestersku. V takom prípade Ukrajina bude nútená pristúpiť k celkovej militarizácii spoločnosti, ekonomickej, politickej, kultúrnej, ako aj k vyhláseniu vojnového stavu. Rusko sa v prípade otvorenej vojny dostane do medzinárodnej izolácie a pravdepodobná bude aj téma vylúčenia z Bezpečnostnej rady OSN a iných medzinárodných organizácií. Podľa poradcu ukrajinského prezidenta Ukrajina má v prípade tohto scenára šancu na úspech, pretože

proti nej by stál štát s obmedzenými technologickými a finančnými možnosťami, s nedokončenou modernizáciou armády. Aj v prípade ak Rusko obsadí časť ukrajinského územia, vojna sa neskončí, prejde do gerilovej podoby a diverzných činností. Cenou víťazstva bude rozrušená infraštruktúra a ekonomický potenciál Ukrajiny, rozsiahle straty na životoch vojakov a civilného obyvateľstva. V prípade porazenia Ruska by bola definitívne doriešená otázka Donbasu a navrátenia Krymu. Scenár je najmenej pravdepodobný, pretože chýba vôľa ruského národa bojovať proti Ukrajine a Rusko by sa ako priamy aktér vojnového konfliktu dostalo do ešte väčších ekonomických a sociálnych problémov, ako sa v súčasnosti už nachádza.

2. Scenár zrieknutia sa Donbasu

V prípade tohto scenára by sa Ukrajina definitívne zriekla separatistického územia časti Luhanskej a Doneckej oblasti (Donbasu)

aj akýchkoľvek vzťahov s ním. Ďalší osud odtrhnutého Donbasu by zaujímal Ukrajinu len z pohľadu vlastnej bezpečnosti. V dôsledku toho by sa minimalizovali aj vzťahy s Ruskom a stúpila by pravdepodobnosť vybudovania ochranného múru po celej dĺžke rusko-ukrajinskej hranice. Realizácia tohto scenára bude zložitá, pretože separatisti sa už budú môcť odvolávať na dodržiavanie minských dohôd zo strany Ukrajiny a budú pokračovať ešte s väčšou intenzitou v úsilí o získanie ďalších území. Horbulin zdôvodňuje uvedený scenár náladami v ukrajinskej spoločnosti (až 62 % Ukrajincov je ochotných súhlasiť s oddelením okupovaných území), ktorá si čoraz častejšie kladie otázku, či má význam usilovať sa o vojenským konfliktom zdevastované územie časti Donbasu, na ktorom zostalo obyvateľstvo bez vôle podriaďiť sa ukrajinskej vláde. Scenár úplného zrieknutia sa separatistických území je spojený so stratou štyroch percent územia a dlhým adaptačným obdobím ukrajinskej ekonomiky.

3. Scenár satelitného štátu

Na jeho základe sa Ukrajina stane satelitom Ruska, uzná autonómiu Donbasu, zriekne sa Krymu a euroatlantického smerovania krajiny. Takéto prímerie oberie Ukrajinu o značnú časť nezávislosti jej zahraničnej politiky a primkne ju k historickému osudu Ruska. V takom prípade zhoršenie vnútorných sociálnych konfliktov, rast náboženského fundamentalizmu, regionálneho separatizmu a prípadný ekonomicky kolaps ruskej ekonomiky sa nevyhnutne deštruktívne odrazia aj na Ukrajinu. Významnou hrozbou pre ukrajinskú spoločnosť by bolo jej vtiahnutie do imperiálnych ambícií Ruska, čo by znamenalo vopred prehratý konflikt s poprednými štátmi sveta a euroatlantickým spoločenstvom. To by znamenalo nové straty, nové konflikty a nové historické zlomy, aké nezodpovedajú národným záujmom Ukrajiny, ktoré si vybrali Ukrajinci na Majdane v roku 2013. Tento scenár by bol pre Ukrajinu politicky nezmyselný a historicky samozníčujúci.

4. Scenár zmrazeného konfliktu

Išlo by o podobu zmrazených konfliktov v Podnestersku, Abcházsku a Južnom Osetsku. Tento scenár z dlhodobého hľadiska tiež vyhovuje Rusku. Jeho podstatou je, že separatistické územia časti Donbasu zostanú súčasťou územia Ukrajiny ako autonómne celky so širokými právomocami. Ukrajina by bola nútená obnoviť ekonomické vzťahy so separatistickým Donbasom a sanovať jeho rozrušenú infraštruktúru, pričom na autonómnych územiach by zostal bábkový režim riadený z Moskvy. Tzv. autonómne vlády Luhanskej a Doneckej ľudovej republiky by sa snažili vplývať na ukrajinskú vnútornú a zahraničnú politiku s cieľom zabrániť euroatlantickému smerovaniu krajiny, čo by pravdepodobne znamenalo ďalšiu destabilizáciu bezpečnostnej situácie a návrat k aktívnej fáze vojenského konfliktu. Dovtedy by uzavretie prímerie umožnilo zrušenie sankcií voči Rusku, obnovenie ekonomických vzťahov s Európskou úniou a USA, čo by napomohlo ekonomický rast Ruska a tým aj posilňovanie bojových schopností jeho ozbrojených síl.

Hoci tento scenár by umožnil pomerne rýchle zastavenie bojov na Donbase, Ukrajina by sa pravdepodobne stala negatívne vnímaným štátom, a to v dôsledku sústavných politických kríz, rastu kriminality a nelegálneho obchodu vrátane zbraní a narkotík. Čas trvania tohto stavu sa dá odhadnúť ťažko, ale podľa historických skúseností, by mohlo ísť o desiatky rokov. Na konci by sa Ukrajina vrátila tam, kde začínala: k antagonizmu.

5. Scenár limitovanej vojny a rokovaní

Ide o scenár, v ktorom nedôjde k plnohodnotnej vojne, ale ani k mierovému stavu. Bude pokračovať rokovací proces v rôznych formátoch, lež bez podstatných výsledkov. Ukrajina bude zväčšovať svoj vojensko-technický potenciál a postupne prejde od blokovania separatistov k ich vytláčaniu, od pasívnej obrany k aktívnej. Dôjde k posilneniu medzinárodných sankcií a diplomatickej izolácie Ruska. Na realizáciu tohto scenára bude po-

trebné politické umenie a kreativita ukrajinskej diplomacie aj morálna výdrž síl rýchlej reakcie a špeciálneho určenia. Tento scenár by umožnil dosiahnuť najlepší výsledok s minimálnymi stratami, hoci by si pri realizácii vyžadoval veľa času, schopnosť a trepezlivosti.

Ani jeden z uvedených scenárov budúceho vývoja situácie na Donbase nie je možné vylúčiť, pričom všetky predstavujú pre Ukrajinu väčšie alebo menšie riziká. Ani jeden nepočíta s obnovením situácie na Donbase z čias pred vypuknutím konfliktu. Aj keď scenár zmrazeného konfliktu nie je pre Ukrajinu výhodný a dokonca bezperspektívny, Ukrajina bude pravdepodobne nútená pod vplyvom vnútorných a vonkajších okolností súhlasiť práve s takýmto riešením konfliktnej situácie.

Text: Juraj Beskid

Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií AOS

Minister obrany ČR Martin Stropnický

Nové formáty spolupráce

Ani rozdelenie Československa pred 22 rokmi nedokázalo spretíhať úzke (často doslova rodinné) zväzky. Spoločné korene a po desiatky rokov i jednota dodnes spájajú slovenský a český obranný sektor. Nielenže sme najbližší, najužšie spolupracujúci partneri, ale považujeme za bežné a normálne, ak Česi slúžia v Ozbrojených silách Slovenskej republiky a Slováci v Armáde Českej republiky. Sú rodiny – a nie je ich málo – ktorých členovia pôsobia v českých aj slovenských ozbrojených silách. Aj preto sa v októbri, keď si pripomíname 97. výročie vzniku nášho spoločného štátu, zhovárame s ministrom obrany ČR Martinom Stropnickým.

Ako reaguje Armáda Českej republiky na nové bezpečnostné hrozby?

V súlade s celkovým trendom v rámci NATO, ktorý reflektujú v zásade všetky členské štáty, venujeme oveľa viac pozornosti než v predchádzajúcich rokoch úlohám súvisiacim s kolektívnou obranou našej krajiny a našich spojencov. V tom zohrala ruská agresia proti Ukrajine a konfrontačná politika Ruska voči NATO

skutočne kľúčovú rolu. Predtým sme budovali prevažne expedičné, ľahké armády určené na pôsobenie v medzinárodných mierových či stabilizačných operáciách a trochu sme zanedbali obransky schopnosť nás samotných.

Teraz sa usilujeme všetky tieto nedostatky napraviť. Ide o množstvo náročných úloh – obstaranie dostatočného množstva adekvátneho výstroja, niekoľko kľúčových

výzbrojných projektov, nevyhnutnosť zlepšiť regrutačný systém a doplniť počet vojakov z povolania na plánované stavy. Okrem toho intenzívne riešime problematiku záloh a novelizáciu brannej legislatívy. Aby sme to mohli realizovať, potrebujeme vyšší rozpočet.

Som rád, že si to moji kolegovia vo vláde uvedomujú vrátane pána premiéra. Vlni v septembri predsedovia všetkých

troch koalíčných strán podpísali dohodu, že do roku 2020 dôjde k zvýšeniu nášho obranného rozpočtu na 1,4 % HDP, čo by v absolútnych číslach znamenalo zvýšenie našich obranných výdavkov o viac ako polovicu v porovnaní s týmto rokom.

Okrem toho sa, samozrejme, intenzívne zaoberáme rozvojom nových schopností, a to nielen sami, ale predovšetkým v rámci rôznych formátov medzinárodnej spolupráce. Mám na mysli napríklad kybernetickú obranu, schopnosti špeciálnych síl, bezpilotné prostriedky a podobne. Aj schopnosti nášho nadzvukového letectva v porovnaní s uplynulými rokmi výrazne rastú.

V neposlednom rade ide o to, ako prispievame k obranyschopnosti Aliancie ako celku a ako podporujeme obranu predovšetkým potenciálne najohrozenejších spojencov, napríklad v Pobaltí. Tu máme byť na čo hrdí – trúfam si povedať, že vo svojej váhovej kategórii je ČR jedným z najaktívnejších prispievateľov k spoločnej obranyschopnosti NATO. Od jari minulého roka významne prispievame k opatreniam na zabezpečenie exponovaných spojencov o spoľahlivosti aliančnej kolektívnej obrany. Pravidelne zabezpečujeme ochranu vzdušného priestoru spojeneckých krajín, či už ide o Pobaltie, alebo Island. Významne prispievame do medzinárodných operácií, predovšetkým do aliančnej misie Resolute Support. Dodávkami munície a výcvikom sa podieľame na boji medzinárodnej koalície proti tzv. Islamskému štátu. Podstatne prispievame aj do pohotovostných síl NATO vrátane novo budovaných Síl veľmi vysokej pohotovosti. A mohol by som pokračovať.

Aké úlohy čaká spoločné bojové zoskupenie EÚ, ktoré bude zložené z armád krajín V4?

Spoločné bojové zoskupenie krajín V4 bude v pohotovosti v prvej polovici roka 2016. V súčasnosti vrcholí jeho príprava, vlastná certifikácia prebehne na jeseň v Poľsku. Podľa platného konceptu by každé bojové zoskupenie EU malo byť schopné uskutočniť akúkoľvek operáciu EÚ, teda operáciu krízového riadenia, humanitárnu či záchrannú operáciu. Podmienkou použitia je nevyhnutnosť rýchlej reakcie EÚ. V praxi je použitie bojového zoskupenia v určitých situáciách limitované jeho veľkosťou. EÚ na fakt, že žiadne zoskupenie nebolo doteraz nasadené, reaguje kontinuálnou diskusiou o tom, ako zvýšiť ich nasaditeľnosť a posilniť ich flexibilitu.

Nasaditeľnosti určite pomôže i nedávna revízia Konceptu rýchlej reakcie EÚ, ktorá vytvorením databázy ďalších jednotiek rýchlej reakcie umožní doplnenie či posilnenie EÚ BG v operácii a zvýši tak možnosť jeho nasadenia. Ďalšou aktivitou sú nedávne závery Rady pre zahraničné veci EÚ, kde ministri schválili, že bojové zoskupenia budú brané do úvahy pri pláno-

vaní nových vojenských operácií EÚ, najmä ako vstupná sila pri začiatku operácie.

Ktoré z výsledkov rokovania ministrov obrany krajín V4 považujete za najdôležitejšie?

Predovšetkým je to schválenie dvoch dokumentov, a to Akčného plánu a Výcvikovej stratégie V4, čím postupne napĺňame víziu dlhodobej spolupráce V4 v oblasti obrany. Schválenie akčného plánu nám poskytuje nástroj na efektívne konkrétne naplnenie obsahu vízie a súčasne zabezpečí väčšiu kontinuitu a nadväznosť

„Budovali sme prevažne expedičné, ľahké armády určené na pôsobenie v medzinárodných mierových či stabilizačných operáciách a trochu sme zanedbali obranyschopnosť nás samotných. Teraz sa usilujeme všetky tieto nedostatky napraviť.“

predsedníctva. Odsúhlasili sme vytvorenie vyšehradskej platformy vojenského vzdelávania a identifikovali päť najslubnejších oblastí budúcej spolupráce. S ostatnými ministrami sme sa dohodli na harmonizácii bilaterálnych zmlúv o cezhraničnej spolupráci vzdušných síl, aby sme vytvorili základ na regionalizáciu spolupráce v oblasti ochrany vzdušného priestoru.

Ktoré sú v súčasnosti najdôležitejšie body spolupráce českých a slovenských ozbrojených síl?

V súčasnosti rokujeme o užšej spolupráci vzdušných a pozemných síl. V záujme zvyšovania interoperability našich vojsk, a aj vzhľadom na bezpečnostnú situáciu v Európe a vo svete, robíme spoločné vojenské cvičenia. Usilujeme sa o zintenzívnenie spolupráce v oblasti vyzbrojovania a akvizícií, pretože sme presvedčení, že spoločné obstarávanie vedie k efektívnejšiemu hospodáreniu s obrannými rozpočtami oboch krajín.

Nesmieme však zabudnúť na ďalšie oblasti spolupráce, ako je obranné plánovanie, legislatíva, podpora spolupráce obranného priemyslu, vzdelávanie. Podľa dohody medzi ČR a SR o rozvoji spolupráce v oblasti obrany z roku 2013 sú všetky témy do detailov pravidelne pre-

diskutované v rámci ôsmich pracovných skupín.

V ktorých oblastiach obranného priemyslu vidíte potenciál spolupráce?

Hmatateľný úspech sme dosiahli v júli 2014, keď sme podpísali memorandum medzi ČR a SR o spolupráci pri obstarávaní ručných zbraní pri príležitosti otvorenia pobočky Českej zbrojovky v Novákoch. Útočné pušky BREN dodala Česká zbrojovka slovenskému ministerstvu obrany na jeseň 2014 a v súlade s harmonogramom poskytnete aj zaškolenie obsluhy a servisu.

Za úspešnú môžeme považovať spoluprácu pri vývoji a výrobe vysoko citlivých energetických materiálov, ako sú pohonné jednotky do húfníc. V tomto roku prebieha diskusia k možnostiam spolupráce štátnych podnikov a slovenských štátnych akciových spoločností pri modernizačných projektoch obranného priemyslu podľa už spomínanej dohody.

Potenciál na spoluprácu vidím aj v projekte vývoja, výroby a nákupu univerzálneho modulárneho pásového vozidla (UMTP), ktorý je v súčasnosti rozpracúvaný v rámci V4 pod vedením Poľska. Do toho sú zapojené aj Česko a Slovensko.

Možnosti spolupráce sú reálne pri modernizácii lietadiel L-39 a pri logistickej podpore slovenským ministerstvom obrany zvažovaného prenájmu stíhačiek Gripen, ktoré používa aj česká armáda. Je na škodu, že sa nevyužil silný potenciál na spoločnú priemyslovú spoluprácu v oblasti radarovej techniky vzhľadom na rozdielne spôsoby akvizície zo strany oboch krajín.

Ako sa Armáda ČR podieľa na operácii Resolute Support v Afganistane?

AČR plní v rámci misie Resolute Support tri základné úlohy. Prvou je výcvik a poradenstvo v prospech afganských ozbrojených síl. Ide o výcvik posádok vrtníkov a pozemného personálu, čo zabezpečuje Letecký výcvikový tím AAT. Ďalej je to poradenská činnosť v oblasti špeciálnych síl. Poskytujeme aj ochranu spojeneckým silám v podobe strážnej roty na základni Bagram. Tretím príspevkom je podpora spojeneckých síl v rámci zdravotného zabezpečenia; český poľný chirurgický tím pôsobí v zostave americkej poľnej nemocnice. V súčasnosti je v Afganistane nasadených zhruba 280 českých vojakov a sme teda v prvej desiatke najväčších prispievateľov. K ich profesionalite, spoľahlivosti a obetavosti mám veľkú úctu, obzvlášť keď si v týchto dňoch pripomíname prvé výročie samovražedného útoku, ktorý si neďaleko základne Bagram vyžiadal životy piatich českých vojakov.

Náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Milan Maxim a náčelník Generálneho štábu AČR genpor. Josef Bečvář

Spoločné korene, spoločná cesta

„V rámci dvojstranných rozhovorov a aktivít dominovali témy spoločnej ochrany vzdušného priestoru, spoločný výcvik pilotov a riadiacich letovej prevádzky, ako aj spoločné cvičenia,“ hodnotí spoluprácu medzi slovenským a českým rezortom obrany štátny tajomník MO SR Miloš Koterec, predseda slovenskej časti zmiešanej politicko-vojenskej pracovnej komisie na realizáciu spolupráce medzi Slovenskou republikou a Českou republikou v oblasti obrany.

„Spolupráca sa dlhodobo zameriava na projekty, ktorých cieľom je budovanie a udržanie spôsobilostí pri použití obmedzených zdrojov oboch rezortov obrany. Od koordinovaného postupu

a spoločných nákladov obe strany očakávajú efektívnejšie vynakladanie finančných prostriedkov a skutočnosť, že vybrané spôsobilosti či kapacity sa stanú pre obe krajiny dostupnejšie,“ uvádza M. Koterec.

Plánovanie, logistika, legislatíva

V sledovanom období posledných troch rokov pracovalo v politicko-vojenskej pracovnej komisii osem pracovných skupín: pre obrannú politiku a plánovanie, pre

Bratia, partneri, kolegovia

1. septembra 1992 bolo v služobnom pomere vojaka z povolania a v ďalšej službe 55 291 osôb, z toho 2 854 žien. V Českej republike slúžilo 8 685 vojakov z povolania slovenskej národnosti, 21,2 % zo všetkých vojakov z povolania na teritóriu Českej republiky. V Slovenskej republike slúžilo 2 580 vojakov českej národnosti, teda 18,6 % zo všetkých vojakov z povolania na teritóriu Slovenskej republiky.

Z vojakov z povolania slovenskej národnosti, ktorí slúžili v Českej republike malo 37,9 % manželku a spravidla i deti českej národnosti. Z vojakov z povolania českej národnosti slúžiacich na Slovensku malo takmer zhodne 38,3 % manželku a spravidla i deti slovenskej národnosti. Okrem toho bolo v rozpočtovom úseku čs. armády zaradených 34 693 občianskych zamestnancov, z toho na teritóriu Českej republiky 26 212 (75,5 %) a na teritóriu Slovenskej republiky 8 481 (24,5 %) občianskych zamestnancov.

Dalo sa predpokladať, že rozdelením armády vznikne problematická situácia, pretože mnoho vojakov českej národnosti,

vykonávajúcu službu na území Slovenska, bude požadovať presťahovanie do Českej republiky, a slovenskí vojaci z povolania, samozrejme, naopak. Tieto požiadavky sa centrálnne sledovali. K problémom možno prirátavať aj negatívne sociálne dôsledky re-disklokácie vojsk v rokoch 1990 až 1992, obzvlášť odlúčenosť

operácie a cvičenia, pre logistiku a pre ochranu vzdušného priestoru, pre vyzbrojovanie, pre vzdelávanie, pre spoluprácu štátnych podnikov a organizácií a legislatívno-právna skupina. „Veľmi významný pokrok sme dosiahli v oblasti ochrany vzdušného priestoru. Od 1. septembra 2014 sa začali cezhraničné lety v rámci integrovaného systému protivzdušnej a protiraketovej obrany NATO (NATINAMDS). Túto oblasť sa snažíme posunúť na úroveň V4. V súčasnosti sa nám podarilo finalizovať podobnú dohodu s Maďarskom a ďalšie rokovania prebiehajú s poľským partnerom,“ oceňuje M. Koterec. Spomenie aj recipročne realizované kurzy riadenia letovej prevádzky pre príslušníkov českých vzdušných síl v Akadémii OS SR v Liptovskom Mikuláši a na druhej strane taktického lietania pre pilotov OS SR v Taktickom simulačnom centre Pardubice. „Princíp reciprocity je jedným z faktorov efektívneho vynakladania finančných prostriedkov,“ zdôrazňuje M. Koterec. Dodáva, že úspešná bola aj pracovná skupina pre logistiku, najmä vzhľadom na to, že vzájomnú výmenu neupotrebitelného materiálu sa v minulosti realizovať nepodarilo. Na základe Dohody medzi vládou ČR a vládou SR o darovaní vojenského materiálu darovali OS SR Armáde Českej republiky 112 ks tankovej munície a podobné postoje sú aj z českej strany. Spoločnou myšlienkou je vypracovanie databázy materiálu, ktorý si budeme môcť vzájomne vymieňať.

Cvičenia

„Spoluprácu v oblasti výcviku považujeme za jednu z ťažiskových,“ zdôrazňuje M. Koterec. Veľmi úspešným bolo v októbri 2014 cvičenie GROUND PEPPER, na ktorom participovali aj ostatné krajiny V4 a vojaci USA, pričom sa zapojilo aj veliteľstvo NATO v Brunssume. Hlavnou úlohou bolo precvičiť medzinárodné účelové zoskupenie vrátane jeho štábu a podriadených jednotiek v zostave mechanizovanej brigády pri plnení úloh podľa článku 5 Washingtonskej zmluvy. Ďalej to bolo cvičenie ENGINEER

vojakov z povolania od rodín, národnostnú zmiešanosť rodín (z 36 491 manželstiev bolo 10 064, tj. 27,6 % zmiešaných), federalistické vedomie vojakov, stratu profesionálnych perspektív i narušovanie vzájomných vzťahov. Proces delenia armády však prebehol bez väčších problémov. Pracovné a kolegiálne vzťahy medzi príslušníkmi armády českej a slovenskej národnosti sa nezmenili. Pracovná atmosféra nebola narušovaná a úlohy sa plnili dobre a v daných časových termínoch.

Pred rozdelením armády bola vypracovaná analýza štruktúry veliteľského zboru podľa národnosti z hľadiska ich zaradenia na konkrétnom území. Asi 8 600 vojakov z povolania slovenskej národnosti slúžilo na českom území, 2 580 českých dôstojníkov na slovenskom území. Pre ďalšiu službu v Armáde Českej republiky sa rozhodlo 85 % slovenských vojakov z povolania, pre službu v Armáde Českej republiky sa rozhodlo viac než dvojnásobné množstvo českých vojakov slúžiacich na Slovensku.

Celkovo sa predpokladalo, že po rozdelení bude v Armáde Českej republiky slúžiť 93 tisíc vojakov a v Armáde Slovenskej republiky 46 tisíc. K 1. 1. 1993 slúžilo v AČR 6 912 vojakov

Štátny tajomník MO SR Miloš Koterec s námestníkom ministra obrany ČR Danielom Košťalom

RESCUER 10. – 15.mája 2015 na území Českej republiky (Přerov, Kojetín, Libava) a Slovenskej republiky (ženijný prápor Sereď). Vznikla spoločná ženijná brigáda oboch armád. Námetom bola operácia krízového manažmentu so zameraním na činnosť spoločnej ženijnej jednotky útvarov AČR a OS SR v rámci humanitárnej operácie pri odstraňovaní následkov živelných pohromy a škôd veľkého rozsahu s cieľom posilniť pripravenosť vojakov pomáhať civilnému obyvateľstvu v oboch krajinách. „Pokračovala i spolupráca jednotiek chemického vojska počas cvičení TOXIC LEAK 1 - 4 vo Výcvikovom a testovacom centre Zemianske Kostoľany, kde majú rozvíjať schopnosti špecialistov aj v oblasti narábania s chemickou muníciou. Spolupráca vo výcviku je zameraná aj na ďalšie aktuálne hrozby. Záverečná fáza cvičenia SLOVAK SHIELD 2015 prebehla za účasti vojakov z ČR, Maďarska, Poľska a USA. Precvičovali aj schopnosti veliteľov a štábov plánovať a vykonávať operácie na udržanie bezpečnosti Slovenskej republiky s pomocou členských krajín NATO,“ hovorí Miloš Koterec.

Vo vzduchu aj na zemi

Podľa predsedu slovenskej časti zmiešanej politicko-vojenskej pracovnej komisie na realizáciu spolupráce medzi SR a ČR, výsledky spoločnej práce potvrdzujú nadštandardný záujem oboch krajín pokračovať v

bilaterálnej spolupráci, pričom pracovné skupiny sa ukázali ako efektívny nástroj na jej posilnenie a samotnej realizácie. „Prihliadajúc na vysokú intenzitu spolupráce sa chceme sústrediť najmä na už existujúce projekty vo vyššie uvedených oblastiach. V oblasti spoločnej ochrany vzdušného priestoru by sme chceli v blízkej budúcnosti vytvoriť spoločný výcvikový priestor tzv. Cross-Border Area (CBA) v hraničnom priestore Slovenska a Čiech. To by zefektívnilo a zjednodušilo podmienky na vykonávanie spoločných výcvikových letov,“ konštatuje M. Koterec. Chceme spoločne pokračovať na mnohonárodných projektoch ako MATC (Mnohonárodné centrum pre letecký výcvik - Multinational Aviation Training Centre), alebo v poradnom tíme AAT (Air Advisory Team) v Afganistane. Miloš Koterec poznamenáva, že popri prehľbovaní spolupráce vzdušných síl treba sa zamerať aj na ďalší rozvoj praktickej spolupráce pozemných síl OS SR a AČR. „Náčelníci generálnych štábov majú za úlohu pripraviť koncepčný materiál, v ktorom vyhodnotia možnosti rozvíjania strategickej spolupráce pozemných síl vrátane návrhov konkrétnych aktivít a projektov zameraných na synergiu spoločného pôsobenia pri regionálnej obrane a iných úlohách Aliancie.“

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

z povolania slovenskej národnosti (18 % celkového stavu). Do Armády Slovenskej republiky ich prešlo 778.

V Armáde Slovenskej republiky slúžilo 2 224 českých vojakov z povolania (15 % celkového počtu), z toho ich do Armády Českej republiky prešlo 217. Vo vojenských školách Armády Českej republiky študovalo 363 vojakov z povolania a 75 vojakov v ďalšej službe, ktorí boli občanmi Slovenskej republiky. Na vojenských školách v SR študovalo 517 vojakov z povolania a 62 vojakov v ďalšej službe, ktorí boli občanmi Českej republiky.

Foto: Michal Psota

Vojenské vzdelávanie: most česko-slovenskej obrannej spolupráce

Profesionalizácia a výrazné zníženie početných stavov vojenského personálu ovplyvnili aj oblasť vojenského vzdelávania. Slovenská aj Česká republika museli na rozdelenie spoločného štátu reagovať zmenami vo vzdelávacom procese profesionálnych vojakov aj vo vojenskej vede a výskume. Na istý čas sa naše cesty rozišli, hľadali sme vlastné riešenia. Geografická, historická a kultúrna blízkosť, ktoré spájajú Českú a Slovenskú republiku, a pretrvávajúce nadštandardné susedské vzťahy nás však priviedli späť na cestu blízkej spolupráce aj v oblasti obrany a bezpečnosti.

Prirodzenou cestou k zintenzívnieniu obojstrannej spolupráce medzi Slovenskou republikou a Českou republikou v oblasti obrany, ktorú na slovenskej strane zastrešuje štátny tajomník Miloš Kote-

rec, sa preto stalo aj vojenské vzdelávanie. Významné bolo zriadenie sekcie ľudských zdrojov Ministerstva obrany Slovenskej republiky v roku 2013. Plní okrem iného funkciu zriaďovateľa vojenskej vysokej

školy a zohráva ťažiskovú úlohu pri príprave a rozvoji vojenského personálu na profesionálnej úrovni. Ako gestor spolupráce v oblasti vzdelávania úzko spolupracuje so sekciou štátneho tajomníka Ministerstva

Erasmus+, ISOC aj výzbrojáři

Aj keď má Akadémia Ozbrojených síl SR 71 učiteľov a Univerzita obrany Brno 430, podľa prorektora pre vzdelávanie AOS doc. Ing. Jozef Putteru, CSc. sa obojstranne snažia o ústretovú proporčnú spoluprácu. Poskytol nám aj niekoľko konkrétnych údajov.

V letnom semestri 2015 sme do Brna v rámci programu Erasmus vyslali päť študentov 2. ročníka, ktorí absolvovali semester na Fakulte vojenských technológií či Fakulte vojenského leadershipu. Vzájomne si uznávame kredity a je to obojstranne výhodný program. V budúcnosti by sme sa chceli za-

merať napríklad na pomoc pri príprave odborníkov pre vzdušné sily, leteckých výzbrojárov, pre ktorých na Slovensku študijné programy nemáme. Legislatíva však neumožňuje vyslať nášho študenta do zahraničia na celé štúdium, dá sa to iba na rok. Treba spomenúť aj spoluprácu v rámci študentskej vedeckej odbornej činnosti, hoci záverečná súťaž býva organizovaná v rámci približne desiatky vojenských akadémií, aj z Rakúska, Slovinska, Poľska či Rumunska.

obranu Českej republiky. Výsledkom je Plán spolupráce v oblasti vzdelávania personálu ozbrojených síl a rezortu obrany Slovenskej republiky a Českej republiky.

Základným dokumentom rámcujúcim vzájomnú kooperáciu v oblasti vojenského vzdelávania zostala Zmluva o spolupráci medzi Akadémiou ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši a Univerzitou obrany v Brne podpísaná v roku 2012. Po vzniku sekcie sa začali nové projekty v rámci vysokoškolského vzdelávania v oblasti podpory rozvoja vedy a výskumu aj v oblasti celoživotného vzdelávania.

Najintenzívnejšie sa rozvinula mobilita študentov a vysokoškolských učiteľov, ktorí sa recipročne zúčastňujú na vzdelávacích a školiacich pobytoch v rámci projektu vzdelávania a odbornej prípravy ERASMUS+. Významné sú aj aktivity vo vede a výskume. Spoločnou oblasťou riešenia úloh je modelovanie a simulácia, v rámci ktorej sa obe vysoké školy spoločne zapájajú do medzinárodných projektov s cieľom výmeny skúseností z využívania simulačných nástrojov pre potreby vzdelávania a výcviku. Ďalšou oblasťou sú stretnutia odborníkov na potreby obranného výskumu. Samozrejmosťou sa stala pravidelná účasť na medzinárodných vedeckých a odborných konferenciách a seminároch organizovaných Univerzitou obrany a Akadémiou ozbrojených síl. Špeciálnym podujatím sú medzinárodné vedecké študentské konferencie, ktorých prínosom je vzájomné porovnanie úrovne vedeckých projektov študentov. V rámci stratégie rozvoja vedeckej a výskumnej činnosti sa rektori recipročne zúčastňujú na zasadnutiach vedeckých rád oboch škôl. Platformou pre vzájomnú výmenu poznatkov, informácií a skúseností je účasť vysokoškolských učiteľov v ďalších odborných výboroch a komisiách. Obe vysokoškolské inštitúcie využívajú možnosti zverejňovania článkov vo vedeckých a odborných časopisoch a tvorbu spoločných publikácií.

Vzhľadom na jedinečné postavenie oboch vojenských vysokých škôl z hľadiska obsahu ich výučby má významné postavenie v rámci rozvoja vojenského vzdelávania možnosť doktorandského štúdia aj možnosť získať vedecko-pedagogický titul docent alebo profesor na partnerskej škole.

Fyzická pripravenosť profesionálnych vojakov na plnenie náročných úloh možného nasadenia kdekoľvek na svete neodmysliteľne patrí k záujmovým oblastiam rozvoja vojenského personálu. Medzi ciele vzájomnej spolupráce preto patrí aj oblasť telesnej prípravy študentov a ich fyzickej zdatnosti, podpora športu a aktivít na medzinárodnej úrovni.

Absencia jazykovej bariéry medzi profesionálnymi vojakmi oboch krajín predurčuje aj rozvoj vzájomnej pomoci v oblasti jazykového vzdelávania. Pri plnení nášho záväzku dosiahnutia interoperability v jazykovej pripravenosti profesionálnych vojakov spolupracujú obe vysoké školy pri zavádzaní elektronických prostriedkov do výučby a testovania vrátane mož-

nosti recipročného využitia softvéru. Učitelia jazykov sa vzájomne zúčastňujú na metodických zamestnaniach, na poradách a seminároch špecialistov v oblasti jazykovej prípravy.

Výsledky spolupráce Česka a Slovenska sa stávajú inšpiráciou aj v rámci Vyšehradskej štvorky. Pravidelné pracovné zasadnutia odborníkov na tvorbu personálnej politiky ministerstiev obrany krajín V-4, ktoré sa konajú od roku 1997 striedavo v jednotlivých krajinách, sú v posledných rokoch oveľa adresnejšie. Témou rokovania je hľadanie konkrétnych spoločných riešení otázok optimálnej personálnej politiky vrátane možností vzdelávania a prípravy profesionálnych vojakov.

Oblasť ľudských zdrojov, a najmä vzdelávania tvorí most, ktorý prispieva k vzájomnému ľudskému i odbornému porozumeniu, spája profesionálnych vojakov AČR a OS SR.

Text: Blažena Raganová
Sekcia ľudských zdrojov MO SR
Foto: Michal Psota

Spolupracujete aj v oblasti zvyšovania kvalifikácie?

Ak nám Univerzita obrany pomohla s inauguráciou profesora v oblasti strojárstva či docenta v oblasti elektroniky, my jej pomáhame s habilitáciou ich kolegov v oblasti bezpečnosti a obrany štátu. Vymieňame si členov skúšobných komisií a čo sa týka vedeckých projektov, veľmi dobré výsledky zaznamenali pracovníci katedry strojárstva, vedení profesorom Petrom Droppom, ktorí boli na Univerzite obrany v Brne členmi viacerých riešiteľských kolektívov. Výrazne spolupracujeme aj pri organizácii rôznych vedeckých konferencií. Napríklad v októbri naša Katedra bezpečnosti a obrany organizuje už 6. ročník vedeckej konferencie Národná a medzinárodná bezpečnosť a je na ňu prihlásený trebárs Ivo Pikner z Univerzity obrany Brno, no aj Jozef Sabol z Policajnej akadémie Praha či Miroslav Merenda z Ostravskej univerzity. Čo sa týka vzájomnej technologickej podpory, máme niektoré špecializované pracoviská, kde blízka spolupráca funguje na báze takpovediac medzikatedrálnej a po toľkých rokoch aj personálnej.

A čo medzinárodný kurz dôstojníkov ISOC?

Hoci je primárne určený pre partnerské krajiny NATO, ponúkame ho aj členským krajinám Aliancie a našim ozbrojeným silám. V tom predchádzajúcom, v apríli až júni 2015, boli z 18 účastníkov 4 českí. Od 17. septembra až do 26. novembra budú v rámci 15. kurzu ISOC medzi 16 dôstojníkmi napríklad z Afganistanu, Azerbajdžanu či Gruzínska a Moldavska opäť štyria českí.

Vaši kadeti tiež v Čechách „prežili“ v súťaži prežitia.

Na XXI. ročníku Medzinárodných majstrovstiev Armády Českej republiky v zimnom prírodnom viacboji Winter Survival v Hrubom Jeseníku sa v januári zúčastnilo 18 družstiev z Českej republiky, Poľska či Nemecka. Slovensko zastupovala naša akadémia a neboli sme medzi tými, čo extrémne náročnú súťaž nedokončili. Samozrejme, vzájomných športovo-vojenských či športových podujatí je vyše, hoci mohlo by ich byť ešte viac.

Text a foto: Pavol Vitko

Českým pozemným silám velí Slovák, generálmajor Ján Gurník a slovenským zasa Čech, brigádny generál Ondřej Novosad.

Dvaja generáli

Brigádny generál Ondřej Novosad

veliteľ Pozemných síl OS SR

Narodil som sa v Jeseníku v Českej republike na severnej Morave. Od malička som aktívne športoval a ako chlapca ma bavilo všetko čo nejakým spôsobom súviselo s motorkami, autami, zaujímavými strojmi. Do pätnástich rokov som ani netušil, že existujú vojenské školy. Preto som sa skôr orientoval na strojárstvo, na stredné strojné priemyslové školy, ktoré boli v južných Čechách, kde som vtedy býval v Milevsku. Až pri návšteve majora z vojenskej správy v škole som sa dozvedel, že to všetko môžem nájsť na vojenskej strednej škole. A tak som začal v roku 1978 študovať v Martine na vojenskej strednej škole ženijný odbor. Z hľadiska odborného škola moje predstavy splnila. Naučila nás všetko, čo sme ako profesionálni vojaci potrebovali. Po maturite som sa rozhodol ísť študovať na Vysokú vojenskú školu Pozemného vojska vo Vyškove na Moravě. Po jej ukončení som ako čerstvý poručík nastúpil k ženijnej brigáde do Serede.

Čo zavážilo pri rozhodovaní zostať pri delení bývalej federálnej armády na Slovensku?

Moja vojenská služba bola spätá predovšetkým s pôsobením na Slovensku. Táto skutočnosť a moje rodinné zázemie na Slovensku rozhodlo o tom, že po rozdelení som s rodinou zostal tu. Vykonal som základné veliteľské funkcie veliteľa čaty a rot. Neskôr štábne funkcie na úrovni práporu, pluku, veliteľstva pozemných síl a generálneho štábu. Pôbil som vo funkcii zástupcu veliteľa útvaru a zástupcu veliteľa pozemných síl a tiež v pozícii zástupcu náčelníka štábu na generálnom štábe. Velil som útvarom aj mechanizovanej brigáde.

Ako spolupracujete s veliteľom českých pozemných síl generálmajorom Jánom Gurníkom?

Veľmi si vážim a oceňujem vzájomnú spoluprácu našich pozemných síl. Má základ vo vysokej profesionalite našich vojakov, blízkosti našich národov, vo vyznávaní spoločných hodnôt, ale často

aj osobných a priateľských vzťahoch. Náš vzťah s generálom Gurníkom nie je výnimkou. Vzájomná intenzívna a vynikajúca spolupráca našich vojsk od roku 2013 v oblastiach tvorby doktrín, mechanizovaných, delostreleckých, ženijných, jednotiek rchbo, prieskumných jednotiek, ale aj spôsobilostiach CIMIC je obojstranne výhodná. Azda neuplynie mesiac, aby naše jednotky spolu necvičili.

Česká Obrana sa volá A report

A report se hlásí k tradícii vojenského tisku vydávaného našimi legiemi v Rusku (Československý voják) a čs. jednotkami za druhé svetové války ve Velké Británii (Naše noviny) a v Sovětském svazu (Naše vojsko). Po skončení druhé světové války byla vyhlášena soutěž na název nového čs. vojenského periodika. Zvítězila Obrana lidu (Obrana lidu), která začala vycházet od roku 1946. K 1. 6. 1990 došlo k přejmenování deníku Obrana lidu na A report. Ten do konce roku 1990 vycházel jako deník a do března 1993 jako týdeník. Na další dlouhá léta se ustálilo vydávání A reportu jako čtrnáctidenníku. Od roku 1997 začal vycházet barevně a počátkem roku 2002 došlo k jeho rozšíření na 36 stran. Od roku 2011 vychází jako měsíčník v rozsahu 48 stran.

Náklad A reportu je 8 000 kusů, distribuci si provádíme sami. Větší část nákladu jde vojenskou poštou na útvary, zbytek civil-

ní poštou přímo na konkrétní adresy. Redakci v současné době tvoří tři lidé, kteří se kromě A reportu zajišťují vydávání anglické verze čtvrtletníku A review a denní zpravodajství na webu Army. Pro redakci pracuje ještě na část úvazku korektorka, grafička a v některých případech i fotograf.

Fotograf Jan Kouba, grafička
Andrea Bělohlávková a redaktorka
Jana Deckerová

Generálmajor Ján Gurník

velitel Pozemních sil Armády ČR

Pocházím z východního Slovenska, kde jsem se narodil v obci Kamienka v okrese Stará Ľubovňa. Děťství jsem prožil v krásném městě Podolinec. Nikdo z mých příbuzných v armádě nesloužil. Jednoho dne přišli na základní školu v Podolinci náboráři, kteří nám objasnili podmínky studia na vojenských školách a zaměstnání v armádě. Zaujalo mne to. Bylo to něco nového, atraktivního a tehdy jsem si myslel, že bych to mohl zkusit. Bylo mi čtrnáct a práce vojáka z povolání nabízela dobrodružství a nové zážitky. A tak jsem se po ukončení základní školy stal studentem Vojenského gymnázia v Banské Bystrici s představou, že se v budoucnu stanu vojenským pilotem. Ovšem vzhledem k mé tělesné konstituci – už tehdy jsem byl statný chlapec, který by se stěží vešel do kokpitu letounu – se mé představy o létání brzy rozplynuly a nabraly směr k pozemnímu vojsku – tankovému nebo motostřeleckému. Zvítězili tankisté a jejich úderná síla. V roce 1983 jsem nastoupil na Vojenskou vysokou školu pozemního vojska ve Vyškově, obor velitelsko-inženýrský. Po ukončení studia jsem deset let zastával funkce od úrovně velitele čety až po velitele tankového praporu, později náčelníka štábu 33. tankového pluku 3. mechanizované divize velitelství Střed.

Kde všude a v akých pozicích ste pôsobili v bývalej československej armáde a potom v Armáde Českej republiky?

Po ukončení studia ve Vyškově jsem odešel do Holýšova a na Slovensko jsem se už nevrátil. Prakticky celou svou vojenskou kariéru působím v Čechách nebo na Moravě. V podstatě není odbornost v AČR, které bych nevelel. Byl jsem také náčelníkem sekce logistiky JFC HQ na aliančním velitelství v nizozemském Brunssumu. Chybí samozřejmě Vojenská policie a speciální síly. Byly to pozice, které mi poskytly přehled o všech druzích vojsk a dokonalou přípravu. Pokud nyní vydávám rozkaz, vždy si představuji, jaký to bude mít dopad jak na štáb, tak na vojáka v poli. V roce 1994 jsem byl ustanoven do funkce velitele 74. výcvikového střediska 7. mechanizované brigády – byl to můj nový začátek u „sedmičky“. Působil jsem zde v různých funkcích celkem osm let. Na pozici zástupce náčelníka štábu Velitelství Pozemních sil v Olomouci v roce 2002 jsem tehdy odcházel jako zástupce velitele hranické brigády. Na přelomu let 1998 a 1999 jsem velel kontingentu mise SFOR v Bosně a Hercegovině, poté jsem v letech 2001 - 2002 studoval na Vysoké škole pozemního vojska v americkém Carlise. Po dokončení studia jsem nastoupil na Velitelství pozemních sil do funkce zástupce náčelníka štábu. Nezapomínám ani na dva roky ve funkci velitele 4. brigády rychlého nasazení.

Ako veliteľ Pozemných síl AČR sa stretávate aj s veliteľom Pozemných síl OS SR generálom Ondrejom Novosadom. Aká je vaša spolupráca?

Největší část obsahu A reportu je věnována službě vojáků a práci občanských zaměstnanců. Z této oblasti jsou čtenářsky nejatraktivnější reportáže ze zahraničních misí. Kromě toho v každém čísle věnujeme minimálně šest tiskových stran novinkám ze světa vojenské techniky a dvě až čtyři tiskové strany vojenské historie.

K nejoblíbenějším současným rubrikám patří Hrdinové všedních dnů. Přináší portréty vojáků, kteří se vyznamenali nějakými mimořádnými činy. Ať již při bojových akcích v misích, anebo například v České republice zachránili někomu život. Nad touto rubrikou převzal patronát ministr obrany a počátkem příštího roku osobně předá ocenění vojákovi, jehož čin bude vyhodnocen jako nejvýznamnější. Oblíbená je rovněž rubrika Manuál vojáka-profesionála, ve které nabízíme užitečné rady nejen začínajícím vojákům. Problémy poddůstojnického a praporčického sboru pak řeší rubrika Úhel pohledu vrchní praporčíka. A report dále v každém čísle nabízí rozhovor s některým z hlavních funkcionářů resortu, medailonky zajímavých lidí kolem nás, reportáže ze cvičení a zahraničních misí.

Společný výcvik českých a slovenských vojáků je pro nás vždy přínosem, což potvrdilo jak mezinárodní cvičení Ground Pepper, které se uskutečnilo v loňském roce ve Vojenském výcvikovém prostoru Lešť, tak výcvik ženistů v Seredi. S generálem Novosadem věnujeme pozornost těmto cvičením a hledáme i cesty, jak je vylepšit. Je to dobrá zkušenost, o níž pozitivně hovoří i samotní vojáci. Navíc zde není žádná jazyková bariéra a pojí nás řada vazeb, na kterých nám i dnes záleží. Řekl bych, že naše pozemní síly se vlastně vzájemně doplňují. Generál Novosad je člověk bystrý, otevřený a upřímný. Naše setkání se odehrávají na pracovní i přátelské úrovni. Spolupráce vojáků pozemních sil je pro všechny prospěšná, což platí i o ostatních zemích Aliance či partnerských státech. V každém případě je i koncepční, což dokazují výcvikové aktivity NATO – cvičení mezinárodních brigádních úkolových uskupení.

Text: Jozef Žiak

Foto: archiv PS OS SR, PS AČR

K nejzajímavějším reportážím patřily určitě ty ze zahraničních misí v Iráku, Afghánistánu a Mali, z nasazení vojenské nemocnice během zemětřesení v Turecku a pak z výcviku přežití a boje v horách (Alpy, Julské Alpy) a z výcviku vrtulníkové jednotky za polárním kruhem v Norsku. Tyto záležitosti se odehrávaly v nepříznivých klimatických podmínkách a kladly nemalé nároky na fyzickou připravenost nejen cvičících vojáků, ale i samotných redaktorů.

pplk. v. zál. Vladimír Marek, šéfredaktor

Vladimír Marek si v Afghánistánu zkouší střelbu z kulometu

Ocenená modernizácia

Generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg prvý raz od nástupu do funkcie navštívil 10. septembra Slovenskú republiku. Spolu s ministrom obrany Martinom Glváčom prerokovali počas stretnutia viaceré tém, najmä plnenie záväzkov, ktoré Slovenská republika deklarovala na poslednom summite Severoatlantickej aliancie vo Walese, vytvorenie styčných tímov NATO či adaptáciu Akčného plánu pripravenosti. „Ďakujem Slovensku za to, že je naozaj už dlhé roky zodpovedným spojencom a prispieva k našej spoločnej bezpečnosti,“ povedal generálny tajomník NATO Stoltenberg. „Potvrdili sme, že plníme záväzky v oblasti investícií do modernizácie a zopakoval som, že do roku 2020 chceme vynakladať na obranu až 1,6 % HDP. Zároveň som informoval generálneho tajomníka, že sa nám v tomto roku podarilo získať dodatočné finančné prostriedky na modernizačné projekty, ktorými sme sa priblížili výdavkami na obranu k 1,1 % HDP,“ povedal M. Glváč. Ako ďalej uviedol, rezort obrany už v súčasnosti vynakladá takmer 20 % svojho rozpočtu na modernizáciu techniky. „Slovensko je spoľahlivým spojencom. Fakt, že zvyšujete svoje rozpočtové výdavky sú veľmi dôležité pre Alianciu, pretože takto nám to spoločne umožňuje reagovať na bezpečnostnú situáciu, ktorá je v súčasnosti oveľa ťažšia,“ dodal Jens Stoltenberg.

Foto: Michal Psota

Minister obrany sa stretol s pápežom

Minister obrany SR Martin Glváč, podpredseda vlády a minister vnútra Róbert Kaliňák a minister spravodlivosti Tomáš Borec sa 16. septembra v rámci 10. národnej púte Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR na námestí svätého Petra vo Vatikáne zúčastnili na generálnej audiencii u pápeža Františka. „Ubezpečil som svätého otca, že duchovná a náboženská služba je neoddeliteľnou súčasťou rezortu obrany, ktorej naďalej dávame dostatočný priestor pre ďalší rozvoj,“ povedal po audiencii minister Glváč. Hlave katolíckej cirkvi odovzdal dar – drevorezbu Oravské drevenice, ktorej autorom je Róbert Veselý. Pred stretnutím s pápežom sa šéf rezortu obrany zúčastnil na slávnostnej svätej omši, ktorú celebraval ordinár Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR mons. František Rábek v bazilike Santa Maria Maggiore. Martin Glváč sa v rámci návštevy Vatikánu stretol aj s generálnym inšpektorom Policajného zboru Vatikánu a osobným strážcom pápeža Domenicom Gianim a veliteľom vatikánskej Švajčiarskej gardy Christophom Grafom, ktorí mu predstavili históriu a hlavné úlohy policajného zboru a gardy.

Foto: Michal Psota

● Vláda SR dala zelenú projektu dobrovoľnej vojenskej prípravy. Občania, ktorí absolvujú 12-týždňový výcvik, získajú základné vedomosti a zručnosti potrebné na plnenie úloh ozbrojených síl a krízového manažmentu. Po jeho absolvovaní budú zaradení do aktívnych záloh alebo budú mať väčšiu šancu zamestnať sa v bezpečnostných zložkách Slovenskej republiky. Pilotný projekt so skupinou 150 ľudí by sa mal začať v úvode roka 2016. Dobrovoľná vojenská príprava bude prebiehať v Práporoch výcviku Martin.

● Vo štvrtok 27. augusta sa v priestoroch Duklianskych kasární uskutočnil slávnostný nástup útvaru pri príležitosti odchodu náčelníka Vojenskej kancelárie prezidenta Slovenskej republiky generálporučíka Mariána Áča do vojenského dôchodku. Otvoril ho veliteľ Čestnej stráže prezidenta SR plukovník Miroslav Ištván. Po prečítaní rozkazu prezidenta SR ku Dňu Ústavy SR a 71. výročiu Slovenského národného povstania nástup pokračoval udelením vojenských medailí náčelníka VK PSR a vojenských medailí náčelníka Generálneho štábu OS SR vybraným príslušníkom útvaru. Generálporučík Áč predstavil svojho nástupcu, plukovníka Vladimíra Šimka.

● Od 1. septembra 2015 prešiel Raketometný oddiel Rožňava z podriadenosti Veliteľstva Pozemných síl OS SR do podriadenosti 1. mechanizovanej brigády Topoľčany. Na slávnostnom nástupe veliteľ brigády plukovník Vladimír Kubáň vyzdvihol odbornosť a profesionalitu raketometného oddielu a zaželal mu veľa úspechov do ďalšieho pôsobenia.

● Príslušníci Ozbrojených síl SR zo ženijného práporu Sereď sa zúčastnili 3. – 5. septembra v Maďarsku na mnohonárodnom cvičení BLONDE AVALANCHE 2015 spolu s vojakmi Maďarska, Rumunska a Ukrajiny združenými v projekte mnohonárodného ženijného práporu TISA. V rámci projektu TISA sa každý rok cvičia jednotky partnerských krajín vždy v predsedajúcej krajine. Tento rok je ňou Maďarsko, ktoré je zároveň veliacou krajinou mnohonárodného ženijného práporu TISA. Mnohonárodný prápor môže byť v prípade potreby nasadený pri zmiernení následkov katastrofy na základe žiadosti jednej zo zmluvných strán, na území ktorej došlo ku katastrofe alebo existuje reálne nebezpečenstvo, že k takej katastrofe môže prísť.

● V sobotu 5. septembra 2015 sa v areáli Vojenského historického múzea v Piešťanoch uskutočnil 9. ročník Dňa ozbrojených zložiek a záchranných systémov s deťmi. Podujatie sa konalo pod záštitou ministra obrany SR Martina Glváča. Súčasťou programu bol prelet lietadla MiG-29 s ukážkou vyššej pilotáže, rozvinutie protiletadlového raketového systému S-300 P, vystúpenie vojenskej hudby Ozbrojených síl SR, šou program Čestnej stráže OS SR, ako aj ďalšie ukážky práce vojakov, policajtov či hasičov.

● V dňoch 11. až 13. septembra sa generálporučík Milan Maxim zúčastnil na každoročnej Konferencii Vojenského výboru NATO v Istanbuli. Ťažiskovou témou bola pripravenosť Aliancie na nové bezpečnostné výzvy, ktoré vyplývajú z dynamicky sa meniaceho bezpečnostného prostredia. Náčelníci generálnych štábov členských krajín NATO prediskutovali konkrétne úlohy v rámci implementácie Akčného plánu pripravenosti (RAP) v nadväznosti na blížiaci sa summit NATO vo Varšave. Taktiež sa venovali vojenským aspektom dlhodobej adaptácie Aliancie. Na záver zvolili nového generálneho riaditeľa Medzinárodného vojenského štábu NATO, ktorým sa od budúceho leta stane generálporučík Jan Broeks z Holandska.

Americkí hostia na Dni otvorených dverí

Na najväčšom medzinárodnom cvičení v novodobej histórii slovenských ozbrojených síl Slovak Shield sa zúčastnili aj jednotky USA. V dňoch 14. a 17. septembra sa cez Slovensko presunulo približne 640 príslušníkov a 150 kusov kolesovej techniky Ozbrojených síl Spojených štátov amerických. Zo základne v nemeckom Vilsecku smerovali cez Českú republiku, Slovensko až do Maďarska, kde sa zapojili do aliančného cvičenia Brave Warrior 2015.

Prvá časť amerického konvoja dorazila 14. septembra vo večerných hodinách na letisko v Kuchyni. Amerických vojakov prišiel na základňu privítať minister obrany SR Martin Glváč spolu s náčelníkom Generálneho štábu Ozbrojených síl SR genpor. Milanom Maximom a americkým veľvyslancom Rudolfom V. Perinom.

Vítali sme spojencov

„Tento konvoj je súčasťou nášho cvičenia Slovak Shield a sme radi, že americká strana doň prispieva. Teraz cvičíme presun po cestách, nie je však vylúčené, že v budúcnosti budeme robiť taký výcvik po železnici, alebo letecké presuny. Sme členskou krajinou NATO a musíme presuny cvičiť,“ povedal šéf rezortu obrany. Zdôraznil, že ide o jedinečnú spôsobilosť, ako si preskúšať spôsobilosti.

Americký veľvyslanec Rudolf V. Perina po príjazde amerického konvoja ocenil vynikajúce vzťahy so Slovenskom na viacerých úrovniach. „Sme priatelia, partneri a spojenci,“ zdôraznil. Cvičenia ako tieto podľa jeho slov ukazujú,

že sme spojenci v rámci kolektívnej obrany a NATO. „Možno to niektorí vidia inak, ale som si istý, že väčšina Slovákov amerických vojakov víta,“ povedal.

Náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Maxim ocenil predovšetkým plynulý prechod vojakov cez štátnu hranicu. „Prišli na čas, dodržiavali stanovenú vzdialenosť a naozaj to svedčí o tom, že táto jednotka je skutočne na takéto presuny dobre pripravená,“ povedal.

Americkí vojaci mali v utorok 15. septembra možnosť zúčastniť sa na svätej omši na základni v Kuchyni. Popoludní si zahrali futbal so slovenskými kolegami. Omšu v kaplnke sv. Jána Pavla II. celebroidal v angličtine nadporučík Slavko Ganaj, ktorý vojakom priblížil sviatok Sedembolestnej Panny Márie.

Výcvik i zábava

V stredu 16. septembra sa spojila americká jednotka 4/2 Cavalery s 1. mechanizovanou rotou z 12. mechanizovaného práporu, aby vykonali spoločné streľby na strelnici vo VTSÚ Záhorie. Výcvik začal streľbami z ručných zbraní a vyvrcholil streľbou z pohybujúcich sa amerických vozidiel Stryker a slovenských bojových vozidiel BVP-2. Nitrianski vojaci predviedli aj dynamickú ukážku poskytnutia prvej pomoci pod paľbou nepriateľa a statickú ukážku výzbroje a výstroje slovenského vojaka.

Ministerstvo obrany v stredu 16. septembra otvorilo brány širokej verejnosti. Stovky detí a dospelých si pozreli ukážky sebaobrany, zničenia nástražného výbušného systému, zlaňovania budovy či boja zblízka. Okrem toho si mohli pozrieť techniku 2. jazdeckého pluku amerických ozbrojených síl, ako napríklad vozidlá Stryker a stretnúť sa aj s americkými vojakmi.

Návštevníci sa mohli stretnúť aj s majstrom sveta v chôdzi na 50 kilometrov Matejom Tóthom z Dukly Banská Bystrica. O bohatý kultúrny program sa postarala Vojenská hudba OS SR s tanečnou skupinou Laciho Strikea aj show program Čestnej stráže OS SR. Pre deti boli pripravené branno-športové súťaže a atrakcie. Všetci vrátane amerických hostí mohli ochutnať vojenský guláš.

Foto: Pavol Vitko, Michal Psota

Slovenské rakety nad Čiernym morom

Sen mnohých príslušníkov skupiny protiletadlového raketového kompletu S-300 PMU sa stal 26. augusta v čase 11 hodín 44 minút skutočnosťou. Z bulharského polygónu Šabla na pobreží Čierneho mora práve vtedy odletela smerom k cieľu prvá raketa (5V55R) v rámci bojových strelieb a zničila ho.

V nasledujúci deň aj za prítomnosti najvyšších predstaviteľov rezortu obrany na čele s ministrom obrany SR Martinom Glváčom a náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálporučikom Milanom Maximom, ale aj bulharským premiérom Bojkom Borisovom a ministrom obrany Nikolajom Nenčevom pokračovali strelby úspešným odpálením ďalších dvoch rakiet a zničením cieľa. Jednu raketu vystrelili aj bulharskí kolegovia.

Splnený sen

V rámci predštartovej prípravy rakety sa podľa parametrov určenia cieľa dali tzv. uhly sklonu na raketu a uhly skrutu. To je podľa bývalého hlavného inžiniera nitrianskej protiletadlovej brigády a odborníka na komplet S-300 PMU majora Jozefa Čížika pre raketu veľmi dôležitá informácia. „Na jej základe vie, do ktorého priestoru má po vystrelení smerovať. Na rakete sa na tento účel nastavujú ruleelery. Teda kormidlá vo výtokovej tryske rakety. Nastavia sa tak, aby usmernili výtokové plyny rakety po inicializácii štartovacieho motora. Raketa je spojená s aparátúrou štartovacej automatiky, a keď dostane povel z rádiolokátora ožiarenia a navedenia (RON), tak sa spomínané kormidielka nastavujú a potom je raketa do 15 sekúnd pripravená na odpálenie.“

Okrem nastavenia plynových kormidiel (ruleelery) je v predštartovej príprave rakety nemenej dôležité nastavenie frekvencie a fázy rádiopelengátora rakety podľa údajov z rádiolokátora na zisťovanie nízkoletiacich cieľov 76N6 (RPN), pretože ten zohráva významnú úlohu v konečnej fáze navedenia rakety na cieľ

V pristrojovej kabíne rádiolokátora ožiarenia a navedenia (RON) bola v čase odpálenia prvej rakety bojová zmena v zložení: veliteľ skupiny podplukovník Peter Janota, kapitán Ján Gordulič, nadporučík Jozef Bartolen a Martin Pavlík, rotmajstri Peter Prahár a Zoltán Komáromy. Raketa 5V55R je jednostupňová, na tuhý pohon, jej dĺžka je 7,25 metra a celková hmotnosť vyše 1 660 kilogramov. Raketa štartuje z transportno-štartovacieho kontajnera v kolmej polohe tzv. studeným štartom. Jej vymrštenie zabezpečuje katapultážne zariadenie, ktoré uvádza do pohybu plyny z

pyronábojov. Zážih letového motora nastáva vo výške asi 25 m nad kontajnerom.

Otrasy v kabíne i nadšenie

Kapitán Gordulič, dôstojník zachytenia cieľa ho zachytil, odovzdal ho nadporučíkovi Bartolenovi a potom na ručné sledovanie rotmajstrom Prahárovi a Komáromy. „Cieľ sme spoločne s rotmajstrami zachytili a dali ho do automatického sledovania. Je pravdou, že keď sme mali včera nácvik, tak sa ten cieľ správal trochu inak z otočky. Ale boli sme pripravení a znovu sme ho zachytili,“ spomína nadporučík Bartolen. Raketa letela na cieľ potom, ako dôstojník odpálenia nadporučík Martin Pavlík stlačil po pokyne podplukovníka Janotu tlačidlo odpálenia. Ešte predtým urobil spolu s kolegami funkčnú kontrolu kompletu a počas plnenia bojovej úlohy pripravil raketu na odpálenie. Určil ju do cieľového kanála.

Lietajúci terč RUM-R-01

„Kolegovia zachytili cieľ. Bolo potvrdené, že ide o správny cieľ. Veliteľ vydal úlohu ničiť a my sme tú úlohu splnili,“ lakonicky vyratáva všetky úkony a o chvíľu dodáva premiérový strelec nadporučík Pavlík. „Nepociťoval som nervozitu. Mal som okolo seba skúsených kolegov a veliteľov. Všetko išlo tak, ako malo. Čakali sme pri

odpálení buchot. A bolo ho veru poriadne cítiť. Zatriaslo to s nami v kabíne.“

Po roku 1996 znova v Bulharsku

Slová radostného vzrušenia z úspešného zničenia cieľa neskrýval veliteľ skupiny podplukovník Peter Janota, riadiaci streliab veliteľ nitrianskej protiletadlovej

raketovej brigády plukovník Miroslav Lorinc, ktorý skupine S-300 pred časom velil, ani zástupca veliteľa vzdušných síl OS SR plukovník Vladimír Kováč. Vyzdvihol ich význam: „Bojové streľby sú vyvrcholením dlhoročnej etapy prípravy. Vlastne od rozdelenia federálnej armády ČSFR, keď bol komplet S-300 PMU dovezený na Slovensko. Teď táto etapa trvala takmer 23 rokov. Je dobré, že etapa výcviku bola konečne zavŕšená bojovými streľbami,“ konštatoval plukovník Kováč. Podľa neho bolo cítiť, že príslušníci 1. protiletadlovej raketovej skupiny venovali príprave na bojové streľby mimoriadnu pozornosť.

Plukovník Kováč, ktorý patrí medzi najskúsenejších príslušníkov PVO a v minulosti bol aj veliteľom nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády, vysoko hodnotí spoluprácu s príslušníkmi bulharských ozbrojených síl. Ich ústretovosť,

snahu vyriešiť všetky otázky. Patrí medzi pamätníkov, ktorí absolvovali v roku 1996 na polygóne Šabla prvé bojové streľby slovenských protiletadlových raketových kompletov KUB a Volchov.

V priebehu letu rakety (pred stretnutím rakety s cieľom) dochádza na povel z rádiolokátora ožiarenia a navedenia (RON) k odisteniu rádiolokačného zapalovača. Vzápätí, po priblížení rakety k cieľu, na interval 200 milisekúnd je cieľ ožarovaný nepretržitými elektromagnetickými impulzmi. Aby došlo k inicializácii bojovej nálože na palube rakety. Hmotnosť bojovej časti je 90 kg vysokovýbušnej trhaviny na báze hexogénu. Ďalej je tvorená valcovitým plášťom s predtvarovanými črepinami – cca 19 000 ks a roznečovačom, ktorý je spúšťaný rádiolokačným zapalovačom. Hmotnosť celej bojovej nálože rakety je cca 130 kg.

Obdobnú situáciu zažila o deň neskôr aj druhá bojová zmena, ktorá na cieľ vyslala až dve rakety. V jej zostave bola v pozícii operátora ručného sledovania aj poručíčka Jana Šprlová, ktorá pred rokom skončila štúdium v Akadémii ozbrojených síl gen.

Protiletadlový raketový systém S-300 PMU je určený na ničenie súčasných i perspektívnych lietadiel všetkých typov (i typu Stealth), riadených striel s plochou dráhou letu, vysoko presných zbraní (riadených striel a bômb typu vzduch - zem rôzneho určenia a spôsobu navádzania a iných prostriedkov vzdušného napadnutia v celom rozsahu ich praktického použitia v podmienkach intenzívnej činnosti protivníka (rádioelektronické rušenie a pod.).

Systém S-300 PMU tvoria: tri (max) protiletadlové raketové komplexy (PLRK) 90Ž6-1. Komplex je základnou palebnou jednotkou (vo výzbroji OS SR sa nachádza 1 ks), komplex technického zabezpečenia (KTO) 96C6, ktorý je prostriedkom technickej batérie, komplet protiletadlových riadených rakiet (PLRR) typu 5V55K a 5V55R (vo výzbroji OS SR sa nachádzalo pred streľbami v Bulharsku 48 rakiet typu 5V55R) a napokon komplet náhradných dielcov ZIP-2 a laboratórium na opravu číslicových zariadení 12Ju6.

Protiletadlový raketový komplex 90Ž6-1 pozostáva z rádiolokátora ožiarenia a navedenia (RON) 30N6-1, štyroch štartovacích komplexov 83P6 (každý s tromi odpaľovacími zariadeniami 5P85), rádiolokátora na zisťovanie nízkoletiacich cieľov 76N6 (zaužívaná ruská skratka NVO), topo-
prípojovač 1T12 na vozidle GAZ-66T, súpravy náhradných dielcov ZIP-1B s prevádzkovou dokumentáciou, doplnkových prostriedkov energetického zabezpečenia 99E6U a 94E6U, ako aj prehľadového rádiolokačného diaľkometra typu ST-68UM (36D6) – je to doplnkový prvok.

M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Dôstojník zistenia pridelenia cieľa nadporučík Rudolf Nováček si aj napriek chýbajúcim skúsenostiam pochvaľuje jej snahu splniť úlohu. „Mojou úlohou bolo zistiť cieľ, vyhľadať ho, odovzdať ho dôstojníkovi zachytenia. Kontrolovať parametre cieľa a pri zmene jeho charakteru, keď sa mení jeho smer z odletu na prílet, znova prechytiť tento cieľ. Videli sme ho po celý čas na indikátore. Operátori všetko výborne zvládli. Bravúrne si počínala aj poručička Šprlová. Veľmi dobre zapadla do kolektívu. Tesne pred plnením úlohy bolo trochu nervozity, ale najmä nadšenie, úsilie niečo dokázať. Keď bolo po všetkom, trochu sme si v kabíne pokričali. Obe rakety odpálil na cieľ poručík Ján Daňo dôstojník odpálenia 2. bojovej zmeny.“

Čarodejníci s raketami

V poslednom období pred bojovými streľbami príslušníci nitrianskej skupiny protiletadlového raketového kompletu S-300 PMU venovali hlavnú pozornosť zladeniu v podmienkach strelnice Šabla na pobreží Čierneho mora. Podľa veliteľa skupiny podplukovníka Petra Janotu po príchode

do Bulharska nadviazali kontakty so svojimi bulharskými kolegami, ktorí disponujú rovnakou technikou. Vzhľadom na to, že na streľby Slováci využívali bulharské prostriedky, technici a bojové obsluhy sa oboznámili s jej stavom a prevzali ju od bulharských kolegov. Tí na rozdiel od Slovákov už absolvovali niekoľko bojových streľieb s kompletom S 300.

Pozornosť venovali najmä odpaľovacím zariadeniam, prehľadovému rádiolokátoru, elektrocentrálam a celému srdcu kompletu: rádiolokátoru ožiarenia cieľa. Nabíli bojové rakety na odpaľovacie zariadenia v prítomnosti bulharských odborníkov. Pri príprave bojových rakiet, ktoré absolvovali cestu zo Slovenska do Bulharska sa podľa slov podplukovníka Janotu vyznamenali najmä príslušníci technickej batérie pod vedením zástupcu veliteľa nadporučíka Dominika Tybora.

„Ukázali vysokú mieru profesionality pri manipulácii s bojovými raketami. Vysoko ju hodnotili aj bulharskí hostitelia. Veľmi dôležitou úlohou bola previerka našich slovenských rakiet na bulharskej technike. Doma na Slovensku sme ich síce starostlivo vybrali a pripravili, ale rozho-

Historicky prvá bojová zmena na bojových streľbách

dujúca bola ich previerka (kontrola) na bulharskej technike. Je to veľmi dôležitá vec pred samotnými bojovými strelbami,“ zdôraznil veliteľ skupiny. V ďalšom období vyčlenení príslušníci bojových zmien nitrianskej skupiny komunikovali s riadiacou vežou a cvičili už na reálny terč (RUM-R-01). Okrem iného preverili komunikáciu z riadiacej veže smerom do kabíny bojového riadenia. Uskutočnili nácvik bojovej činnosti na reálne vzdušné ciele s rozvinutým systémom velenia, riadenia a bezpečnosti so zameraním na dodržiavanie postupov pri vyhlásení jednotlivých povelov k odpáleniu rakety a dodržanie bezpečnostných smerníc na strelnici.

Vyčlenení príslušníci nitrianskej skupiny S-300 PMU (obe jej bojové zmeny) majú svoje premiérové bojové strelby úspešne za sebou. Zasa ich posunuli dopredu, dali im pocit zadostučinienia, že ich príprava sa v uplynulých rokoch uberala správnym smerom. A to bez rozdielu všetkých, ktorí sa na strelbách na polygóne Šabla v Bulharsku podieľali. Od vodičov odpaľovacích zariadení, žeriavnikov, viazačov, technikov, obsluhu elektrocentrál až po operátorov a veliteľov. Medzi mužmi sa svojimi výkonmi nestratili ani dve ženy: už spomínaná poručička Šprlová a vodička odpaľovacieho zariadenia vojačka 2. stupňa Diana Kostí.

Text a foto: Jozef Žiak

Povedali po strelbách

Minister Obrany SR Martin Giváč: „Naše ozbrojené sily si mohli po prvýkrát naostro vyskúšať to, čo majú nacvičené. Rád by som im, rovnako aj bulharským kolegom, poblahoževal k dobrým výsledkom, ktoré v rámci tohto cvičenia dosiahli.“

Náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim: „Nešiel som do Bulharska s obavami, že by vojaci neboli dostatočne pripravení. Ale, samozrejme, mohlo sa stať niečo s technikou. Preto som rád, že sa ukázalo, že postupy, ktoré sme pri jej údržbe za tých 24 rokov zvolili, boli správne a všetko funguje tak, ako má. Naši vojaci ukázali vysokú odbornosť a pripravenosť plniť úlohy.“

Bývalý náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík v. v. Peter Vojtek: „Som veľmi rád, že sa podarilo uskutočniť tieto bojové strelby, ktoré sa začali vybavovať ešte za môjho pôsobenia vo funkcii náčelníka generálneho štábu. Príslušníkov nitrianskej brigády a jej skupiny S-300 PMÚ posunuli ďalej. Získali prvé praktické skúsenosti z bojových strelieb. Teší ma to aj preto, že som v prostredí jednotlivých zložiek PVO prežil značnú časť svojho profesionálneho vojenského života.“

Veliteľ vzdušných síl OS SR brigády generál Miroslav Korba: „Príslušníci protiletadlového raketového kompletu získali novú, veľmi dôležitú spôsobilosť. Som rád, že sa nadviazala spolupráca s bulharskými vzdušnými silami, ich protivzdušnou obranou. V tejto oblasti si majú obe strany čo ponúknuť.“

Náčelník PVO veliteľstva vzdušných síl podplukovník Ján Bálint: „Bojové strelby sú najvyššia forma výcviku. Preto som rád, že sa uskutočnili. Priamo na polygóne v Bulharsku im predchádzala kontrola zladenosti obslúh, prístrojov, rakiet, ich nastavenia, preverenie celého systému. Spolupráca s bulharskou stranou bola veľmi dobrá. Po celý čas sme cítili z ich strany veľkú ústretovosť. Z našej strany je záujem, aby sme naďalej spolupracovali. Bulharských kolegov preto pozývame na cvičenie Tobruk Legacy 2016, ktoré sa uskutoční u nás na Slovensku vo Výcvikovom priestore Vojenského obvodu Lešť. Prislúbili účasť svojich pozorovateľov.“

Veliteľ nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády plukovník Miroslav Lorinc: „Tie pocity tesne pred strelbami boli plné očakávania, lebo som síce mal dlhoročné skúsenosti z práce na komplexe, ale stále nám chýbala tá čerešnička – teda strel'by. Aby sme si overili, že systém a jeho bojové možnosti sú skutočne také, ako sa prezentovalo v bojovej dokumentácii. Štartom prvej rakety všetky moje pochybnosti padli. Som veľmi hrdý na to, že som mohol byť pri tomto historickom okamihu, keď prvá slovenská raketa vzlietla na cieľ nad Čiernym morom a úspešne splnila svoju úlohu. Chcel by som všetkým príslušníkom skupiny poďakovať za vynaložené úsilie.“

Američania spomínali v Pearl Harbor

Americkí predstavitelia a vojnoví veteráni si 3. septembra pripomenuli 70. výročie skončenia druhej svetovej vojny v priestoroch základne Pearl Harbor na Havaji, ktorá bola v roku 1941 terčom japonského útoku. Spomienkové zhromaždenie sa konalo na palube vyradenej vojrovej lode Missouri, na ktorej 2. septembra 1945 vtedajší japonský minister zahraničných vecí Mamoru Šigemicu spolu s armádnym generálom Jošidžirom Umezom oficiálne potvrdili porážku svojej krajiny a ukončili tak svetovú vojnu. Plavidlo, ktoré v čase podpísania kapituláčnych listín kotvilo Tokijskom zálive, je dnes prístupné verejnosti v Pearl Harbor ako múzeum. „Podobne ako dnešný obrad to bolo uznanie, že spoločné straty v druhej svetovej vojne obrovsky presiahli bezprostredné zisky v tom období,“ povedal na spomienkovom zhromaždení za účasti niekoľkých stoviek ľudí veliteľ americkej Tichomorskej flotily admirál Scott Swift.

Foto: TASR

Nové veliteľské centrá NATO

Generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg, litovská prezidentka Dalia Grybauskaitė, predseda Vojenského výboru NATO generál Petr Pavel a náčelník litovského generálneho štábu ozbrojených síl generálporučík Jonas Vytautas Žukas sa 3. septembra zúčastnili na slávnostnom otvorení nového veliteľského centra NATO v litovskej metropole Vilnius. Rovnaké centrá začali od septembra fungovať aj v ďalších piatich stredoeurópskych a východoeurópskych štátoch: v Lotyšsku, Estónsku, Poľsku, Bulharsku a Rumunsku. Na slávnostnom otvorení vo Vilniuse sa zúčastnili generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg aj litovská prezidentka Dalia Grybauskaitė. Stoltenberg označil aktiváciu nového veliteľstva za veľký krok smerom k väčšej solidarite, sile a pripravenosti. Podľa litovskej prezidentky novootvorené centrá okrem zabezpečenia rýchleho presunu vojsk vysielajú jasný signál o tom, že žiadna členská krajina NATO nezostane osamotená bez pomoci spojencov. Na každom zo šiestich integračných útvarov bude pôsobiť približne 40-členný personál. Úlohou novozriadených veliteľstiev je uľahčiť rozmiestňovanie nových síl rýchlej reakcie NATO a koordinácia vojenských cvičení.

Foto: TASR

Osemtisíc obetí na Ukrajine

Konflikt na východe Ukrajiny si od vlaňajšieho apríla, keď tam vládne sily spustili operáciu proti proruským separatistom, vyžiadal najmenej 7 962 mŕtvych a 17 811 zranených. Vyplýva to zo štatistiky, ktorú v Ženeve zverejnil Úrad OSN pre ľudské práva. V správe sa konštatuje, že ide o konzervatívny odhad a skutočné čísla môžu byť podstatne vyššie. Predseda Vyšetrovacieho výboru Ruskej federácie Alexandr Bastrykin tvrdí, že v ozbrojenom konflikte na juhovýchode Ukrajiny zahynulo doteraz vyše 6 400 civilistov a takmer 16 000 ďalších utrpelo zranenia. Podľa neho viac ako 10 000 obytných infraštruktúrnych objektov bolo úplne alebo čiastočne zničených a vypálených. Podľa údajov ruskej Federálnej migračnej služby od vlaňajšieho apríla utiekol zo svojich domovov v Doneckej a Luhanskej oblasti vyše milión obyvateľov a vyše 110 000 so štatútom utečenca požiadalo o ruské občianstvo. Náklady spojené s ubytovaním ukrajinských utečencov sa vyšplhali v prepočte na viac ako 50 miliónov eur.

Nádej na mier v Južnom Sudáne

Juhosudánsky parlament ratifikoval 10. septembra mierovú dohodu, ktorá má v najmladšom štáte sveta ukončiť 20 mesiacov trvajúce boje medzi vládnymi a povstaleckými silami. Dokument vypracovaný v rámci rokovania sprostredkovaných východoafrickým Medzivládnyim úradom pre rozvoj (IGAD) ešte 18. augusta podpísal vodca juhosudánskych povstalcov Riek Machar. Prezident Salva Kiir ako predstaviteľ druhej strany s podpisom spočiatku váhal, 26. augusta sa však odhodlal na tento krok aj on. Napriek ratifikácii mierovej dohody pretrvávajú pochybnosti o tom, či ju znepriatelené tábory budú naozaj plniť. Boje v Južnom Sudáne vypukli koncom roka 2013 v dôsledku mocenského súboja medzi Kirom a bývalým viceprezidentom Macharom. V štáte, ktorý vznikol v júli 2011 odčlenením od Sudánu, odvtedy zahynuli desaťtisíce ľudí a približne dva milióny museli opustiť svoje domovy.

Ruské manévry roka

V Rusku sa 14. septembra začalo najväčšie vojenské cvičenie tohto roka, na ktorom sa zúčastnilo približne 95 000 vojakov. Cvičenie s názvom Stred 2015 trvalo týždeň a konalo sa predovšetkým v ruskom strednom vojenskom okruhu, do ktorého patrí pohorie Ural a Sibír. Ministerstvo obrany Ruskej federácie vo vyhlásení uviedlo, že časti cvičenia za účasti bojových lietadiel a námorných lodí sa uskutočnili aj v európskej časti Ruska. V rámci postsovietskej vojenskej aliancie Organizácia Zmluvy o kolektívnej bezpečnosti (ODKB) sa na cvičení zúčastnili aj vojenské sily Kazachstanu.

Spojené štáty doplnia stavy

Vzhľadom na napätú situáciu vo vzťahoch medzi Ruskom a USA doplní americká armáda stavy svojich európskych skladísk vojenského vybavenia. V nemeckom Mannheime obnoví kasárne Coleman Barracks, povedal veliteľ amerických pozemných síl Ben Hodge. Podľa neho treba byť pripravený na všetko a tento krok slúži aj na odstránenie, ktoré je dôležité, aby mali všetky spojenecké krajiny otvorené politické alternatívy. V súčasnosti je v Európe rozmiestnených 30 000 amerických vojakov. Na leteckej základni Coleman Army Airfield sa nachádza tzv. European Activity Set (EAS) približne 1 200 vozidiel a zariadení vrátane 250 tankov. Z EAS môžu byť jednotky po celej Európe rýchlo zásobené vojenským materiálom. USA chceli pôvodne vrátiť základňu koncom februára tohto roka Nemecku. Hoci sa bude používať dlhší čas, stále ide o prechodné riešenie. Stratégovia už plánujú rozmiestniť vojenskú techniku v pobaltských štátoch, ako aj v Poľsku, Maďarsku, Rumunsku a Bulharsku. Najšť tam vhodné miesta si však vyžaduje čas.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Antonov An-26 Vzdušných síl SR

Na SIAF prišlo rekordných 140 tisíc divákov

Divácky rekord a dobre zostavený program. Tak by sa dali v stručnosti charakterizovať Medzinárodné letecké dni SIAF 2015, ktoré sa konali 29. a 30. augusta na Sliači. Za dva dni sa na ne prišlo pozrieť takmer 140-tisíc návštevníkov, čo je o 20-tisíc viac ako predchádzajúci rekord.

BAE Hawk so znakom jednotky – 100. perute RAF

Zdá sa, že v posledných rokoch našli organizátori SIAF ten správny recept. Aj tento rok namixovali vyváženú zmes akrobatických skupín, ukážok jednotlivých prúdových lietadiel či vrtuľníkov a historických strojov. Chvályhodné je úsilie dostať na SIAF každý rok nejaké do slova veľké lákadlo. Žiaľ, tento rok dohodnutý americký bombardér B-52 musel na poslednú chvíľu účasť odrieknuť.

Hlavnou témou tohtoročných leteckých dní bola modernizácia našich ozbrojených síl. Tisícky ľudí využili možnosť zoznámiť sa zblízka s vrtuľníkom UH-60M Black Hawk ešte predtým, ako deväť kusov dostanú slovenskí vojaci. Helikoptéru si na Sliachi prezrel aj minister obrany Martin Glváč, ktorý oznámil, že v súčasnosti prebiehajú rokovania s výrobcom vrtuľníkov Sikorsky o priemyselnej spolupráci. „Blížime sa k tomu, aby sme podpísali zmluvy, ktoré budú aj slovenskému obrannému priemyslu garantovať participáciu na priemyselnej spolupráci a vytvorenie výcvikového centra pre tieto typy vrtuľníkov,“ uviedol.

To by malo slúžiť nielen pre slovenských pilotov, ale aj spojencom v rámci projektu Mnohonárodného leteckého výcvikového centra.

Ako uviedla viceprezidentka Sikorsky pre Európu a strednú Áziu Caroline M. Vandredinck, spoločnosť sa v rámcovej dohode zaviazala dodať ministerstvu priemyselnej materiál, ktorý bude obsahovať najmodernejší letový simulátor UH-60M Black Hawk a eventuálne aj iné prostriedky na tréning. „To všetko bude vyrobené v úzkej spolupráci so slovenskou spoločnosťou VRM, s cieľom podporiť víziu ministerstva vytvoriť moderné tréningové centrum pre pilotov UH-60M Black Hawk Vzdušných síl SR, ako aj pre súčasných a budúcich európskych používateľov Black Hawk,“ povedala.

Návštevníci SIAF si tiež mohli vyskúšať, ako sa sedí v kokpíte stíhačiek MiG-29 a JAS 39 Gripen. V tom druhom prípade však išlo „iba“ o vernú maketu, ktorú vyrobili v Česku. Na statickej ukážke i vo vzduchu sa mihlo viacero transportných lietadiel. Z Rumunska priletel C-27J

verzii F-15E Strike Eagle. Okrem amerického letectva používa F-15 Izrael, Japonsko, Saudská Arábia, Singapur a Južná Kórea. Rovnako ako F-15, iba na statickej ukážke, sa predstavil nemecký bitevný vrtuľník Tiger. Jeho pôvodný výrobca Eurocopter sa nedávno premenoval na Airbus Helicopters. Stroje vstúpili do služby v roku 2003, hlavnými používateľmi sú okrem Nemcov aj Francúzi a Španieli. Neskôr ich objednala aj Austrália. Na rozdiel od francúzskej a španielskej verzie nemajú nemecké vrtuľníky inštalovaný pohyblivý kanón v prednej časti. Namiesto toho v prípade potreby nosia na závesníkoch puzdrá s kanónmi či guľometmi. Okrem toho môžu niesť riadené strely proti tankom i proti lietadlám, rovnako ako puzdrá s neriadenými raketami. Je len škoda, že práve Tiger sa nepredviedol vo vzduchu. Jednou z jeho najsilnejších stránok je totiž obratnosť. Vďaka konštrukcii hlavného

Nemecká verzia vrtuľníka Eurocopter Tiger

Spartan, z Poľska dva stroje CASA C-295 a z Belgicka C-130 Hercules. Vzdušné sily SR reprezentoval Antonov An-26, ktorý má byť nahradený práve Spartanom.

Premiéra F-15

Premiéru na Slovensku mali dve americké stíhačky F-15C Eagle. Je trochu prekvapujúce, že prileteli až teraz. Do služby ich totiž zaviedli už v roku 1976. Výroba beží dodnes, i keď teraz produkuje nové stroje už len pre zahraničných zákazníkov. Výrobné linky by mali zavrieť až v roku 2019, takmer pol storočia od štartu prvého prototypu, ktorý vzlietol 27. júla 1972. Doteraz vyrobili 1200 strojov v stíhacej verzii a ďalších 420 v stíhaco-bombardovacej

rotora Tiger zvláda premet i manévry s negatívnym preťažaním.

Cvičné stroje

Menej tradičným návštevníkom bol aj Saab 105 v rakúskych farbách. Tento stroj je reprezentantom staršej generácie cvičných prúdových lietadiel. Prvý raz letel v roku 1963 a do služby ho zaviedli v roku 1967. Okrem Švédov ho používajú práve Rakúšania. Zvláštnosťou je, že inštruktor a žiak sedia v kokpite vedľa seba a stroj má dva motory. Pri cvičných lietadlách je štandardom skôr tandemové usporiadanie kokpitu a jeden motor.

Ponúka sa porovnanie s britským BAE Hawk, ktorý je o dekádu mladší – prvý raz

Americká stíhačka F-15 mala na Slovensku premiéru

**Avia B-33 je
československou
verziou Il-10**

letel v roku 1974 a do služby vstúpil v roku 1976. Oba stroje sa predviedli aj vo vzduchu a na statickej ukážke stáli vedľa seba. Saab 105 má dva motory každý s ťahom 7,49 kN každý, Hawk má len jeden motor, ale s dvojnásobným ťahom 29 kN. Vďaka tomu má Hawk o niečo vyššiu rýchlosť (1 028 km/h oproti 970 km/h), ale najmä omnoho vyššiu nosnosť. Maximálna vzletová hmotnosť Hawk je 9 100 kg a Saabu 105 je 4 600 kg. Vďaka tomu má Hawk širšiu uplatnenie aj v úlohe ľahkého bojového stroja a rozšíril sa okrem Británie do ďalších 16 krajín po celom svete.

V tom je Hawk porovnateľný s ďalšími cvičnými prúdovými lietadlami, ktoré sa na SIAF-e objavili. Aero L-39 Albatros netreba bližšie predstavovať, do služby

Black Hawk budil veľký záujem

v československom letectve ho zaviedli v roku 1972 a tiež ho exportovali do viacerých krajín. V rámci akrobatických skupín sa vo vzduchu prezentovali ďalšie dva podobné typy. Talianska skupina Frece Tricolori pôsobí na domácich strojoch Aeromacchi MB-339, ktoré zaviedli do služby v roku 1979. Vystúpenie Talianov bolo naozaj strhujúce a podfarboval ho energický komentátor. Verzie MB-339, na ktorých lietajú teraz, sú výrazne modernizované najmä v oblasti kokpitu. Okrem Talianska pôsobili v deviatich ďalších štátoch, Argentína dokonca nasadila MB-339 v bojoch o Falklandy a jeden z nich má na konte poškodenie fregaty HMS Argonaut.

Francúzska skupina Patrouille de France sa predviedla na lietadlách Alpha Jet, ktoré vznikli v spolupráci nemeckej firmy Dornier a francúzskej spoločnosti Dassault. Slúžia od roku 1977. Kým Frece Tricolori lietali po obidva dni, Francúzi vystúpili iba v nedeľu.

Ďalšie akrobatické skupiny si vystačili na menej výkonných strojoch. Poliaci predviedli akrobáciu na turbovrtuľových PZL-130 Orlik, švajčiarska skupina sa ukázala na lietadlách Pilatus PC-7 rovnakej kategórie. Veľmi zaujímavým prvkom však bolo zapojenie stíhačky F/A-18 Hornet do ich vystúpenia. No a slovenská skupina Očovskí bačovia si vystačila úplne bez motorov, keď predviedla zostavu na vetroňoch L-23.

Zrenovovaná Avia B-33

Klenotom na statickej ukážke bol dokonale reštaurovaný bitevný stroj Avia B-33.

Pod týmto označením sa v Československu v licencií vyrábala sovietsky Iljušin Il-10. Do výzbroje začal prichádzať na konci druhej svetovej vojny ako dokonalejší následník legendárneho Šturmovika Il-2. Dovedna ich vyrobili viac ako 6 000 a po skončení vojny sa Il-10 rozšíril aj do spojeneckých štátov Sovietskeho zväzu. V Československu sa rozbehla licenčná výroba v roku 1951 a trvala do roku 1955. V závode Avia ich vyrobili 1 182, z toho československé letectvo používalo 550 kusov. Zvyšok išiel na export do Poľska, Rumunska, Bulharska a Jemenu. Dvojmiestne stroje mali piestový motor s výkonom 1 471 kW a dosahovali maximálnu rýchlosť 550 km/h. Niesli účtyhodnú výzbroj. Štyri kanóny kalibra 23 mm v krídlach dopĺňal pohyblivý kanón kalibru 20 mm, ktorý ovládal strelec sediaci chrbtom k pilotovi. V bombovníciach lietadlo nosilo 400 kg bômb, ďalších 500 kg bômb mohlo byť na vonkajších závesníkoch. A napokon sa pod krídla zavesovali ešte štyri neriadené rakety kalibru 130 mm.

BAE Hawk

Posledný let Avie B-33 na československom nebi sa uskutočnil 26. apríla 1962. Jeden stroj sa zachoval v pražskom leteckom múzeu Kbely, ďalší bol vystavený na Dukle. Dlhé desaťročia pod holým nebom sa na ňom poriadne podpísali. Mechanici z vrtuľníkového krídla gen. plk. Jána Ambruša Prešov ho však vzorne zrenovovali do posledného detailu. Unikátny stroj vyzerá akoby čerstvo zišiel z výroby. Po tom, čo ho vystavili na SIAF, sa lietadlo vrátilo na Duklu. Nebude však stáť pod holým nebom, ale umiestnili ho do krytých priestorov na prízemí vyhladkovej veže.

Kým tento veterán mohli ľudia obdivovať iba na zemi, vo vzduchu sa predviedla ďalšia legenda druhej svetovej vojny – americká stíhačka P-51 Mustang. Stroj

Saab 105 v rakúskych farbách

pomenovaný Excalibur je originál vyrobený v roku 1945. Po skončení vojny sa okrem iného zúčastňoval na známych pretekoch v Rene. Pred niekoľkými rokmi ho získala súkromná spoločnosť v Česku, ktorá ho predvádza na leteckých dňoch. Medzi ostatnými, prevažne prúdovými lietadlami na SIAF-e bol zvuk jeho dvannásťvalcového piestového motora Packard výnimočným zážitkom. Tento motor je americkou licenčnou verziou britskej pohonnej jednotky Rolls-Royce Merlin.

Text: Miro Barič

Foto: autor, Michal Psota

Slovenský MiG-29 v dvojmiestnej verzii

Prototyp
slovensko-
poľskej
samohybnej
kanónovej
húfnice
Diana

MSPO 2015

Svoj už 23. ročník má za sebou medzinárodná výstava obranného priemyslu MSPO (Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego), ktorej miestom konania je od začiatku poľské mesto Kielce.

Medzinárodná výstava MSPO predstavuje vo svojom priemyslovom segmente unikát, keďže sa koná každoročne. Tohtoročná výstava MSPO-2015 bola rekordnou. Zúčastnilo sa na nej viac ako 580 vystavovateľov z 31 krajín celého sveta. Celková výstavná plocha prekročila 27 000 m².

Okrem zástupcov poľského zbrojárskeho priemyslu sa na výstave zúčastňujú prakticky všetci dôležití veľkí výrobcovia vojenskej techniky takmer z celého sveta. Tohtoročnému podujatiu MSPO dominovali hlavne bojové vrtnúčky a prostriedky proti-

vzdušnej obrany krátkého a stredného dosahu, čiže pripravované programy Narew a Wisła.

Premiéra Diany

Slovenský zbrojársky priemysel úspešne rozširuje spoluprácu s Poľskom a výstava MSPO-2015 bola príležitosťou pre svetovú premiéru projektu Diana. Samohybná kanónová húfnica Diana vznikla ako kombinácia kompletného vežového systému Zuzana-2 slovenskej výroby inštalovaného na modifikovanú a zdokonalenú podvozko-

**Druhý prototyp
bezposádkovej zbraňovej
veže ZSSW-30**

**Aktuálna podoba
malého bojového
bezposádkového
prostriedku Warmate**

vú skupinu UPG-NG poľskej výroby. Primárnym cieľom novej konštrukcie je oslovenie potenciálnych zákazníkov v tretích krajinách. Samohybná kanónová húfnica Diana má hlavň kalibru 155 mm s dĺžkou 52 kalibrov, ktorá vrátane objemu nábojovej komory zodpovedá požiadavkám JBMoU (Joint Ballistic Memorandum of Understanding). Zbraňová veža systému je otočná celokruhovo ($n \times 360^\circ$), hlavň má rozsah pohybu v elevácii od $-3,5^\circ$ do $+75^\circ$. Nabíjanie zbrane je automatické s ručným zálohovaním. Pri streľbe v automatickom pracovnom režime dokáže Diana vystreliť päť výstrelov v prvej minúte alebo 13 výstrelov za tri minúty. Pri streľbe v ručnom pracovnom režime je tempo streľby dva výstrely za minútu. Maximálny diaľkový dosah presahuje 41 km, použiteľné sú všetky typy munície štandardu NATO. Posádka systému je štvorčlenná. Bojová hmotnosť samohybnej kanónovej húfnice Diana dosahuje 50 t. Kapacitou munície je Diana unikátom, keďže v objemnom vnútornom priestore podvozkovej skupiny je prepravovaných ďalších 40 nábojov. Zmestilo by sa ich tam ešte podstatne viac, ale ich počet je limitovaný celkovou hmotnosťou húfnice Diana.

Okrem samohybného delostreleckého systému Diana mal premiéru na verejnosti aj prvý prototyp vynoveného samohybného delostreleckého systému Krab poľského výrobcu Huta Stalowa Wola na novej podvozkovej skupine juhokórejskej firmy Samsung Techwin, ktorý bol originálne vyvinutý pre konštrukciu juhokórejskej samohybnej kanónovej húfnice K9. Keďže celý poľský program samohybnej kanónovej húfnice Krab sa dostal do slepej uličky pre problémy s integrovaním veže systému na podvozkovú skupinu UPG-NG, rozhodlo sa velenie poľských ozbrojených síl zachrániť tento program nahradením pôvodného podvozka celkom novou konštrukciou.

Nové technológie

Poľský zbrojný priemysel je skutočne aktívny vo veľmi širokom rozsahu. Návštevníci mohli vidieť druhý prototyp poľskej

bezposádkovej diaľkovo ovládanej kanónovej veže ZSSW-30, vyzbrojenej automatickým kanónom ATK Bushmaster II kalibru 30 mm. Veža je určená ako bezposádkové riešenie pre vyzbrojenie časti pancierových kolesových vozidiel KTO Rosomak vo výzbroji poľských ozbrojených síl a tiež perspektívnych bojových vozidiel pechoty. Druhý prototyp veže ZSSW-30 je pri porovnaní s prvým prototypom, predstaveným pred rokom, vybavený nielen doplnkovým pancierovaním, iným rozmiestnením zadymovacích granátometov, ale disponuje najmä novou optikou poľskej firmy PCO (na rozdiel od riešení talianskej spoločnosti Selex-ES použitých v prvom prototypu).

Bezposádkové prostriedky sú taktiež témou pre poľský zbrojný priemysel. Vytváraná je pomerne široká škála typov. Medzi najzaujímavejšie patrí konštrukcia malého bojového bezposádkového lietajúceho prostriedku Warmate z dielní spoločnosti WB Electronics.

Protivzdušná obrana

Téma obnovenia protivzdušnej obrany je aktuálna v celom našom zemepisnom priestore, ale momentálne je najserióznejšie posudzovaná práve u nášho severného suseda. Poľsko intenzívne pracuje na vytvorení nového mnohvrstvého systému protivzdušnej obrany. Na konci apríla bolo prijaté politické rozhodnutie, že preferovaným systémom stredného dosahu Wisła, ktorý dokáže pôsobiť aj proti balistickým cieľom, bude poľský variant Patriotu. Pri konštruovaní nového systému krátkého dosahu Narew plánuje poľský priemysel väčšiu účasť, ale riadenú muníciu bude musieť kúpiť v zahraničí. V začiatkovej etape sa predbežne posudzujú konštrukcie protiletadlových rakiet od výrobcov z Turecka, Nemecka, Izraela, USA a Francúzska.

Text a foto: Miroslav Gyűrosi

**Prototyp samohybnej
kanónovej húfnice Krab
na podvozku K9**

Bitka pri Poltave na plátne Denisa Martensa mladšieho

Slávne bitky histórie **Poltava**

Karlovický mier (1699), ktorý tzv. Kresťanská liga (Rímsko-nemecké ríša, Benátky, Poľsko a Rusko) nanútila Osmanom po ich porážke pri Zente (1697), mal trvať 20 rokov, ale všetko sa zvrtilo inak. Rusko potrebovalo prístup k Baltu a cár Peter I. Veľký (1689 – 1725) sa začal zaujímať o oblasti patriace Švédsku. Nespokojní Turci ochotne ponúkli Švédom pomoc.

Veľká severná vojna

Švédsko bolo na prelome 17. a 18. storočia najväčšou severskou protestantskou veľmocou a švédsky kráľ Karol XII. (1697 – 1718) vojny údajne miloval. Jeho sila však prekážala viacerým susedom a azda najviac vzráňajúcejmu sa Rusku, ktoré pre rozvoj komunikácie a obchodu so zahraničím potrebovalo námorné prístavy. Preto podnietilo vznik tzv. Severného spolku, koalície Ruska, Dánska, Nórska, Saska a Poľska, ktorá mala nadvládu Švédska nad Baltickým morom ukončiť.

Karol XII. však vyrazil ako prvý a v roku 1700 v bitke pri Narve porazil ruskú armádu, čím sa začala tzv. Veľká severná voj-

na trvajúca až do roku 1721, kedy kráľ už bol tri roky mŕtvy. Po víťazstve pri Narve Švédi napadli Dánsko (Saksónsko) a Poľsko, ktoré v roku 1708 z koalície odpadlo. Potom sa územím dnešnej Ukrajiny, patriacej vtedy Rusku, vydali na Moskvu. Pri tejto výprave však neboli takí úspešní ako očakávali a kosa padla na kameň. V bitke pri opevnenom meste Poltava, asi 300 kilometrov juhovýchodne od Kyjeva, im ruská armáda v lete 1709 (podľa juliánskeho kalendára 27. júna, podľa gregoriánskeho 8. júla) uštedrila zdrvivú porážku.

Veľká severná vojna prebiehala súbežne s vojnou o španielske dedičstvo v strednej a západnej Európe a zostala v jej tieni, ale neprávom. Vzhľadom na to, že na scénu európskych i svetových dejín priviedla nové Ruské impérium, bola prinajmenšom rovnako dôležitá.

Vojvodcovia a ich vojská

Pravou rukou Karola XII. pri Poltave bol poľný maršal Carl Gustaf Rehnskiöld, ktorý po zranení kráľa prevzal hlavné velenie, ale napokon aj s generálom Adamom Ludwigom Lewenhauptom skončil v ruskom zajatí. Oboch vyslobodila až smrť v roku 1718, resp. 1719. Švédom významne pomáhal i kozácky ataman Ivan Stepanovič Mazepa, pôvodne príslušník poľského kráľovského dvora, z ktorého ho vyhnali vraj pre „sukničkárstvo“. Po úteku sa stal dôležitým veliteľom záporožských kozákov a keď mu Švédi sľúbili pomoc pri získaní nezávislosti Ukrajiny od Ruska, pridral sa k

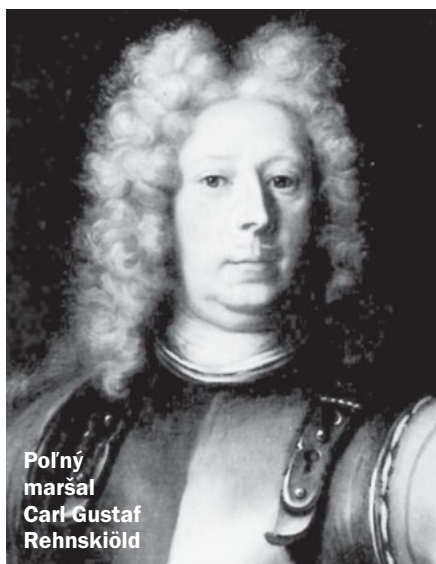

Ataman
Ivan
Stepanovič
Mazepa

nim. S raneným Karolom XII. z bojiska unikol a našiel s ním azyl v tureckom Istanbule.

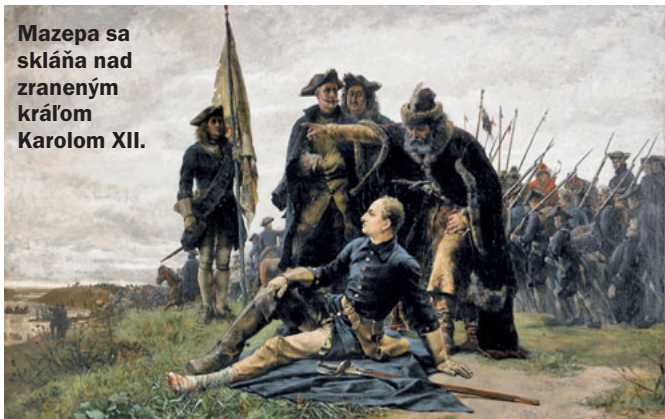
Z vojvodcov Petra I. sa pri Poltave najviac vyznamenali a k víťazstvu prispeli generáli Boris Petrovič Šeremetjev a Alexander Danilovič Menšikov, ktorý velil cárovej jazde.

Celkovo na švédskej strane pri Poltave bojovalo asi 30 000 vojakov, z toho 8 200 pešiakov, neznámy počet delostrelcov, 7 800 švédskych a 1 000 valašských jazdcov a okolo 1 800 Mazepových kozákov. Rusi mali zreteľnú prevahu a nasadili až 43 000 mužov, pričom na opevnení mesta bojovalo 4 000 pešiakov a delostrelci so 16 kanónmi a pred hradbami 25 000 pešiakov a 9 000 jazdcov, ktorých na záver bitky podporilo aj asi 3 000 Kalmykov.

Poľný
maršal
Carl Gustaf
Rehnskiöld

Mazepa sa skláňa nad zraneným kráľom Karolom XII.

Ruský cár velí do útoku

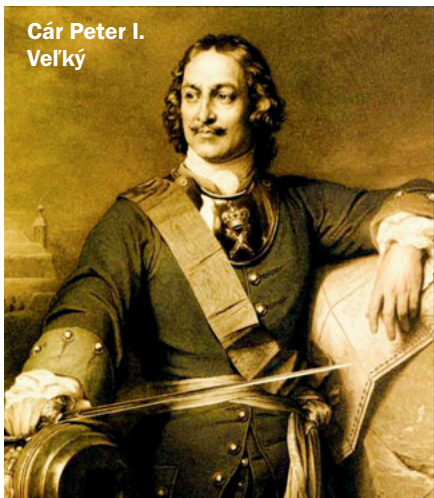

Zbrane, zbroj a taktika

Od víťazstva Habsburgovcov nad Turkami pri Zente zaznamenali európske armády, vrátane švédskej, vo výzbroji, zbroji a taktike iba nepatrný posun. Základnou zbraňou pechoty, bojujúcej taktikou manévrujúcích regimentov (plukov) a bataliónov (práporov) zostali spredu nabíjané dlhé pušky s kresadlovým zámkom a kresadlové pištole. Po výstrele, ak nebol čas znova nabiť a nepriateľ sa priblížil, pešiaci do ústia hlavnej pušiek zastrkávali tzv. zátkové bodáky a používali ich ako kratšie kopije. Začiatkom 18. storočia sa však už začali rozširovať i tzv. tulejové bodáky, ktoré sa navliekali na koniec hlavne a ich čepeľ, súbežná s osou hlavne, ale posunutá nabok, nebránila výstrelu ani opätovnému nabitiu zbrane. Na boj zblízka európski pešiaci stále používali jednosečné ťažké šable a tesáky a ich velitelia chránení ľahkými kyrysmi aj dvojsečné rapiere a kordy.

Jadrom ťažkej jazdy európskych armád naďalej zostávali kyrysníci bojujúci taktikou karakoly, vyzbrojení jazdeckými kopijami, dvojsečnými mečmi, ťažkými jednosečnými šablami, ako aj krátkymi kresadlovými karabínami a kresadlovými pištoľami, ktoré nosili v sedlových puzdrách.

Cár Peter I. Veľký

Je známe, že cár Peter I. chcel zaostáť a v mnohých smeroch ešte stredoveké Rusko čo najviac priblížiť vtedajším európskym štandardom a reformám podrobil aj armádu. Tá sa v čase vypuknutia Veľkej severnej vojny už začala na svojich zá-

padných súperov podobať, hoci niektoré pomocné jednotky (napr. ľahká kalmycká jazda) si ešte zachovávali i tradičné prvky, ako ľahké šable a jatagány orientálneho typu či reflexné luky. Veľkými zmenami prešlo najmä ruské poľné delostrelectvo, ktoré popri klasických a komorových delách, strieľajúcich pevné i výbušné gule, používalo aj ľahké kanóny nabíjané tzv. kartáčmi, teda náložami naplnenými kovovým šrotom. Tie na malú vzdialenosť spôsobovali nepriateľským pešiakom, jazdcom aj ich koňom strašné zranenia.

Byť či nebyť?

Taká vraj stála pred Rusmi otázka v predvečer bitky pri Poltave. Porážka pri Narve cárom Petrom I. otriasla, ale neznamenala koniec. Keď sa Švédi obrátili proti Dánsku a Poľsku, podarilo sa mu vyhnať ich posádky z južného pobrežia Baltu a v roku 1703 začal v ústí rieky Nevy dokonca stavať svoje budúce hlavné mesto Sankt Petersburg. Zlyhanie pri Poltave v hlbokom vnútrozemí by však Švédom otvorilo cestu do Moskvy a mohlo znamenať reálny koniec prebúdajúcej sa ríše.

Ruskú výpravu začal Karol XII. v auguste 1707. V roku 1708 porazil Poľsko a prenikol na Ukrajinu. Ruská armáda však takticky ustupovala a Švédi museli prezimovať v poli. Zvládli to síce lepšie ako Napoleon v roku 1812 pri ústupe z Moskvy, no ruská zima ich stála mnoho síl a obetí. V júni 1709 švédsky kráľ obklúčil významnú pevnosť Poltava, ale vo vedľajšej bitke pri rieke Vorskla ho postrelili do nohy, a tak odovzdal velenie poľnému maršalovi Rehnskiöldovi. Medzitým hlavné ruské sily dorazili k mestu, na sever od neho vybudovali opevnený hlavný tábor a na viacerých iných miestach i malé pevnosti, takže Švédi sa vlastne tiež ocitli v obklúčení...

Na úsvite 27. júna (8. júla) 1709 Švédi na ruské pevnosti zaútočili a niektoré z nich dobyli. V tom istom čase generál Menšikov viedol veľký jazdecký útok proti stredu švédskej zostavy, ktorému velil osobne maršal Rehnskiöld. Rusi síce ukoristili 14 švédskych štandard, ale museli sa stiahnuť. Medzitým generál Lewenhaupt napadol hlavný ruský tábor, ale maršal mu prikázal vrátiť sa, pretože švédske ľavé kridlo generála Roosa, útočiacie na ešte ne-

obsadené ruské pevnosti, sa dostalo do obklúčenia a vzdalo sa. Napokon maršal vrhol do útoku celý zvyšok svojich síl, ale už aj tak silnejších Rusov v poslednej chvíli podporilo 3 000 kalmyckých ľahkých jazdcov a Švédi, ktorí prežili ťažkú zrážku, hľadali spásu na juhu pri rieke Dneper. Tam o dva dni kapitulovali.

Epilóg

Švédi pri Poltave stratili takmer 10 000 mŕtvych a ranených vojakov. V samotnej bitke a po kapitulácii pri Dnepri Rusi zajali ďalších takmer 18 000! Na ruskej strane padlo asi 1 350 mužov a okolo 3 300

Superintendent Daniel Krman

utrpel zranenia. Karolovi XII. s asi 2 000 vojakmi sa s pomocou atamana Mazepu podarilo dostať do Turkami ovládaného Moldavska a odtiaľ do Istanbulu, kde v azyle strávil päť rokov. Po návrate domov si však nedal pokoj a v roku 1718 zahynul vo vojne s Nórskom.

Veľká severná vojna pokračovala ďalej a skončila sa po úplnej porážke Švédska až v roku 1721 tzv. Nyštadským mierom, ktorý zo strany Švédska vyrokovala Karolova sestra Ulrika Leonóra.

Žiada sa dodať, že Karola XII. do Turcka sprevádzal i Slovák Daniel Krman – evanjelický superintendent piatich hornouhorských stolíc, ktoré ho vyslali rokovať so švédskym kráľom o pomoci pre Habsburgami utláčaných uhorských protestantov. Neuspel, ale o svojej ceste aj o bitke pri Poltave po latinsky napísal a vydal mimoriadne zaujímavý cestopisný denník s názvom Itinerarium.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Nová Puma z Nemecka

Nemecká armáda zaradila do služby prvé bojové vozidlá pechoty Puma. Zatiaľ prevzala sedem kusov, do konca roka prevezme ďalšie. Zaradila ich do výcvikového programu, ktorého cieľom je vyškoliť špecialistov, ktorí sa potom vrátia do svojich jednotiek a tam budú učiť ovládať nové vozidlá svojich kolegov. Do roku 2020 by mala nemecká armáda zaradiť do výzbroje 350 kusov. Pumu začali vyvíjať v roku 1998 a výroba sa začala v roku 2009. Veľký dôraz sa kladol na ochranu posádky. V základnej verzii A odoláva zo všetkých strán projektilom kalibru 14,5 mm, spredu odolá aj zásahom granátmi stredného kalibru a RPG. Maximálne odolná verzia C má prídavný pancier na bokoch, veži i na strope trupu. Zo všetkých strán má teda rovnakú odolnosť ako verzia A spredu. Zosilnený strop by mal odolať zásahu delostreleckým či mínometným granátom. Niektorí odborníci porovnávajú odolnosť Pumpy C s tankom T-72. Verzia A má hmotnosť 31,5 tony. S pomocou súpravy prídavného panciera ju možno v krátkom čase zmeniť na verziu C, ktorá váži 43 ton. Pôvodne sa plánovala aj verzia B, ale tú počas vývoja vypustili. Nemecká armáda plánuje na prepravu troch vozidiel Puma používať štyri transportné lietadlá Airbus A400M. Tri lietadlá povezuť po jednom vozidle v základnej verzii A, štvrté lietadlo povezie súpravu prídavných pancierov pre všetky tri Pumpy. Napriek vysokej hmotnosti je Puma veľmi agilné vozidlo. Postaral sa o to desaťvalcový dieselový motor s výkonom 800 kW. Pásové vozidlo dosahuje slušnú rýchlosť 70 km/h. Výzbroj je sústredená v bezposádkovej veži. Tvoria ju kanón kalibru 30 mm a 5,56 mm guľomet. Kanón má kadenciu 700 rán za minútu a dostrel 3 000 m. Používa dva druhy streliva – prierazné podkalibrové strely a programovateľné šrapnely s volfrámovými guľôčkami, ktoré sú účinné proti pechote, ale aj proti vrtuľníkom. Na boj proti tankom nesie veža dve rakety Spike s dosahom 4 000 m. Puma má trojčlennú posádku a môže prepravovať ďalších šesť vojakov.

Foto: KMW

Lepšia aerodynamika Eurofightera

V lete tohto roku sa úspešne skončili testy nového modernizačného balíčka pre stíhačky Eurofighter Typhoon. Má označenie AMK (Aerodynamic Modification Kit) a pomocou niekoľkých nenáročných úprav výrazne zlepšuje aerodynamiku lietadla. Pridané plošky na trupe a predĺženie nábežnej hrany krídla zvyšuje vztlak až o 25 percent. Výsledkom je výrazné zlepšenie v niektorých režimoch letu potrebných pri úhybných manévroch či vzdušných súbojoch. Zmenšil sa polomer a zvýšila rýchlosť zatáčania. Lietadlo je zároveň stabilnejšie pri nízkych rýchlostiach.

Somálsko dostalo RG31

Somálsko bolo dve desaťročia bez fungujúcej vlády a bez vlastnej armády. Teraz sa ju za pomoci iných moslimských štátov snaží znovu vybudovať. Najmä Turecko a Spojené arabské emiráty sú aktívne pri výcviku a dodávkach výzbroje pre somálskych vojakov. Emiráty nedávno darovali Somálsku niekoľko desiatok vojenských vozidiel. Bolo medzi nimi aj deväť obrnených terénnych automobilov a šesť vozidiel RG31 Nyala juhoafrickej výroby. V Somálsku stále pôsobí teroristická skupina al-Šabáb a hrozia útoky nástražnými náložami. RG31 patrí do kategórie vozidiel MRAP, ktoré sú proti výbuchom mín odolnejšie.

Francúzsko modernizuje VBL

Lahké štvorkolesové obrnené vozidlá VBL používa francúzska armáda od roku 1990. Ich náhradu si nemôže dovoliť, a preto predĺži ich životnosť. Na mamutej úlohe bude pracovať firma Panhard, ktorá patrí do koncernu Renault. Postupne upraví 1 600 vozidiel VBL tak, aby vydržali v službe do roku 2030. Štvormiestny VBL váži štyri tony, dosahuje rýchlosť 100 km/h a zvyčajne je vyzbrojený guľometom 7,62 mm na streche, i keď môže niesť aj protitankové rakety či kanón kalibru 20 mm.

Izrael obdaroval Jordánsko

Izrael nedávno vyradil z výzbroje bojové vrtuľníky AH-1 Cobra. Teraz 16 z nich daroval susednému Jordánsku. Vrtuľníky sú zadarmo, Jordánsko sa musí postarať iba o náklady na údržbu a operácie helikoptér. S výcvikom posádok nebude problém, pretože Jordánsko už používa dve desiatky starších strojov AH-1F. Vrtuľníky z Izraela poslúžia sčasti na ich doplnenie a sčasti ako zdroj náhradných dielcov. S údržbou ďalej pomôžu USA a Izrael dodá aj súčiastky, ktoré mu zostali zo skôr vyradených AH-1. Jordánsko je jednou z mála arabských krajín, ktorá udržiava dobré vzťahy s Izraelom.

Poľská flotila dostala posilu

Poľské námorníctvo sa po dlhom čase dočkalo novej lode. ORP Slazak je od roku 1994 prvá vojnová loď, ktorú postavili poľské lodenice. Horšou správou je, že pôvodne to mala byť prvá zo sedemčlennej triedy korviet. Nakoniec dokončili iba jednu a aj to nie ako korvetu, ale ako hliadkovú loď. Novú triedu objednali v roku 2001, ale už o rok neskôr sa z finančných dôvodov rozhodlo, že sa postaví iba jedna korveta. Jej trup spustili na vodu, chýbali však peniaze na plánovanú výzbroj protiletadlovými a protiletadlovými raketami a torpédami. Preto ju tento rok dokončili iba ako hliadkovú loď. Výzbroj tvorí kanón kalibru 76 mm a dva kanóny 30 mm. Po absolvovaní skúšobných plavieb by mala vstúpiť do služby na budúci rok. V prípade, že sa na to nájdu peniaze, je možné, že ju v budúcnosti predať len prestavajú na korvetu s raketovou výzbrojou.

Česko, Slovensko, Afrika, Amerika

Zo západočeského Chebu odišiel Tomáš Novotný (1960) v auguste 1975 študovať do východoslovenského Prešova preto, lebo po otcovi zdedil vášeň pre rádioamatérstvo a predpokladal, že v rámci štúdia rádiotechnického zabezpečenie letectva na Vojenskej strednej odbornej škole leteckej ho budú vyučovať najlepší vojenský odborníci.

O 18 rokov neskôr po rozdelení spoločného štátu, sa vtedajší mjr. Ing. Tomáš Novotný nevrátil do rodných Čiech. Po roku 1993 ako pilot lietal na Su-25 či L-39 a L-29 v slovenských vzdušných silách, pôsobil na ministerstve obrany, generálnom štábe a ako vedúci národného styčného tímu zastupoval slovenské ozbrojené sily na Veliteľstve NATO pre transformáciu v americkom Norfolk (2009 až 2013). Od 1. 11. 2014 bol po konkurze aj vďaka svojmu vzdelaniu a skúsenostiam ustanovený za riaditeľa Centra vzdelávania Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Plk. Ing. Tomáš Novotný, MSc., PhD., oblieka vojenskú uniformu už 40 rokov, z toho tú slovenskú takmer 22.

Lietanie, stratégie, zdroje

„O lietaní som pôvodne veľa nerozmýšľal, aj keď ho máme v rodine. Mój otec vyrastal neďaleko letiska v Mladej Boleslavi, kde aj začal lietať v Zväzarme. No keď sa mi na strednej škole po paravýcviku začalo dariť aj na vrtuľových lietadlách, skúsil som Vysokú vojenskú leteckú školu v Košiciach. Vyšlo to,“ spomenie. Keďže sa počas školy nepríjemne zranil, preradili ho na „podzvuk“. Po vyradení lietal od roku 1984 prieskum na L-29 R v Línách pri Plzni; neskôr na Su-25 určenom na priamu podporu pozemných síl v 30. bitevnom leteckom pluku Pardubice. Leteckých základní v Čechách prešiel viac. V roku 1991 vyhral konkurz na pozíciu učiteľa taktiky letectva a rádioelektronického boja na Vysoké vojenskej pedagogickej škole v Bratislave. „Bolo to pre mňa dôležité, lebo po neúspešnom manželstve s Michalovčankou som sa druhý raz oženil s Bratislavčankou,“ pousmeje sa. „Po rozdelení štátu a presune lietadiel Su-25 na základňu do Piešťan vyhovel mojej žiadosti o návrat k lietanu na Su-25, a tak som opäť obliekol leteckú kombinézu.“

Lietal až do roku 1999. Pre problémy s chrbticou po katapultáži z L-29 pokračoval vo vojenskej kariére najskôr na sekcii obrannej politiky a obranného plánovania Ministerstva obrany SR, neskôr na štábe požiadaviek a dlhodobého plánovania Generálneho štábu. Medzitým pôsobil na medzinárodnom veliteľstve misie UNMEE v hlavnom meste africkej Eritrei Asmara (december 2001 až december 2002). V roku 2008 ho vyslali na štúdium na Národnej univerzite obrany v USA, pričom už diaľkovo študoval aj na Akadémii policajného zboru v Bratislave, kde v roku 2010 získal titul PhD.

V USA získal plukovník Tomáš Novotný akademický titul Master of Science v odbore národná stratégia zdrojov. Na zdroje sa sústredil aj počas pôsobenia v Koaličnom koordináčnom centre pri strategickom veliteľstve US Central Command v Tampe, odkiaľ Američania riadili operácie v Afganistane. Vtedy sedel v záujme úspory finančných prostriedkov na dvoch stoličkách – pôsobil tu popri svojej pozícii v Norfolk. „Na veliteľstve v Tampe som koordinoval podporu našich ozbrojených síl v ISAF zo strany USA. Do roku 2011 sa u nás veľmi málo využíval program Ministerstva obrany USA „Lift and Sustain Coalitions Partners“, teda program

bezplatného zabezpečovania strategickej prepravy a logistickej podpory koalíčných partnerov USA.“ Vďaka iniciatíve predovšetkým plk. Novotného si Slovensko už nemuselo platiť zo svojich zdrojov značnú časť nákladov na operáciu ISAF, ktoré nám začali pokrývať Američania – od strategickej prepravy osôb a materiálu do Afganistanu a späť cez viaceré druhy logistického zabezpečenia v priestore operácie. Úspora za dva a pol roka využívania tohto programu sa dá odhadnúť na minimálne 15 miliónov eur.

Za férovosť ďakujem

Nedá nám, aby sme sa plukovníka Novotného neopýtali, či sa on, národnosťou Čech, cítil vždy v Ozbrojených silách SR komfortne. „S odstupom času som presvedčený, že na Slovensku som sa ako vojak dostal k väčším výzvam a možnostiam, ako by to azda bolo v Čechách v prípade, že by som si nezvolil slovenskú štátnu príslušnosť. No klamal by som, že neboli aj ťažšie chvíle.“ Plk. Novotný spomenie jediný krátky časový úsek v rokoch 1993 - 1994, keď slúžil v Piešťanoch. „Bol som už skúsený pilot 1. triedy, ale po dvojročnej prestávke v lietaní, keď som učil v Bratislave, som opäť začínal od najnižšej funkcie pilota. No keď sa po roku uvoľnilo miesto veliteľa roja, ani o mne neuvažovali. Pozíciu rovno ponúkli pilotovi s čerstvou 2. triedou. Vtedy som to z viacerých dôvodov vnímal tak, že v hre je nielen odbornosť, ale aj národnosť. Našťastie, od prevelenia do Malaciek v roku 1994 som sa nasledujúce dve desaťročia s ničím podobným nestretol ani náznakom. Aj preto som sa usiloval pre slovenskú armádu odvieť naozaj všetko, čo bolo v mojich silách – a mal som na to dosť príležitostí doma i v zahraničí. Aj keď som bol napríklad poverený národný predstaviteľ pre spôsobilosti pri Európskej obrannej agentúre. No a za tú férovosť a za tie šance Ozbrojeným silám SR a jej predstaviteľom naozaj ďakujem.“

Text a foto: Pavol Vitko

Vojenský letný biatlon

Vo vojenskom výcvikovom priestore Kamenica nad Cirochou sa 26. augusta uskutočnil prvý ročník majstrovstiev Ozbrojených síl Slovenskej republiky v letnom biatlone. Cieľom podujatia, ktoré pripravil trebišovský zmiešaný mechanizovaný prápor a podporila aj nezisková organizácia Vojenská podporná nadácia, je rozvíjať pohybovú výkonnosť profesionálnych vojakov, zlepšiť kondíciu vojakov a podporiť ich súťaživosť, tímovú spoluprácu družstiev. Súťaž v letnom biatlone zároveň približuje reálnu bojovú situáciu, v ktorej je vojak vystavený náročným stresovým podmienkam, spôsobených vysokou fyzickou a psychickou záťažou.

Na súťažiacich čakala trať dlhá päť kilometrov, ktorá viedla cez náročný lesný a kopcovitý terén. Beh im sťažovali rôzne prekážky aj výstroj, keďže každý pretekár mal na sebe poľnú uniformu, nosný modulárny systém, prilbu a, samozrejme, osobnú zbraň (Sa vz. 58). Po náročnom behu musel vojak zvládnuť streľbu z rôznych polôh (v ľahu a v stojí) na ciele vzdialené 100, 200 a 250 metrov. Netrafenie čo i len jedného terča znamenalo pre pretekára „trestné“ kolo v dĺžke 150 metrov. S nástrahami trate si najlepšie poradil nadrotmajster Rastislav Skubeň z Krídla velenia, riadenia a prieskumu Zvolen, ktorý sa zároveň stal prvým víťazom majstrovstiev OS SR v letnom biatlone. V kategórii družstiev zvíťazilo družstvo Krídla velenia, riadenia a prieskumu Zvolen, ktorého členom bol aj slovenský reprezentant v biatlone rotný Dušan Šimočko.

Text: por. Roman Markovič

Foto: čatár Jozef Kováč

Memoriál kapitána Makovníka

Zvolenské krídlo velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl zorganizovalo 3. a 4. septembra Memoriál kpt. Edmunda Makovníka, už tretí ročník 24-hodinovej súťaže v základných bojových zručnostiach (24 HIMC). Podľa zástupcu veliteľa krídla podplukovníka Vladimíra Jaklovského chceli predovšetkým prebudiť aktivitu a súťaživosť vojakov a poddôstojníkov krídla.

Tento rok mala súťaž dve zmeny. „Do jej názvu pribudlo označenie Memoriál kpt. Edmunda Makovníka (po súhlase jeho rodiny), ktorý bol dlhé roky príslušníkom našej brigády a zahynul v Afganistane. Aj takto sme si chceli pripomenúť jeho pamiatku. Druhou bolo, aby väčšina disciplín bola v priestoroch nášho krídla v kasárňach SNP na Podborovej. Aby sa na výkon súťažiacich mohli pozrieť aj ďalší príslušníci brigády a zjednodušilo sa logistické zabezpečenie súťaže,“ konštatuje riadiaci súťaže podplukovník Jaklovský.

Medvedica motivovala

Cieľom súťaže, ktorá trvala 24 hodín, bolo preveriť vybrané bojové zručnosti jednotliv-

ca a malého tímu, kombinované s presunom jednotky v stredne hornatom a zalesnenom teréne. Ani v tomto roku nebola večerná etapa jednoduchá. Organizátori vybrali úplne novú trasu. Aby sa nemohli tímy z ostatných oblastí Slovenska (súťažiaci v siedmich tímoch boli od Hlohovca až po Michalovce) vyhovárať na to, že miestni zvolenský ju poznajú. Preto po absolvovaní streleckých úloh na strelnici Miččiná nad Banskou Bystricou a presune k obci Hrochoť ich čakala etapa do Zvolena. Počas súťaže došlo dokonca k blízkeму stretnutiu s medvedmi. Tím Delta pozostávajúci zo zástupcov jednotiek z Michaloviec, Veľkej Idy a Prešova videl pri svojom presune medvedicu s dvoma mladými. Ale spomínané stretnu-

tie ich tak motivovalo, že na nasledujúcom úseku dobehli dva tímy, ktoré boli pred nimi. Presun horským terénom zneprijemňovala aj bezmesačná noc. Bolo zamračené a nemohli sa spoliehať na mesačný svit. Súťažné tímy, ktoré pozostávali z veliteľa a štyroch členov (okrem toho s nimi bežal aj náhradník, ktorý mohol po povolení riadiaceho na jednotlivých kontrolných bodoch vystriedať jedného člena tímu), čakalo v priebehu súťaže spolu 11 pracovníkov.

Na nich si preverili praktické vedomosti zo streleckej a taktickej prípravy, topografie, rchbo, zdravotnej, spojovacej a ženijnej prípravy. Okrem iného ich čakala aj úplná „rozborka“ a „zboroka“ samopalu vzor 58 so zásobníkom bez bodáka a pištole vzor 82 na čas so zaviazanými očami, ale aj postavenie stanu S-65 v čo

najkratšom čase. V ňom potom prespali. Muse-li poskytnúť prvú pomoc a vyniesť zraneného vojaka z bojiska, zvládnuť nástrahy prekážkovej dráhy. Taktická príprava preverila činnosť vojaka v zastavanom priestore pri bojovej činnosti. Každý účastník súťaže musel mať pri štarte i v cieľi hmotnosť batoha minimálne 10 kilogramov.

Víťazi sú z Močiara

Všetky nástrahy súťaže nakoniec najlepšie zvládol tím Echo roty rádiolokačného prieskumu Močiar pod vedením rotmajstra Petra Mer-tu. Na rok sa stal držiteľom putovnej trofeje. Veliteľ víťazného tímu Echo – Močiar priznáva, že pred pretekmi nemali nejaké veľké očakávan-ia. „Na takejto súťaži sme sa zúčastnili po prvý raz. Chceli sme ísť naplno a veľmi sme neriešili, ako skončíme. Pri zrýchlenom pre-sune horským terénom sme cítili, že sme na tom celkom dobre. Potom nastali komplikácie, a tak sme zasa boli nejaký čas demotivovaní. Svoje urobila aj únava a stres. Dochádzala nám voda. Pravdu povediac, vtedy sme ani nepo-mysleli na víťazstvo. Ale ráno, keď sme preno-covali v stane, ktorý sme si postavili, sme sa

rozhodli, že všetky ďalšie disciplíny absolvuje-me s plným nasadením. Postupne sme na nich získavali pomerne dosť bodov. Niektoré nám vyšli veľmi dobre. Napríklad prekážková dráha a v poslednej disciplíne, v teambuildingu sme sa taktiež veľmi rýchlo zorientovali. Tak isto aj chemičáreň či zboroka a rozborka zbraní boli v pohode,“ približuje rotmajster Merta, ako sa rodilo víťazstvo v súťaži. Okrem neho boli členmi víťazného tímu čatár Vladislav Murgaš, desiatnik Ján Harčár, slobodník Dušan Roháč a vojak František Mihalčík.

Organizátorom súťaže pomohla aj v tomto roku finančná pomoc zo strany Vojenskej pod-pornej nadácie (VPN). Vďaka nej zakúpili vec-né dary pre súťažiacich.

Text a foto: Jozef Žiak

Letisko patrilo deťom

V sobotu 5. septembra sa v priestoroch Vojenského histo-rického múzea na piešťanskom letisku pod záštitou ministra obrany SR Martina Glváča usku-točnil už 9. ročník Dňa ozbro-jených zložiek a záchranových systémov s deťmi. Organizoval ho Vojenský historický ústav Bratislava a mesto Piešťany. Na slávnostnom otvorení vydarenej akcie, ktorá prilákala množstvo návštevníkov, bol aj zástupca veliteľa pozemných síl OS SR brigády generál Juraj Krištofo-vič, pridelenec obrany Českej re-publiky na Slovensku brigády generál Zdeněk Jakubek a ďalší hostia. Riaditeľ VHÚ Bratislava plukovník Miloslav Čaplovič vo svojom príhovore zdôraznil, že práve takéto akcie pomáhajú verejnosti lepšie priblížiť súčas-nosť i históriu ozbrojených síl i ďalších ozbrojených zložiek.

Pre návštevníkov bolo pripra-vených množstvo sprievodných akcií, vystúpení a ukážok. Na letiskovej ploche i v priestoroch hangára si prezreli exponáty, pripomínajúce históriu ozbro-jených síl po druhej svetovej vojne. Zaujalo ich vystúpenie Vojenskej hudby OS SR i zaujímavý šou program príslušníkov Čestnej stráže OS SR. Svoju činnosť a vy-bavenie predstavili aj príslušníci nitrianskej protiletadlovej rake-tovej brigády. Vráťane rozvinutia časti kompletu S-300 PMÚ, ktorý nedávno absolvoval na bulhar-skom polygóne Šabla premiérové bojové streľby. Možnosti, ktoré ponúkajú záujemcom ozbrojené sily, zasa prezentovali vo svojom stánku pracovníci trnavského regrutačného strediska. Prísluš-níci taktického krídla Sliach pred-viedli divákovi ukážku pilotáže dvojice lietadiel MiG-29.

Text a foto: Jozef Žiak

Kybernetizácia operačného prostredia

Kto je kto v kybernetickej doméne

Jedným zo špecifik kybernetickej domény je anonymita. A preto pri správach o kybernetickej kriminalite a útokoch sa zväčša dozvieme čo sa stalo, lenže takmer vôbec nie kto to spôsobil. Otázka KTO ostáva zväčša nezodpovedaná.

Identifikácia osôb, skupín a štátov je v kybernetickej doméne v porovnaní s ostatnými (zem, vzduch, voda vesmír) najviac problematická a najmenej úspešná. Na jednej strane je to nevýhoda, na druhej strane to robí z kybernetickej domény veľmi atraktívne miesto pre zločin a vedenie vojenských operácií, ktoré často nie sú odhalené. Kybernetická doména je umelou a virtuálnou doménou, kde sú pravidlá vojny, bezpečnosti a rôzne iné minimalizované a takmer nepoužívané, respektíve zatiaľ neuplatniteľné. Napriek tomu niekto za kybernetickým zločinom, špionážou, sabotážou, digitálnou podvratnou činnosťou vždy stojí. Sú to fyzické osoby, skupiny a štáty. Existuje viacero možností, ako nahliadať na to, kto je tu kto.

Používatelia, objekty a hrozby

V tabuľke je možné vidieť, že každá vrstva kybernetickej domény predstavuje inú skupinu užívateľov (používatelia, entity - kto?). Každá z týchto skupín používa v rámci kybernetickej domény niečo iné s iným cieľom, avšak často aj to isté (objekt - kde?). Napokon sú to nepísané, ale aj zavedené pravidlá, ktoré časť užívateľov akceptuje a časť nie. Časť užívateľov kybernetickej domény ju zneužíva, chce sa dostať tam, kde nemá prístup a vykonať to, na čo nemá oprávnenie (hrozby - čo?), a to zväčša pod maskou čo najväčšej anonymity bez rizika prezradenia. Nízka pravdepodobnosť prezradenia nekalého konania niektorých užívateľov kybernetickej domény ich motivuje k činom, ku ktorým by sa ináč neodvážili. Jednotlivci, skupiny a štáty sa v kybernetickej doméne správajú často ináč a odvážia sa na činy a operácie, na ktoré v tých ostatných doménach nemajú či už politickú, alebo vojenskú odvahu.

Užívateľská vrstva

O tejto vrstve počúvame a vieme asi najviac, keďže ju tvorí každý z nás so svojimi digitálnymi osobnými zariadeniami a zariadeniami, ktoré používame v práci. Práve prudké zväčšovanie užívateľskej vrstvy v posledných rokoch živí úvahy a neraz aj úplne iracionálne názory, že najbližšia vojna bude kybernetickou, či také známe „veľký brat ťa vidí“. Faktom je, že čoraz väčšie masy obyvateľstva planéty sú prepojené cez kybernetickú doménu, čím stúpa jej dôležitosť pre bezpečnosť a obranu. Hrozby sú pre túto užívateľskú vrstvu celkom dobre známe a opísané. História kybernetického zločinu má aj svoju čiernu ovцу, pre niektorých hrdinu. Kevin Mintnick, Američan, ktorý sa spočiatku hackovaním len bavil, ukázal svetu užívateľskej vrstvy (ale aj v ostatných) na svojich trestných činoch, kto, kde a čo je prostredníctvom kybernetickej domény v ohrození. Dokázal kombináciou rôznych metód a postupov v priebehu osemdesiatych a deväťdesiatych rokov minulého storočia oklamať, zneužiť, narušiť rôzne osoby, spoločnosti a inštitúcie. Je autorom výroku: „všetko sa dá hacknúť, je to len otázka času a zdrojov.“ Za zmienku stojí, že dokázal hacknúť spoločnosti ako IBM, Nokia, Motorola, ale aj napríklad podvodne zariadiť svoje prepustenie z väzenia v čase, keď bol väznený (pomocou telefónu).

VRSTVY KYBERNETICKEHO PRIESTORU	Kritériá		
	(kto?) POUŽÍVATEĽ/ENTITA	(kde?) HLAVNÝ OBJEKT	(čo?) HLAVNÁ HROZBA
Užívateľská	Bežný užívateľ (občan, zamestnanec, podnikateľ, firma)	Koncové zariadenia (PC, mobilné zariadenia s prístupom na internet, tablet, smartpho- ne, smart TV...)	Malvér, sociálne inžinierstvo (Threshing a Phishing, Baiting, Watering holes, Pharming Pretexting, odcudzenie identity, kyber - šikana a vydieranie)
Technická	Počítačovní experti (antivírusové odvetvie a pre poskytovanie kybernetickej bezpečnosti)	Počítačové siete Softvér Hardvér	Malvér Narušenie siete Všetky druhy hackerov
Ochranná (Kriminálna, Spravodajská - špionážna)	Orgány výkonnej štátnej moci, verejného poriadku a jeho vynucovania (Poľícia, spravodajské služby, ministerstvo vnútra)	Súkromný sektor, vládny sektor (Fremné siete a dáta) - economic- ký sektor štátu, utajované informá- cie a dáta a vládne siete)	Kybernetický zločin, kybernetic- kí žoldnieri a skupiny (prenajatí), štáty (zahraničné spravodajské služby)
Bezpečnostná Obranná (Vojenská)	Orgány a prvky národnej bezpečnosti experti, ozbrojené sily civilná obrana ministerstvo vnútra	NBÚ, OS SR, orgány štátnej moci kritická informačná infraštruktúra kritická infraštruktúra štátu	Katastrofický útok (Blackout), rozvracanie (Disruption), cudzí štáty (Kybernetické jednotky)

nu) narušením sietí veľkých telefónnych spoločností ako Pacific Bell, siete amerického ministerstva spravodlivosti, podľa niektorých zdrojov aj samotnej FBI. Ako sám tvrdil, nikdy však nie pre priamy finančný prospech. Napriek tomu napáchal značné škody na súkromnom, ale aj štátnom majetku, za čo bol odsúdený. Dnes pracuje aj pre americkú vládu ako bezpečnostný expert.

Technická vrstva

Primárnu ochranu v kybernetickej doméne väčšine jej používateľov dnes neposkytuje polícia či ozbrojené sily, ale sú to súkromné antivírusové spoločnosti, spoločnosti pre zabezpečenie kybernetickej bezpečnosti a spoločnosti, ktoré sa v širšom rámci zaoberajú informačnou bezpečnosťou. Partnerstvo týchto firiem s užívateľmi kybernetickej domény sa pre nich stalo obchodnou činnosťou, prostredníctvom ktorej poskytujú orgánom štátnej moci, ekonomickému sektoru štátu a jednotlivcom primárne a štandardné zabezpečenie pred najčastejšími hrozbami kybernetickej domény. Medzi tieto spoločnosti patrí aj slovenský ESET. Rozmer a dôležitosť tohto priemyslu pre kybernetickú bezpečnosť naznačuje jeho obrat, ktorý za rok 2014 dosiahol celosvetovo okolo 71 miliárd dolárov.

Ochranná – kriminálna, spravodajská vrstva

Z hľadiska kto je v nej primárne používateľom, je prienikom súkromných individuálnych, či skupinových záujmov a záujmov štátov a ich národnej bezpečnosti. Práve tieto záujmy ovplyvňujú konanie jej používateľov. Časť kriminálnu sme rozobrali minule. Časť spravodajskú opisuje odborná literatúra prostredníctvom pojmov ako kybernetická špionáž a kybernetické spravodajstvo. Kybernetické spravodajstvo, označované aj ako CYBINT, je možné definovať ako činnosť kontrarozvedky na identifikáciu, prenikanie alebo neutralizáciu cudzích mocností a ich aktivít, ktoré na svoje operácie používajú primárne kybernetickú doménu. Patria do nich činnosti rozvedky, ktorá vyvíja úsilie na zber a odhaľovanie informácií o tradičných a kybernetických spravodaj-

ských metódach, o spôsobilostiach a aktivitách cudzej mocnosti. Druhou je kybernetická špionáž. Využíva kybernetickú doménu na získavanie zakázaného prístupu k utajovaným informáciám, ktoré sú zväčša v držbe štátu, vlády, alebo jednej zo strán konfliktu. Asi najlepším príkladom pre túto vrstvu je americká Národná bezpečnostná agentúra (NSA), považovaná za najväčšiu spravodajskú informačno-bezpečnostnú službu USA. NSA prešla postupným vývojom, dnes je možné povedať, že je výraznou autoritou na globálnom poli spravodajských služieb a ich kybernetických spôsobilostí. Považujú ju za jeden z najvýznamnejších prvkov podpory pre vedenie kybernetických operácií americkej armády.

Bezpečnostná a obranná vrstva

Od čias, keď počítačový program s názvom STUXNET dokázal kineticky zničiť nukleárne centrifúgy tisíce kilometrov vzdialené od USA a Európy (iránsky jadrový program), je možné tvrdiť, že prostredníctvom kybernetickej zbrane sa dosiahlo to isté, čo dokážu bojové lietadlá. Použitie kybernetickej kinetickej operácie prinieslo pre architektúru národnej bezpečnosti nové poznania. Útočník použitím kybernetickej zbrane preniesol obranu suverenity štátu mimo hranice samotného štátu, minimalizoval riziká, ako sú možné zostrelenie, politická ujma na povesti útočníka, medzinárodné odsúdenie útočníka, hrozba odvety a napadnutia útočníka. V bezpečnostnej a obrannej vrstve kybernetickej domény je tiež veľmi výrazný fakt, že malvér v našich počítačoch môže tajne nahrávať a ničiť všetko, čo v nich je. Potvrdil to nedávny prípad vydierania spoločnosti SONY (pravdepodobne Severnou Kóreou), pri ktorom došlo podľa niektorých k nepriamemu, podľa iných k priamemu ohrozeniu národnej bezpečnosti USA.

Architektúra národnej bezpečnosti moderných štátov sa síce prispôbuje akútnej potrebe zmien, no často nie dosť efektívne. Potom dochádza k znižovaniu úrovne národnej bezpečnosti. Častý je jav skĺzavania strategickej úrovne (najmä pri nedostatku vlastných analýz, prognóz, zámerov a vízií, týkajúcich sa kybernetickej domény) len ku krátkodobým riešeniam, prípadne reagovaniu iba pod tlakom okolností, ktoré práve narúšajú a znižujú úroveň národnej bezpečnosti. Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že v moderných krajinách Európy sa dnes súkromný sektor prispôbuje požiadavkám kybernetickej bezpečnosti úspešnejšie a rýchlejšie než orgány a inštitúcie štátnej moci.

Excelovali na polygóne Šabla

Pri premiérových bojových streľbách 1. protiletadlovej raketovej skupiny S-300 PMU nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády v bulharskom čiernomorskom polygóne Šabla sa v druhej polovici augusta vyznamenali mnohí poddôstojníci a vojaci.

Medzi nich patril aj žeriavnik desiatnik Peter Novák z nabíjacieho družstva skupiny skladovania a prepravy rakiet technickej batérie. Profesionálnym vojakom je 35-ročný rodák z Bratislavy už 11 rokov. Spoločne s ďalšími členmi družstva doslova exceloval pri vykladaní rakiet z kamióna na prepravník a vzápätí pri ich nabíjaní na odpaľovacie zariadenia (rovnakú procedúru zvládli aj po streľbách).

Čarodejník zo žeriavu

Desiatnik Novák bravúrne ovláda žeriavové zariadenie. „Keď som po prvý raz manipuloval s bojovou raketou, pociťoval som veľký rešpekt. Na cvičnej rakete som sa naučil pravidelnosti, plynulosti pohybov s ňou. Predsa len pri prvom zoznámení s bojovou raketou bol neskutočný rešpekt. Báľ som sa urobiť hocijaký pohyb. Dva aj tri razy som si všetko preveroval. Ale podržal ma tím. Bol som s ním v očnom kontakte a pozeral som, či je v poriadku. Lebo nevidím do každej strany pri manipulácii s raketou a musím sa spoliehať na ostatných z tímu. Veľký rozdiel je, keď manipulujem s cvičnými raketami a s bojovými. Lebo pri cvičnej, aj keď nastane problém a buchne jednu o druhú, je to cvičná. Ale pri bojovej sa to nesmie stať.“

Jeho veliteľ, zástupca veliteľa technickej batérie nadporučík Dominik Tybor pripomína, že desiatnik Novák má tých prekladání rakiet v rukách už stovky. Každý rok sa robia technické kontroly rakiet. „V Bulharsku urobil útvaru, ozbrojeným silám i celému Slovensku svojou precíznou prácou veľmi dobré meno. Pri manipulácii s raketou sme v neustálom očnom kontakte. Aby nenastal kontakt rakety s druhou,

prepravníkom či nabíjacím zariadením. Vedel som, že všetci vedia, čo majú robiť. Ale aj tak mi srdce poriadne bilo... Vďaka nemu, ale aj ostatným z družstva, do ktorého patrí rotný Ladislav Kmetýo, desiatnik Marek Hano a slobodník Ladislav Horváth, sa nám podarilo všetky úlohy počas bojových streľieb splniť,“ pochvaľuje si nadporučík Tybor prácu svojich podriadených.

Na adresu celého družstva, no najmä desiatnika Nováka nešetril slovami chvály ani veliteľ skupiny podplukovník Peter Janota. „Naši bulharskí kolegovia, ktorí celú manipuláciu s bojovými raketami sledovali, len uznanlivo pokyvovali hlavou nad výkonom desiatnika Nováka, ale i celého družstva,“ spokojne konštatuje podplukovník Janota.

Nestor technikov

Práporčík Štefan Szököl patrí medzi najskúsenejších príslušníkov skupiny. Rodák zo Želiezoviec po absolvovaní vojenskej strednej školy v Novom Meste nad Váhom začínal spoločne s dnešným veliteľom skupiny podplukovníkom Janotom ešte na protiletadlovom raketovom komplete S-200 (predchodcovi S-300 PMU) v brnianskej brigáde. V rámci delenia bývalej federálnej armády ČSFR spoločne preberali komplet (predtým absolvoval odborný kurz). Začínal ako technik – vodič prijímacieho – vysielajúceho zariadenia. Postupne si urobil kurz na prekladacie žeriavové zariadenie, jazdil s topovozidlom, s prepravníkom rakiet a ďalšími vozidlami protiletadlového raketového kompletu.

„Bola to na začiatku pre nás všetkých veľká výzva zvládnuť nadrozmerné vozidlá MAZ, vážiace niekoľko desiatok ton a ďalšiu techniku,“ približuje práporčík Szököl svoju vojenskú kariéru.

Podplukovník Janota zdôrazňuje, že práporčík Szököl je naslovovzatý odborník. „Najviac si na ňom cením, že je vždy ochotný pomôcť a poradiť novým, menej skúseným kolegom. Vyznamenal sa aj pri odstraňovaní následkov výbuchu vo vojenskom opravárenskom podniku Nováky, ale aj pri výcviku príslušníkov irackých bezpečnostných zložiek. Môžem povedať, že si vie poradiť prakticky s každým druhom techniky, ktorú v skupine máme.“

Práporčík Szököl, ktorý momentálne pôsobí ako náčelník parku techniky, podla vlastných slov ako malý chlapec videl prepravník s naloženým tankom. „Vtedy som si povedal, že aj ja by som raz chcel zvládnuť takú techniku. Sen sa mi splnil. Ovládal som nadrozmerný ťahač rakiet, ktorý mal hmotnosť približne 70 ton. Cítil som veľké zadosťučinenie, že aj takúto techniku viem ovládať, prepraviť včas a bezpečne na určené miesto. Ale ju aj opraviť.“ Počas bojových streľieb na Čiernomorskom polygóne Šabla sa živo zaujímal o skúsenosti, ktoré majú bulharskí kolegovia so systémom S-300 (Bulhari ho majú vo výzbroji spoločne so Slovenskom ako jediní z armád NATO), najmä s jeho podvozkovými časťami. Veľmi rýchlo našli spoločnú reč a navzájom sa oboznámili so skúsenosťami, ktoré majú pri prevádzke spomínanej techniky.

Text a foto: Jozef Žiak

Rodová rovnosť v ozbrojených silách

Uplatňovaniu rodového hľadiska sa v rezorte obrany v poslednom období venuje intenzívna pozornosť. Aktivity, ktoré realizuje Ministerstvo obrany SR, zapadajú do spoločenských trendov, ktoré sú jednak celoštátneho charakteru, jednak vyplývajú z medzištátnych záväzkov.

Ministerstvo obrany má vypracovaný plán rodovej rovnosti rezortu, ktorý sa zaoberá problematikou eliminácie prejavov rodovej diskriminácie na pracoviskách, nastavuje systém monitorovania tejto oblasti. Súčasťou procesu monitorovania uplatňovania rodovej rovnosti v ozbrojených silách sú pravidelné sociologické výskumy. V apríli 2015 v spolupráci s anketárskou sieťou ozbrojených síl realizovala sekcia ľudských zdrojov výskum, v ktorom sa zisťovali príčiny nerovnomernej horizontálnej distribúcie žien v jednotlivých vojenských odbornostiach, identifikovali sa výhody a nevýhody rovnakého prístupu k služobným pozíciám v ozbrojených silách a mapovali sa názory

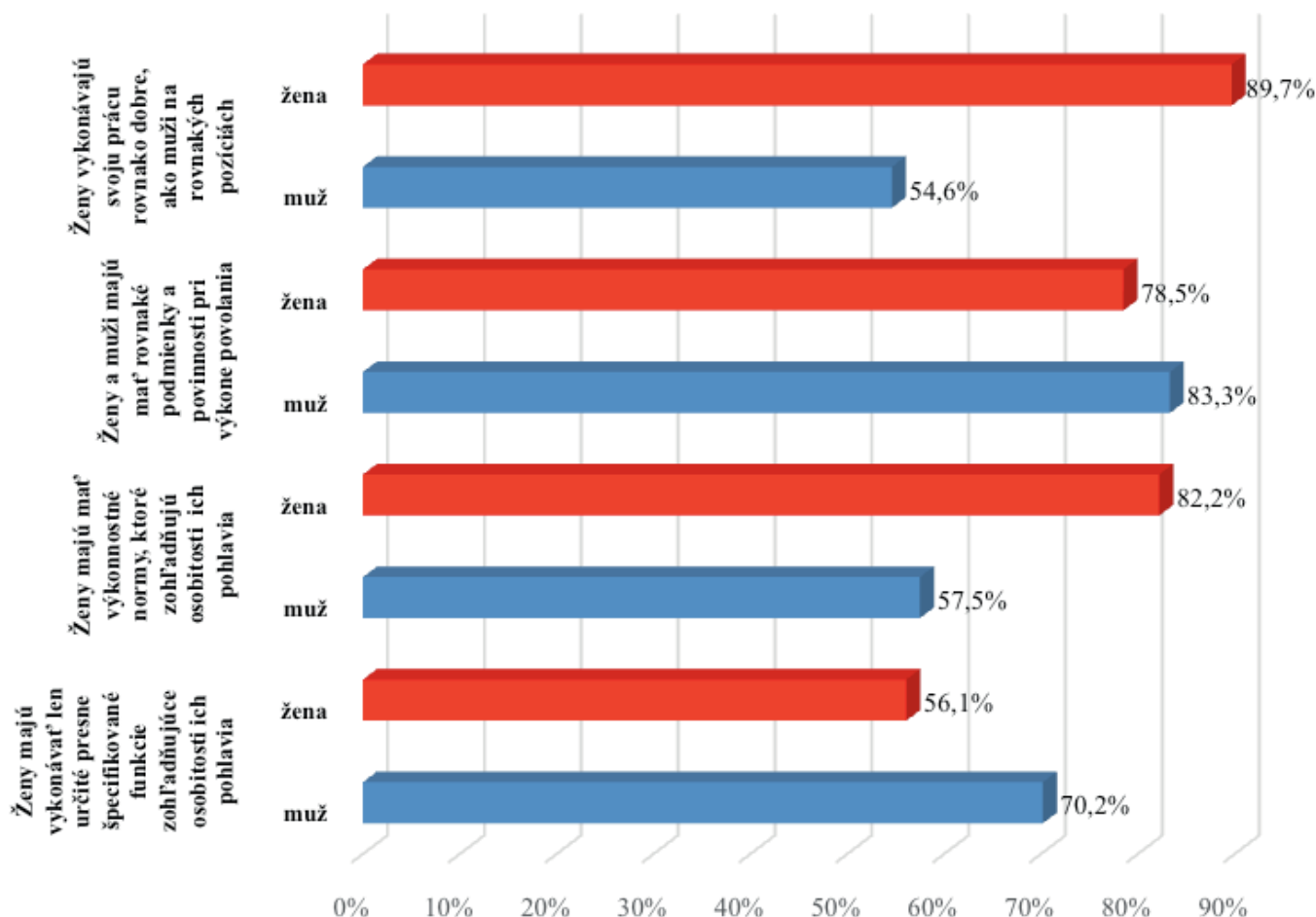

na možné prekážky v kariérnom raste profesionálnych vojačiek v rámci jednotlivých vojenských odborností.

Dovedna sa na výskume zúčastnilo 517 profesionálnych vojakov a vojačiek z vojenských útvarov ozbrojených síl a organizačných zložiek rezortu obrany.

V súčasnosti je v rezorte obrany približne 9,4 % žien. Toto percento odráža záujem žien o službu v ozbrojených silách a je optimálne z pohľadu plnenia úloh a poslania ozbrojených síl. Analýza uplatnenia žien v ozbrojených silách ukazuje, že ženy si našli svoje miesto v celom spektre vojenských odborností, čo je prejavom hlavného princípu rodovej rovnosti, teda aby ktorákoľvek služobná pozícia bola dostupná pre akúkoľvek osobu za predpokladu splnenia požiadaviek spojených s danou funkciou. Zistili však

Názory mužov a žien na rovnosť príležitostí
(n = 517, vyjadrený súhlas s výrokmi)

tiež určité disproporcie medzi jednotlivými vojenskými odbornosťami. Profesionálne vojačky sú najčastejšie zastúpené v odbornostiach, ktoré vyžadujú spoločenskovedné, prípadne medicínske vzdelanie. V odbornostiach, ktoré požadujú technické, resp. prírodovedné vzdelanie, je ich zastúpenie v určitých segmentoch významne nižšie, až podpriemerné. Výskum však ukázal, že existujúca nerovnomerná distribúcia žien v rámci jednotlivých vojenských odborností je do veľkej miery výsledkom osobných profesionálnych preferencií profesionálnych vojačiek.

Miesto žien v ozbrojených silách?

Medzi profesionálnymi vojakmi a vojačkami existujú určité názorové rozdiely na miesto a úlohu žien v ozbrojených silách. Svedčia o tom odpovede na otázku, v ktorej sa respondenti mali vyjadriť k ponúknutým výrokom. Názor, že „ženy majú vykonávať len určité presne špecifikované funkcie zohľadňujúce osobitosti ich pohlavia“, zdieľa až 70 % mužov a len 56 % žien. S výrokom „ženy majú mať výkonnostné normy, ktoré zohľadňujú osobitosti ich pohlavia“ súhlasí 58 % mužov a až 82 % žien. Výrazné rozdiely medzi mužmi a ženami sú i v názoroch na to, či „ženy vykonávajú svoju prácu rovnako dobre ako muži na rovnakých pozíciách“. S týmto výrokom súhlasí 90 % žien, oproti nim súhlas s týmto výrokom vyjadrilo iba 55 % mužov. Blízkosť názorov predstaviteľov oboch pohlaví sme zaregistrovali pri posudzovaní výroku „ženy a muži majú mať rovnaké podmienky a povinnosti pri výkone povolania“. S týmto výrokom súhlasilo 83 % profesionálnych vojakov a 79 % profesionálnych vojačiek.

Jediný výrok, pri ktorom muži aj ženy vyslovili približne rovnakú mieru súhlasu, bol „ženy a muži na rovnakých pozíciách majú mať rovnaké šance na kariérny rast“, kde u oboch pohlaví jednoznačne prevahuje súhlas (93,8 %).

Všeobecne možno povedať, že medzi profesionálnymi vojakmi a vojačkami existujú názorové rozdiely na miesto a úlohu žien v ozbrojených silách. Muži vo svojich odpovediach častejšie inklinovali k názoru, že ženy majú vykonávať len určité presne špecifikované funkcie, na druhej strane ženy si myslia, že by mali mať osobité výkonnostné normy. Z tohto hľadiska sa v praxi ukazuje potreba definovať v odôvodnených prípadoch minimálne fyzické spôsobilosti, ktorými by mala osoba uchádzajúca sa o určitú funkciu disponovať, aby vedela danú služobnú pozíciu zodpovedne vykonávať, pretože sa reálne stáva, že potom musia byť niektoré činnosti vyplývajúce z danej funkcie prerozdelené medzi ostatných príslušníkov a príslušníčky jednotky, aby bola daná jednotka vôbec bojaschopná.

Text: Karol Čukan
Foto: Jozef Žiak

Zlaté kroky z Pekingu do Ria

Reprezentant Slovenska a VŠC DUKLA Banská Bystrica nadrotmajster Matej Tóth získal 29. augusta v Pekingu na majstrovstvách sveta prvú zlatú medailu v atletike v histórii nášho štátu. Po obdivuhodnom sóle triumfoval v pretekoch chodcov na 50 km a časom 3:40:32 takmer o dve minúty predstihol strieborného Austrálčana Jareda Tallenta (3:42:17).

„Veľmi sa teším, čo dosiahol tento „Vskromný vojak a nezostáva mi nič iné, ako veriť, že v našom športovom centre DUKLA vytvoríme také podmienky, že do budúcnosti budeme mať Matejov Tóthov viac,“ povedal na adresu majstra sveta minister obrany Martin Glváč, ktorý ho prijal 3. septembra. Ako symbolické poďakovanie za vynikajúcu reprezentáciu mu venoval hokejku reprezentačného hokejového brankára Jaroslava Haláka. Matejovým detským snom bolo totiž stať sa aj hokejovým brankárom. No po tom, ako si splnil sen o majstroví sveta, je pred ním ten najväčší: budúcoročná olympiáda v Riu de Janeiro.

Nepristrihnuté krídla

„Som sklamaný a nahnevaný, neviem, čo sa stalo,“ s neskrývaným nesúhlasom vyhlásil Matej Tóth po tom, ako ho v apríli tohto roku po pretekoch prestíž-

neho chodeckého seriálu IAAF na 20 km v portugalskom Riu Maior prekvapujúco dodatočne diskvalifikovali pre porušenie štýlu. Špičkového svetového chodca, ktorý je známy práve svojím vybrúseným štýlom, to viac ako zaskočilo. O tom, že nečakanú diskvalifikáciu prežíval naozaj silno, svedčila aj žiadosť jeho trénera čatára Mateja Spišiaka, aby sme v rámci prípravy reportáže o Matejovom tréningovom dni pre Obranu č. 6/2015 radšej túto tému neotvárali. Po Pekingu sa nám však k nej vyjadril: „Chôdza je vždy do istej miery subjektívna a vždy bude aj o rozhodcoch. No v Portugalsku som mal naozaj pocit, že mohlo ísť o nejakú dohodu. Že mi skrátka treba pristrihnúť krídelká, že ma treba v mojom raste nejakou pribrzdiť.“ Matej Tóth totiž v marci 2015 útočil na svetový rekord a napokon na Dudinskej päťdesiatke dosiahol excelentný tretí najlepší svetový výkon histórie (3:34:38).

„Tak či tak, doteraz si to Portugalsko neviem vysvetliť, moja technika sa nemenila zo dňa na deň, bola rovnaká ako v Dudinciach, ako na pretekoch vlani. Žiadne chyby sme nenašli ani na spätnom zázname. Po analýze sme sa s tým už nechceli zaoberať. No priznávam, na nasledujúci Európsky pohár do španielskej Murcie som išiel s malou dušičkou, či sa to zo strany rozhodcov nebude opakovať.“ Našťastie, Mateja sklamanie v Portugalsku nenalomilo. Psychicky bol v poriadku a sila, vytrvalosť aj dynamika tohto 185 centimetrov vysokého športovca s pretekárskou hmotnosťou 68 kg boli super. V Murcii skončil na dvadsiatke druhý (1:20:21). A potom už kráčal do Pekingu.

Športový perfekcionista

„Bola to pre mňa asi najjednoduchšia päťdesiatka v kariére. Všetko fungovalo perfektne, užíval som si ju, ďakujem aj fanúšikom, ktorí ma na trati povzbudzovali. Nešiel som na doraz, kontroloval som si detaily a mal aj rezervy. Už v úvode som sa cítil fajn, preto som sa odhodlal na dlhý únik. Na trati som sa zdržal len raz, keď som musel zájsť na toaletu a stratil som asi 25 sekúnd. Táto prestávka mi však pomohla, po 30 kilometri som si povedal, že môžem neustále udržiavať na čele v podstate komfortný náskok. Ustrážil som si pulz a vnímal aj povzbudzujúceho otca, myslel som aj na moje dve dcéry a manželku doma,“ boli prvé slová, ktorými Matej Tóth opisoval po víťazstve svoje pocity. Počas prijatia u ministra obrany Martina Glváča k nim dodal: „Ja som hrdý, že som profesionálny vojak a môj vzťah k ozbrojeným silám je veľmi pozitívny. A vďaka tomu, že som členom vojenského športového centra DUKLA, mám výborné podmienky nielen na šport, ale aj sociálne zabezpečenie, čo na Slovensku v individuálnom športe nie je pravidlom.“

Keby sme o Matejovi Tóthovi povedali, že má povest' perfekcionista, nebolo by to celkom presné. On perfekcionista bez akýchkoľvek pochybností je. V úsilí byť najlepší medzi najlepšími hľadajú s trénerom Spišiakom možnosť využiť aj tie najskrytejšie rezervy a aj preto sa už vyše roka ani nedotkol kedysi obľúbených sladkostí. To je však iba jedna z epizód tvrdého tréningového procesu. A aké sú tie pred Riom? „Dotiahnuť naozaj každý detail a nepodceniť nič. Predovšetkým ostať zdravý a nejst' do žiadneho rizika vrátane najmenšieho prechladnutia, takže žiadne studené nápoje a čím ďalej od klímy,“ usmeje sa muž, ktorý sa na štart v Riu postaví v zlatých chodeckých maratónkach majstra sveta. Dodajme, že v Pekingu splnil časom 3:58:57 (30. miesto) limit do Ria aj čatár Dušan Majdán, ďalší borec z Dukly.

Text: Pavol Vitko
Foto: Pavol Uhrin

ŠTYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

72
MOSTRA INTERNAZIONALE
D'ARTE CINEMATOGRAFICA
la Biennale di Venezia 2015

L'esercito più
piccolo del
mondo

Vojna v Benátkach

Septembrový 72. medzinárodný filmový festival v Benátkach priniesol v hlavnej súťaži i vo vedľajších prehlídkach viacero zaujímavých filmových noviniek s vojnovou a vojenskou tematikou.

Francofonia ruského majstra Alexandra Sokurova s podtitulom *Elégia za Európou* je zmesou filmových žánrov. Zobrazuje nielen vzťah kurátora múzea v parížskom Louvri Jacqua Jaujarda s nacistickým dôstojníkom Franziskom Wolff-Metternichom, ktorého Hitler poveril správou umeleckých diel v okupovanom Francúzsku, ale i blahobytný život vo vojnovom Paríži, konfrontovaný s bombardovaním Ermitáže v obliehanom Leningrade. Vystupujú tu Napoleon Bonaparte, francúzska ikona Marianne, ale aj sám režisér komentujúci zábery oceánskej lode, doplna naloženej tovarom, ktorá sa ako metafora Západu zmieta v silnejúcej búrke až k tragickému koncu.

V Kanade pôsobiaci Armén Atom Egoyan vo svojom súťažnom filme **Remember** rozpráva o Zevovi Guttmannovi (Christopher Plummer) trpiacom stareckou demenciou. Podľa pokynov z listu, ktorý mu pripravil na vozík pripútaný spolupacient z domova pre seniorov Max (Martin Landau), hľadá niekdajšieho veliteľa z Osvienčimu ukrývajúceho sa v Amerike. Zev a Max sú poslední svedkovia, čo ho môžu spoznať a usvedčiť.

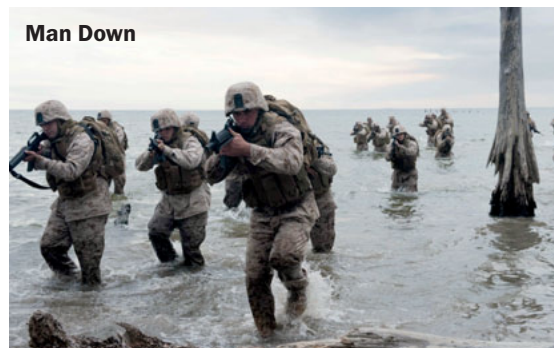
„Vojnové filmy, aj tie z Afganistanu, sa odohrávajú kdesi ďaleko, v inom svete, preto sú divákovi cudzie. Rozhodol som sa priniesť vojnu do Ameriky,“ povedal o snímke **Man Down** režisér Dito Montiel. Shia LaBeouf hrá príslušníka námornej pechoty Gabriela Drummera, ktorý v zdevastovaných, vojnou zničených Spojených štátoch bojuje o svojho

synčeka. Pôvodne ho nasadili do Afganistanu, ale keď jeho jednotka padla do pasce, všetko sa zmenilo. Zanedbaný, zarastený a ufúľaný Drummer bojuje doma. Naozaj, alebo len vo svojej hlave mučenej posttraumatickým stresovým syndrómom?

V Afganistane sa začína aj dánska dráma **Krigen** Tobiasa Lindholma. Veliteľ jednotky sa s oddielom dostane pod nepriateľskú paľbu. Požiada o leteckú podporu, ale rakety zrovnajú so zemou dom s civilmi a veliteľ čelí obvineniu z vojnového zločinu. Trpká dráma o obetavosti, odvahe, priateľstve, pravde a spravodlivosti sa končí ironickým happy endom. Je oslobodzujúci verdikt, založený na falošnom svedectve skutočne cestou na slobodu?

Celovečerný dokumentárny film vo vatikánsko-švajčiarskej koprodukcii **L'esercito più piccolo del mondo** ponúkol pohľad na nováčikov pápežskej Švajčiarskej gardy, najmenšej a najbizarejšej štátnej armády súčasnosti, od ich príchodu až po koniec základnej služby.

Jeho pravým opakom bol súťažný film **Beasts of No Nation** amerického režiséra Caryho Fukunagu v produkcii Červeného kríža a Netflixu. Pripomína, že v súčasnosti bojuje so zbraňou v ruke vyše pol milióna detí. Malého Agu (Abraham Attah, odmenený za herecký výkon) z neurčenej africkej krajiny občianska vojna vytrhne z rodinného bezpečia, hojnosti a lásky. Spraví z neho nešťastného zabijaka v jednotkách charizmatického

Man Down

Francofonia

psychopata Commandanta (Idris Elba), pre ktorého život nemá žiadnu hodnotu. Film presvedčivo zobrazuje východiskovú situáciu, bludný kruh násilia, prepojenie chorej politiky s ignorovaním ľudských práv a slobôd i metódy a postupy, ubíjajúce v malých bojovníkoch ľudskosť.

Text: Miloš Ščepka

Foto: 72. Venice International Film Festival

Drahá špička

Na radnicu v Barcelone dorazila tohto roku flotila 30 inovatívnych maxiskútrov na čisto elektrický pohon **BMW C evolution**, určená pre tamajší policajný zbor. Prvé skútre, ktoré vyrobila spoločnosť BMW Motorrad, umožnia polícii pohybovať sa maximálne efektívne a pritom neprodukovať exhaláty. Pohon má formu vo výkyvnej vidlici uloženého synchronného kvapalinou chladeného elektromotora s permanentnými magnetmi, ktorý cez ozubený remeň a planétový prevod poháňa zadné koleso. Má menovitý výkon 11 kW (15 koní) a maximálny výkon 35 kW (47,5 k). S ním dosahuje C evolution najvyššiu (elektronicky obmedzenú) rýchlosť 120 km/h a umožňuje mu zrýchlenie z nuly na 100 km/h za 6,2 s. Kapacita vzduchom chladeného vysokonapäťového lítiovo-iónového akumulátora s hodnotou 8 kWh umožňuje dojazd až 100 kilometrov. Čas nabíjania z domácej elektrickej zásuvky je približne 4 hodiny. C evolution využíva jedinečnú formu rekuperácie energie pri „uberaní plynu“ aj pri brzdení. V chladných dňoch sa o komfort starajú vyhrievané rukoväte riadidiel. Vodič je z displeja informovaný nielen o rýchlosti, ale aj o priemernej spotrebe, celkovej spotrebe, stave nabitia akumulátora, priemernej rýchlosti, napätí v palubnej sieti, napätí vo vysokonapäťovej sieti a zostávajúcom dojazde. Ochrana životného prostredia však nie je zadarmo, o čom svedčí cena okolo 15 000 eur.

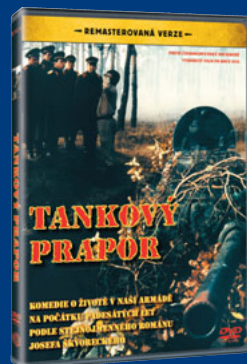
FILM

Martian

S napätím očakávaný vedecko-fantastický film slávneho režiséra Ridleyho Scotta (*Votrelec*, *Blade Runner*, *1492: Dobytie raja*, *Čierny jastrab zostrelý* a i.) podľa celosvetového knižného bestselleru Andyho Weira rozpráva o zúfalej snahe astronauta Marka Watneyho (Matt Damon), ktorého posádka prvej výpravy na Mars zanechala na červenej planéte v presvedčení, že zahynul v prашnej búrke. Nepriateľské prostredie poskytuje málo možností na prežitie a komunikáciu so Zemou, napriek tomu sa napokon rozbíha záchranná akcia s neistým výsledkom. Vo filme ďalej účinkujú Jessica Chastain, Kristen Wiig, Jeff Daniels, Michael Peña, Sean Bean, Kate Mara a Chiwetel Ejiofor.

VIDEO

Tankový prapor

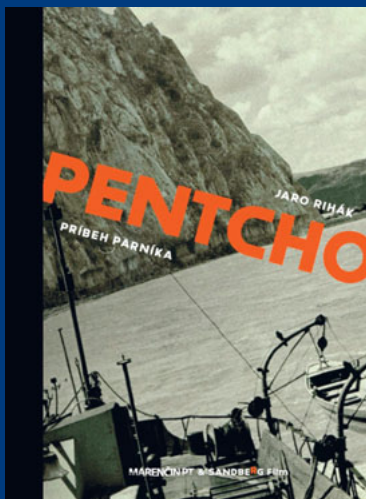
Filmová adaptácia kultového románu Josefa Škvreckého vznikla v roku 1991 ako vôbec prvý česko-slovenský súkromný celovečerný film od zavedenia štátneho filmového monopolu po skončení druhej svetovej vojny v roku 1945. Teraz sa k nám najnavštevovanejší český film dostáva v remasterovanej podobe na formáte Blu-ray, s vysokým rozlíšením obrazu a šesťkanálovým zvukom DTS-HD Master Audio 5.1. Trpkosmiešne zážitky Dannyho Smiřického (Lukáš Vaculík) z vojenčiny v roku 1953 režíroval držiteľ modrej knižky Vít Olmer, ktorý spolupracoval aj na scenári s neskorším neslávne známym politikom Radkom Johnom. V ďalších úlohách hrajú Roman Skamene, Simona Chytrová, Vítězslav Jandák, Miroslav Donutil a iní.

Tučný a zlý bajk

Lahké mopedy na elektrický pohon – bicykle s pomocným elektrickým motorom – sa napriek neúmerne vysokým cenám pomaly udomáčuujú aj u nás. Okrem ceny odrádza ich hmotnosť, relatívne nízky dojazd a stav slovenských vozoviek, ktoré na podobné fajnovosti jednoducho nie sú vhodné. Taliansky výrobca Bad Bike Industry z Neapola však prišiel s modelom **The Fat Bad Bike**, ktorý by mohol obstať hádam aj... v Bratislave? Skladací elektrobicykel zaujme nezvyčajne širokými dvadsaťpalcovými pneumatikami, vďaka ktorým zvládne aj terén, blato či dokonca sneh. Slabšiu verziu poháňa motor s výkonom 250 wattov a dojazdom 55 km, silnejšia dokáže vyvinúť výkon 500 wattov (dojazd 70 km). Rám je z hliníkovej zliatiny, brzdy sú hydraulické, prevodovka Shimano má sedem stupňov. Bicykel s hmotnosťou 20 kg unesie záťaž 115 kg. Ceny sa začínajú od 1 598 eur.

KNIHA

Pentcho – príbeh parníka

Osemnásteho mája 1940 vyplával z Bratislavy parník Pentcho so štyristo pasažiermi – mladými Židmi, študentmi vyhodenými z univerzít a neskôr pristúpilo aj sto väzňov z koncentračného tábora Dachau. Trvalo tri mesiace, kým sa doplavili do delty Dunaja. Po nekonečných útrapách riečny parník stroskotal pri ostrove v Egejskom mori. Posádku zachránili Briti, zvyšok stroskotancov skončil v talianskom koncentračnom tábore. Keď tábor v roku 1943 oslobodili Spojenci, mnohí väzni vstúpili do československej a britskej armády. Autorom knihy, opisujúcej zabudnutý, lež pravdivý príbeh, je slovenský scenárista a režisér Jaro Rihák.

OKTÓBER

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

3. október

1605 Turecké vojská, ktoré prišli na pomoc sedmohradskému kniežatovi Štefanovi Bočkajovi, obsadili Ostrihom (do 11. 11.)

1935 Taliansko napadlo Etiópiu. 19. 10. Spoločnosť národov na Taliansko uvrhla sankcie (do 18. 11.)

1990 Uskutočnilo sa opätovné zjednotenie Nemecka

5. október

1925 Z konferencie (prebiehajúcej do 16. 10.) v Locarne (vo Švajčiarsku) vzišla dohoda, podpísaná 1. 12., medzi predstaviteľmi nemeckej, britskej, belgickej, francúzskej, talianskej, poľskej a československej vlády o medzinárodných zárukách nemeckých západných hraníc prostredníctvom Rýnskeho garančného paktu. Východné hranice Nemecka však zmluvne zaručené neboli, naopak, pripúšťala sa ich revízia, čo predurčilo ďalší vývoj na európskom kontinente, ktorý viedol k druhej svetovej vojne

8. október

1620 Bratislavu, obsadenú vojakmi Gabriela Betlena, neúspešne obliehali vojská uhorského kráľa Ferdinanda II. Pri vojenských operáciách padol veliteľ generál Henri Duval Dampierre

13. október

1930 Nacistickí poslanci spôsobili rozruch účasťou na otvorení Ríšskeho snemu v zakázaných uniformách. V uliciach Berlína sa konali násilné protizidovské demonštrácie

15. október

1965 V USA sa konali mohutné protivojnové demonštrácie (vojna vo Vietname)

18. október

1940 Vichystická vláda vo Francúzsku zaviedla protizidovské zákony

19. október

1950 Jednotky OSN obsadili hlavné mesto Kórejskej ľudovodemokratickej republiky Pchjongjang (26. 10. mesto bolo dobyté)

21. október

1950 V Bratislave sa skončil proces s Viliamom Žingorom (foto), v r. 1944 – 1945 veliteľom 2. čs. partizánskej brigády M. R. Štefánika. Na základe vykonštruovaného obvinenia z rozvracania ľudovodemokratického zriadenia bol odsúdený na trest smrti a popravený.

1950 Jednotky Čínskej ľudovej oslobodeneckej armády vtrhli do Tibetu, aby „zabezpečili ochranu západnej čínskej hranice“, a začlenili Tibet do Čínskej ľudovej republiky. O rok nato Tibet získal formálnu autonómiu v rámci ČLR.

22. október

1915 Predstavitelia Českého národného združenia a Slovenskej ligy v Amerike podpísali v Clevelande dohodu o spoločnom postupe. Cieľom dohody bolo oslobodiť slovenský a český národ spod národnostného útlaku v Rakúsko-Uhorsku a spojiť ich vo federálnom zväzku

Oktober

1940 Nemecké a talianske jednotky vstúpili do Rumunska a okupovali Bukurešť

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

! Som profesionálny vojak, ako mám postupovať pri strate (a výmene) kovových identifikačných štítkov?

! Stratu, odcudzenie, zničenie, poškodenie a vydanie nového kovového identifikačného štítku rieši Smernica MO SR č.60/2010 a Metodické pokyny upravujúce podrobnosti o vedení personálnej evidencie a personálnej štatistiky profesionálnych vojakov č. ŠbPO-143-45/2011 (ďalej len Metodické pokyny)

Po strate kovového identifikačného štítku profesionálny vojak bezodkladne oznámi túto skutočnosť svojmu personalistovi a veliteľovi vojenského útvaru, v ktorom vykonáva štátnu službu. V prípade odcudzenia aj orgánu Vojenskej polície a obvodnému oddeleniu Policajného zboru Slovenskej republiky, ktoré je príslušné podľa miesta straty kovového identifikačného štítku. Do troch dní od ohlásenia straty spracuje najbližší nadriadený profesionálneho vojaka zápis o strate kovového identifikačného štítku a odovzdá ho personalistovi na ďalšie riešenie. Veliteľ útvaru na základe spracovaného zápisu rozhodne o vyžiadaní nového kovového identifikačného štítku, prípadne o disciplinárnom opatrení a konaní o náhrade škody. Stratu zavinenú nedbalosťou profesionálneho vojaka veliteľ útvaru rieši v súlade s ustanoveniami osobitných predpisov ako disciplinárne previnenie. Veliteľ útvaru zabezpečí zaslanie zápisu o strate, ktorý slúži ako podklad na vydanie nového kovového identifikačného štítku do siedmich dní od oznámenia spolu s údajmi potrebnými na zhotovenie nového kovového identifikačného štítku na odbor personálnych informácií Personálneho úradu OS SR.

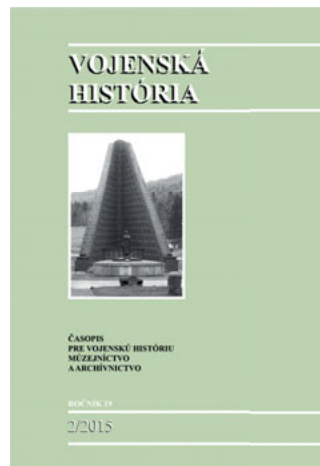
Vydávanie nového kovového identifikačného štítku (pri zmene, neplatnosti alebo nečitateľnosti údajov na kovovom identifikačnom štítku) sa realizuje na základe žiadosti o vydanie nového kovového identifikačného štítku prostredníctvom odboru personálnych informácií Personálneho úradu OS SR v súlade so Smernicou MO SR č. 60/2010 a Metodickými pokynmi.

mjr. Pavol Koškovský
náčelník oddelenia personálnej evidencie, Personálny úrad OS SR
Foto: des. Michal Potocký

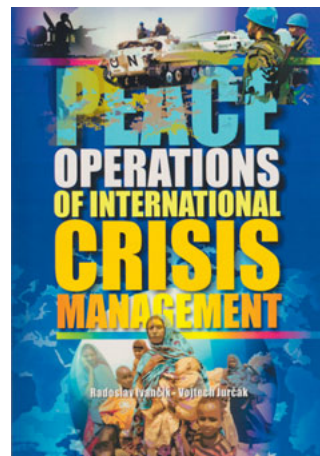
Vojenská história

Ak súčasných dôstojníkov zaujíma aké bolo postavenie ich predchodcov v armáde a v spoločnosti na prelome 18. a 19. storočia, dozvie sa to z článku Evy Kowalskej v časopise pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo Vojenská história. V najnovšom čísle 2/2015 ďalej Zdenka Hešterová analyzuje zbrojársky priemysel na strednom Považí v rokoch 1339 až 1941. Imrich Purdek predstavuje vojenskú symboliku československého zahraničného a domáceho vojska v rokoch 1339 až 1945. Zaujímavé je čítať hlásenia legendárneho štábného kapitána letectva Františka Fajtla o činnosti 1. čs. stíhacieho pluhu v ZSSR, ktoré pre časopis Vojenského historického ústavu upravil jeho zástupca riaditeľa Peter Šumichrast. Ďalší vojenský historik Igor Baka predkladá čitateľom správu Sicherheitsdienstu (nacistická Bezpečnostná služba) o prvom spojeneckom bombardovaní Bratislavy 16. júna 1944. Časopis si môžete prečítať na <http://www.vhu.sk/index.php?ID=2385&l=sk>. (pv)

Mierové operácie

Jednu z monografií, ktoré vydala Akadémia ozbrojených síl v zahraničí v minulom roku sú Mierové operácie a medzinárodný krízový manažment od plukovníka gšt. Ing. Radoslava Ivančíka, PhD. a profesora Ing. Vojtecha Jurčáka, CSc. Na vyše 180 stranách vyšla v anglickom jazyku v Poľsku. Autori sa venujú operáciám OSN, NATO a Európskej únie, pričom analyzujú ich základné princípy, prostriedky, ciele a výsledky. Monografia nadväzuje na publikáciu Mierové operácie vybraných organizácií medzinárodného krízového manažmentu, ktorú autori vydali v Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši v roku 2013. Na vojenské operácie sa obaja autori pozreli aj z iného uhla pohľadu a v roku 2014 vydali v Poľsku monografiu Kauzalita participácie OS SR v operáciách medzinárodného krízového manažmentu a jej finančné aspekty.

Vyznamenanie, pocta i záväzok

Minister obrany SR Martin Glváč udelil redakcii mesačníka Obrana Pamätnú medailu k 70. výročiu Slovenského národného povstania a skončenia druhej svetovej vojny. Medailu vo štvrtok 17. septembra prevzal z rúk štátneho tajomníka Ministerstva obrany SR Miloša Koterca šéfredaktor Obrany, vedúci oddelenia rezortnej tlače Miloslav Ščepka. Ďalšími ocenenými boli

náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Milan Maxim, 1. zástupca náčelníka

generálneho štábu genpor. Peter Gajdoš, 2. zástupca náčelníka generálneho štábu

váhali obetovať ani svoje životy.

Foto: Michal Psota

MILITARY ENGLISH

AAW: Patriot and beyond

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: Raytheon

NATO defines anti-aircraft warfare (AAW) as “measures taken to defend a force against attacks by airborne weapons launched from aircraft, ships, submarines and land-based sites.” In some armies the term All-Arms Air Defence (AAAD) is used for air defence by non-specialist troops. Anti-aircraft missiles are variously called SAM (surface-to-air missile) or SAGW (Surface to Air Guided Weapon).

The critical issue in AAW is to hit a moving target at pre-determined coordinates and time. This means that projectiles either have to be guided to hit the target, or aimed at the predicted position of the target at the pre-calculated time, taking into account speed and direction of both the target and the projectile. Although historically armies have experimented with acoustical and optical devices to meet this challenge, the true breakthrough was only achieved by integrating radar, computers and guided missiles technologies in the latter part of the 20th century.

In WW2 and even throughout the 50s the dominant AAW weapon was guns firing ballistic munitions in calibre from 20 mm to over 150 mm (the first confirmed kill by a surface-to-air missile was recorded in 1959). Today, there are several types of AA systems employed by armies (and navies) throughout the world. Setting aside the man-portable air defense systems (MANPADS), which are shoulder-fired and capable of engaging low-flying aircraft, thus constituting a primary choice of weapon for various guerrilla troops, terrorists, and other nonstate actors, the most notable AA missiles employed in history include the notorious SA-2 (Russian designation „Dvina), which is the longest lived SAM with a history of over 50 years used – among other purposes – to shoot down Gary Powers and his U-2 spy plane over Sverdlovsk in 1960. Exported by the Soviet Union, the SA-2 participated in a number of conflicts including the Vietnam War (more than 5,800 missiles of this type were supposedly fired by the North Vietnamese at American aircraft) and it still serves in over 20 countries. Two other missiles with a claim to fame are the Russian made radar-guided SA-6 („Kub“) mounted on a tracked launcher and capable of intercepting aircraft at ranges from 2.5 to 15 miles, and from 164 to 45,000 feet; and the U.S. made Patriot system famous due to the role it played in 1991 Gulf War when it effectively defended coalition forces and Israel against Saddam Hussein’s Scud missiles (originally designed to defend only against aircraft, Patriot is now capable of engaging helicopters, cruise missiles, ballistic missiles and drones at a range of over 70 km).

However, the current breed of attack drones, precision missiles, and improved anti-radar missiles have generated the need for a new generation of highly mobile air-defense systems capable of employing “switch-on/switch-off” tactics to join in or break off from the air defense network as needed, in order to protect or reposition. To meet the challenge Lockheed-Martin came up with the MEADS (Medium Extended Air Defense System) program, designed to kill enemy aircraft, cruise missiles and UAVs within its reach, while providing next-generation point defense capabilities against ballistic missiles. The system incorporates its own 3-radar set (1 surveillance and 2 fire-control radars), along with networked communications for use as either a stand-alone system, or a component of larger air defense clusters that include other missiles; a light weight launcher firing PAC-3 MSE missiles, mounted on a truck with a built-in winch to auto-load the missile packs and a reloader truck.

However, due to budget constraints and reservations about MEADS’ capabilities, the program never progressed beyond the testing stage, Lockheed Martin has pinned some hopes on its eventual revival, Germany and Italy are reconsidering a European Follow-On Program (EFOP), and interest from Japan may yet help to save the program.

GLOSSARY

- **breed** (brɪ:d) – druh, rasa; • **claim to fame** (kleɪm tə feɪm) – nárok na slávu; • **defense clusters** / (dɪˈfens ˈklʌstəz) – obranné zoskupenia; • **latter** (ˈlætə) – neskorší, druhý v poradí; • **man-portable** (mæn ˈpɔːtəbl) – prenosný; • **nonstate actors** (nɒn steɪt ˈæktəz) – iné subjekty než štáty; • **notable** (ˈnəʊtəbl) – pozoruhodný; • **notorious** (nəʊˈtɔːriəs) – preslávený, povestný; • **pinned** (pɪnd) – pripojiť, spojiť; • **pre-determined** (ˈpriːdɪˈtɜːmɪnd) – vopred stanovený; • **predicted** (prɪˈdɪktɪd) – predpovedaný; • **reposition** (ˈriː pəˈzɪʃən) – presunúť sa (inam); • **setting aside** (ˈsetɪŋ əˈsaɪd) – odmyslieť si, ponechať bokom; • **winch** (wɪntʃ) – navijak.

nadporučík Mgr. Ján
Ostapčuk, starší
kaplán martinského
mechanizovaného práporu

DUCHOVNÉ SLOVO

Matka a ochrankyňa

Malé dievčatko išlo po prvý raz k zubnému lekárovi. V čakárni sa spýtalo mamky: „Pôjdeš aj ty so mnou?“ „Pravdaže,“ odvetila. „Tak potom sa už vôbec nebojím,“ usmialo sa dievčatko. Vedomie, že s ňou bude, ju upokojilo, hoci mamka si namiesto nej nesadne do zubárskeho kresla. Stačilo jej, že tam bude. A povedzte, necítíme sa aj my, dospelí, o niečo istejší v ťažších situáciách, keď nie sme sami, keď sa máme o niekoho oprieť? Zaiste áno!

Prvý októbrový deň sa vo východnom ohrade katolíckej cirkvi začína sviatkom „POKROVU“ – čiže Ochranou Presvätej Bohorodičky, ktorý nám pripomína, že nikdy nie sme sami, že sa v každej chvíli môžeme oprieť o našu nebeskú Matku. A to je dôvod, prečo je tento sviatok taký milý a obľúbený. Od počiatku sa kresťania utiekali k presvätej Bohorodičke dôverujúc sile jej príhovoru. Evanjelium potvrdzuje správnosť tejto dôvery, keď hovorí o zázraku na svadbe v Káne Galilejskej. Presvätá Bohorodička spozorovala nepríjemnú situáciu hostiteľov, keď sa im minulo víno a hneď reagovala. Povedala svojmu Synovi: „Nemajú vína.“ (Jn 2, 3) Aj keď Ježiš Kristus namietal, že ešte neprišla jeho hodina, predsa povedala obsluhujúcim: „Urobte všetko, čo vám poviem!“ (Jn 2, 5) A Ježiš Kristus premieňa vodu na víno. Starostlivosť presvätej Bohorodičky o tých, ktorí sa ocitli v núdzi, vyvolala zázrak. Rovnako starostlivo vníma naše potreby, ťažkosti i núdze. A že sa oplatí s dôverou utiekať k nebeskej Matke, o tom sa presvedčili kresťania všetkých čias.

Spomeňme si len na udalosť, ktorá sa stala základom dnešného sviatku. Keď Carihrad začiatkom 10. storočia obliehali Arabi, ľud sa zišiel k modlitbám a prosil o pomoc a ochranu. Sv. Andrej a jeho učeník zrazu videli presvätú Bohorodičku v sprievode mnohých svätých, ako vstupuje do svätyně, modlí sa a potom rozprestiera svoj plášť nad zhromaždeným ľudom. A nepriatelia čoskoro na to boli porazení.

Naša nebeská matka Mária nás pri svojich zjaveniach vyzýva na modlitbu sv. ruženca. Je to veľmi silná a účinná modlitba. Mária hovorí:

„Všetkým, ktorí sa budú zbožne modliť môj ruženec, sľubujem svoju zvláštnu ochranu a hojnosť milosti. Tí, ktorí v modlitbe ruženca vytrvajú, dostanú zvláštnu milosť. Ruženec bude mocnou ochranou proti peklu, zničí zlo, zbaví svet hriechu a zaženie blud...“
Ona je tá, ktorá nás chráni a oroduje za nás u svojho syna Ježiša Krista. Ona je našou naj.... Mamkou.

Nespokojnosť s hmotnosťou a tvarom tela

Výborný zdravotný stav, vysoká úroveň telesnej zdatnosti a celkový dôstojný vzhľad umocňovaný atletickou postavou – to všetko by malo byť prirodzenou súčasťou telesného profilu každého profesionálneho vojaka.

Aj napriek úžasným výsledkom v tvarovaní postavy pohybovými aktivitami sa rodíme s geneticky dispozične daným základným typom tvaru tela, ktorý nám zostáva po celý život. Telesné typy delíme do troch základných skupín:

● **Ektomorf** – štíhly typ postavy s relatívne dlhými končatinami a subtilnou kostrou

● **Mezomorf** – svalnatý typ postavy s mohutnou kostrou

● **Endomorf** – tukový typ postavy

Málokto je čistý typ, väčšinou je naša telesná schránka kombináciou viacerých typov.

Ľudovejšie a zrozumiteľnejšie je takéto delenie telesných typov:

● **Hruška** – úzke ramená, malý hrudník a priemerný pás, najviac tuku je na slabiniach a stehnách

● **Jablko** – okrúhle brucho bez viditeľného pásu, najviac tuku je v oblasti pásu, dolné končatiny sú tenké

● **Obrátený trojuholník** – široké plecia a úzke boky, najviac tuku je na hrudníku

● **Presýpacie hodiny** – široké boky a hrudník a úzky pás, tuk je sústredený na hrudníku a bokoch.

Ak chceme hovoriť o ideálnom tvare postavy, ktorú môžeme dosiahnuť, musíme brať do úvahy náš typ.

Častým javom je preceňovanie čísla, ktoré ukáže váha, keď sa na ňu postavíme. Nemeria totiž len nežiaduci tuk, ale aj kosti, svalovú hmotu, vodu a skonsumovanú potravu. Pre zachovanie určitej objektívnosti je vhodné vážiť sa ráno po prebudení.

Ukazovateľ hmotnostno-výškového indexu tzv. BMI môže tiež falošne poukazovať na to, že máme nadváhu, ale tiež to nemusí byť dôvod na znepokojovanie. Zaujímať by nás malo najmä percento telesného tuku a celková vyváženosť rozvoja jednotlivých svalových skupín.

Ako mám zhodiť z brucha a bokov?

Muži túžia po zmožnení pliec, ramien, hrudníka a nôh a zoštíhlení pásu. Ženy zasa snívajú o odstránení tukových vankúšov z oblastí brucha, bokov a zadku. V skutočnosti však o akomsi izolovanom chudnutí nemôže byť ani reči. Výskumy ukázali, že ani intenzívne zaťažovanie svalstva jednotlivých partií nevedlo k výraznému odbúraniu tukových podkožných vrstiev na týchto miestach. Americký fyziológ Katche z Univerzity v Massachusetts prinútil skupinu študentov 27 dní robiť 5 000 cvikov sed-laň. Porovnal pritom tukové riasy na zaťažovaných a nezaťažovaných partiách pred testom a po ňom. Zistil, že úbytok tukového tkaniva bol rovnaký. Brušné svaly študentov sa posilnili, ale lokálne zníženie podkožného tuku sa nedosiahlo.

V ďalšom experimente sa výskumnou skupinou stali výkonnostní tenisti. Keďže tenis je výrazne laterálny šport, hrá sa prevažne jednou dominantnou rukou, predpokladalo sa,

že množstvo tuku na aktívnej končatine bude nižšie. Merania však neukázali žiadny rozdiel. Ani výrazne lokálne zameraný tréning teda nevedie k miestnej redukcii tukového tkaniva.

Na redukcii telesného tuku treba používať cviky, ktoré aktivizujú veľké svalové skupiny. Len týmto spôsobom sa zabezpečí dostatočný výdaj energie, potrebný na vytvorenie negatívnej energetickej bilancie a úbytok tuku. Precvičovanie relatívne malých svalových skupín ako sú brušné svaly, síce vedie k veľkej subjektívnej námahe, ale celkový výdaj energie je nízky a z hľadiska úbytku telesnej hmotnosti málo efektívny. Účinným receptom naďalej zostávajú vytrvalostné cvičenia so zaťažovaním veľkých svalových skupín a kontrola energetickej hodnôt prijímaných potravín.

Energetický metabolizmus

Určite poznáte ten typ ľudí a poriadne vás rozčuľujú. Nakladajú si plné tanieri a nepriberú ani gram. Naopak – vy sa „napijete vody“ a priberiete. Rozdiel spočíva v odlišnom energetickom metabolizme. Niektorí jedinci spaľujú energiu rýchlo a ľahko, iní pomaly.

Celkový denný výdaj energie pozostáva okrem energie potrebnej na trávenie a svalovú činnosť aj z tzv. bazálneho (pokojuvého) metabolizmu. Bazálny metabolizmus predstavuje energiu potrebnú na zabezpečenie základných životných funkcií, ako sú činnosť srdca, dýchanie, udržanie svalového tonusu a podobne. Jeho veľkosť závisí od povrchu tela, veku, pohlavia a hormonálneho pôsobenia. U 75 kg muža, ktorý celý deň leží nečinne v posteli, predstavuje približne 1 700 kcal za deň. To je základný údaj. Iné energetické nároky bude mať organizmus štábného úradníka a iné vojaka, ktorý celý deň cvičí vo výcvikovom priestore.

Ak máte vážny záujem o redukcii hmotnosti, zaobstarajte si serióznu literatúru. Čísla vytrhnuté z kontextu v ženských magazínoch vás môžu akurát pomýliť. Na začiatok treba vedieť, že 1 kcal = 4,2 kJ. Na spálenie 1 kg tukového tkaniva treba vydať energiu asi 7 000 kcal. Pre 80 kg muža to znamená trasu dlhú asi 90 km.

Energetický výdaj pri vybraných pohybových aktivitách (priemerné hodnoty pre 70 kg muža)

Aktivita	Spotreba energie za hodinu (kcal/h)
Chôdza	300 – 450
Beh	600 – 1 200
Beh na lyžiach	800 – 1 600
Jazda na bicykli	200 – 800
Plávanie	200 – 800
Gymnastika	200 – 400
Volejbal	500
Futbal	800
Basketbal	1 000
Tenis	400 – 700
Stolný tenis	250 – 400
Bedminton	250 – 500

Energetická hodnota vybraných druhov potravín (kcal/ 100 g)

Potravina 100 g	Energetická hodnota (kcal)
Hovädzie mäso	110 – 180
Bravčové mäso	240 – 290
Kuracie mäso	110
Zemiaky	80
Paradajky	17
Paprika	29
Banány	99
Jablká	55
Plnotučné mlieko	66
Odstreďené mlieko	36
Syr Eidam	267
Maslo	758

Text: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav Štubňa
telovýchovný pracovník vk Prešov

PSYCHOLÓG RADÍ

por. Mgr. Petra Labašová

Motivácia

Ako motivovať podriadených k lepším výkonom? Túto otázku si kladie každý veliteľ. Predpokladom toho, aby nadriadený mohol efektívne motivovať svojich spolupracovníkov a podriadených je ovládanie motivačného procesu, prehľad o tom, čo podriadení potrebujú a čo im chýba, aké majú záujmy a aspirácie.

V pracovnom prostredí rozlišujeme vonkajšie motivačné faktory alebo stimuly pôsobiace z prostredia (spravodlivá odmena, pracovné podmienky, istota, výkon, hodnotenie, sociálne výhody...) súvisiace predovšetkým s podmienkami, ktoré poskytuje zamestnávateľ, a vnútorné motívy (potreba učiť sa, potreba podieľať sa na úspechu organizácie, potreba mať zaujímavú prácu, aspirácie a ideály).

Vonkajšie i vnútorné motívy sú u jednotlivcov rôzne, medzi najčastejšie potreby súvisiace s prácou a pracovným prostredím patria:

- pracovať v zaujímavom prostredí, mať zaujímavú a bezpečnú prácu,
 - byť spravodlivo odmeňovaný,
 - mať uznávaného a spravodlivého nadriadeného,
 - mať priateľských spolupracovníkov,
 - mať možnosť profesionálneho rastu a kariérneho rozvoja.
- Naopak, najčastejšími príčinami chýbajúcej motivácie sú vonkajšie bariéry (charakter práce, negatívne pôsobiace prostredie organizácie, sociálna atmosféra, narušené vzťahy, štýl vedenia, nevhodné správanie nadriadeného, neriešenie konfliktov, zlý systém hodnotenia a odmeňovania) a vnútorné bariéry (nesúlad osobných záujmov, potrieb a aspirácií s obsahom práce, s možnosťami seba-realizácie, nepripravenosť na plnenie úloh, neprimerané prežívanie alebo nevládnutie osobných problémov).

Možnosť ako motiváciu naštartovať a udržať je niekoľko, no nie všetky sú vzhľadom na podmienky realizovateľné. Jednou z ťažšie realizovateľných, ale zároveň najžiadanejšou motiváciou pre podriadených je finančná odmena.

Špecifickým motivačným faktorom vo vojenskom prostredí je morálne ocenenie udelením vojenskej medaily alebo odznaku, prípadne pochvala jednotlivca alebo jednotky za dosiahnuté výkony. Ide predovšetkým o výzvu byť lepší, úspešnejší a uznávanejší, prekonať iných aj sám seba. Ak dôvodom služby v OS SR sú vnútorné motívy, potom ocenenie môže predstavovať doslova morálny záväzok povzbudzujúci k lepším výkonom.

Dobry veliteľ by nemal zabudnúť ani na základný a najdôležitejší faktor ovplyvňujúci výkon svojich podriadených. Byť príkladom pre svoju jednotku, mať rovnako vysoké nároky na seba ako na jej príslušníkov, nevidieť v každom človeku len vojaka, ale predovšetkým individualitu. Vnímať jedinečnosť všetkých svojich podriadených, ich slabosti aj silné stránky a povzbudzovať ich k takým výkonom, ktorých sú schopní takým spôsobom, čo je „šitý na ich mieru“.

Jednoduché riešenia sú často účinnejšie ako tie komplikované.

Bojové nasadenie Československej obrnenej brigády

Dňa 1. 9. 1943, po príchode príslušníkov 200. čs. ľahkého protiletadlového pluku zo severnej Afriky do Veľkej Británie, oficiálne vznikla Československá obrnená brigáda. Jej nasadenie do bojovej činnosti však bolo možné až po vylodení spojeneckých vojsk v Normandii. Deň po začatí operácie Overlord, 7. júna 1944, bola v brigáde vyhlásená poľná mobilizácia a o dva mesiace neskoršie sa jej jednotky sústredili v priestore Bridlingtonu na východnom pobreží Anglicka. Počas posledných augustových dní sa potom presunuli do zoraďovacích priestorov pred nalodením – do prístavu Portsmouth, tábora v Londýne a severne od Tilbury pri ústí rieky Temže. V dňoch 30. augusta až 1. septembra 1944 sa nalodili na transportné plavidlá, ktoré ich v nasledujúcich dňoch prepravili do francúzskych prístavov Courseulles-sur-Mer a Arromanches-les-Bains. Po sústreďení v prechodnom tábore na francúzskom pobreží sa brigáda presunula do tábora neďaleko od Falaise, kde pokračovala vo výcviku jednotiek, dopĺňovaní zbraní a bojovej techniky. Pod vplyvom správ o povstaní prebiehajúcim na Slovensku a nasadení 1. čs. armádneho zboru v ZSSR do bojov v Karpatsko-duklianskej operácii sa však príslušníci brigády dožadovali skorého nasadenia do bojovej činnosti. Aj preto veliteľ brigády gen. A. Liška žiadala MNO v Londýne, aby dosiahlo urýchlenie odoslania brigády na front „z dôvodov viac politických ako vojnovnej situácie“.

K presunu obrnenej brigády do priestoru jej bojového nasadenia, k francúzskemu prístavu Dunkerque na pobreží Calaiskej úžiny, došlo 5. októbra. Vtedy už bol front odtiaľ vzdialený vyše 100 km, no mesto a prístav naďalej ovládalo nemecké vojsko. Úlohou brigády bolo v súčinnosti s pridelenými spojeneckými jednotkami nedovoliť protivníkovi prelomiť obkľúčenie, prinútiť ho prestať klásť odpor a vzdať sa. Túto úlohu jej súčasť začali plniť po prevzatí pridelených úsekov od britských a kanadských jednotiek v noci z 8. na 9. októbra a pokračovali v nej až do 9. mája 1945, keď nemecký viceadmirál Friedrich Frisius na veliteľskom stanovišti brigády podpísal kapituláciu dunkerskej posádky. Brigáda mala v tomto čase takmer 6 200 mužov. Od vylodenia na území Francúzska do konca vojny padlo a zomrelo na následky zranení 185 jej príslušníkov.

Keď americká 3. armáda 18. apríla 1945 dosiahla v priestore severozápadne od Chebu československé hranice, z obrnenej brigády bol vyčlenený kombinovaný oddiel (140 osôb) pod velením pplk. Aloisa Síteka, ktorý sa 23. apríla začal presúvať k hraniciam a v ranných hodinách 1. mája vstúpil na územie Čiech neďaleko od mesta Aš. Presun hlavných síl brigády od Dunkerque do ČSR sa začal 12. mája.

Antonín Petrák

(*4. apríl 1912 Viedeň

– † 7. február 2009 Ružomberok)

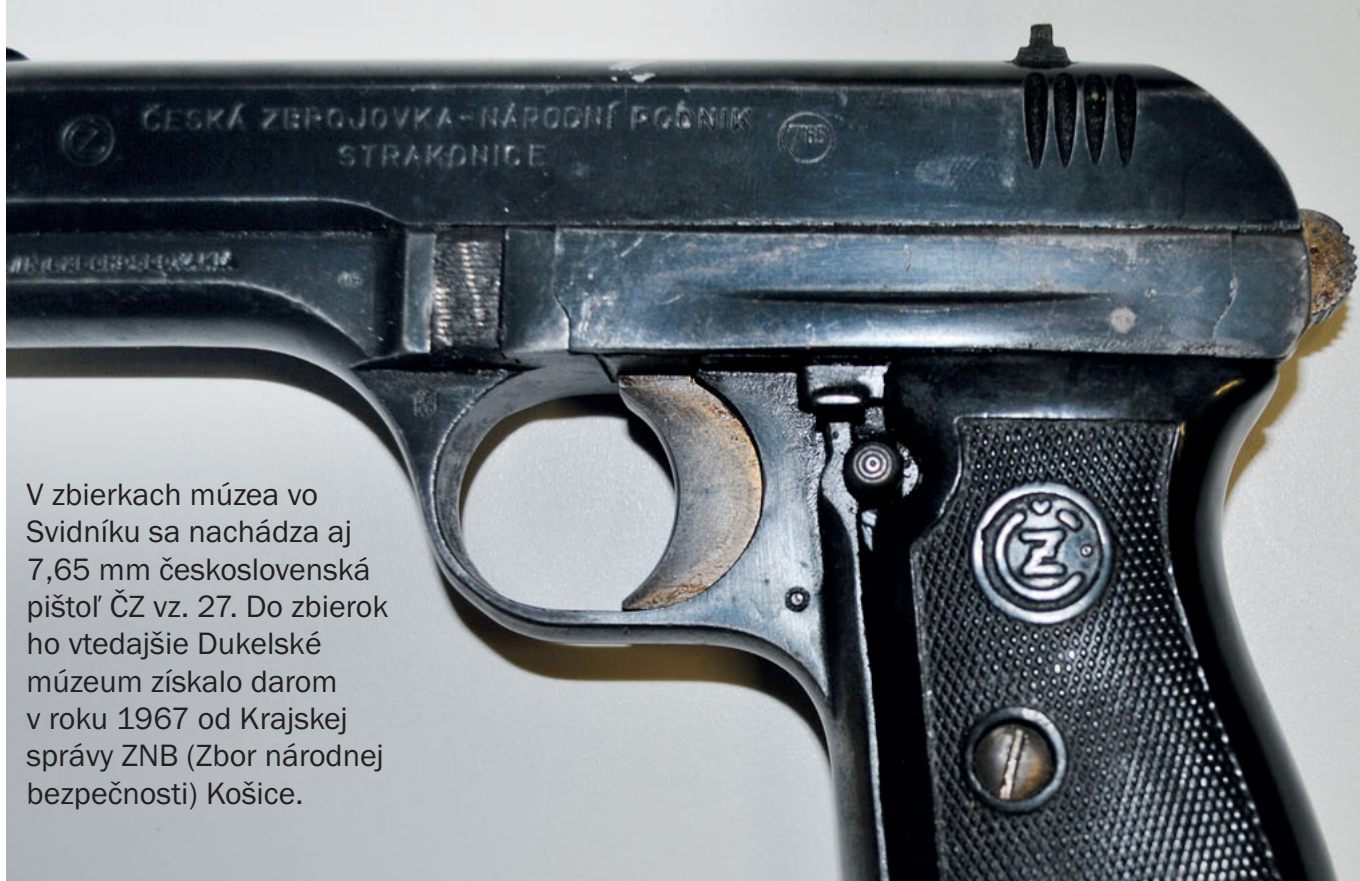
Vojenskú službu nastúpil na začiatku októbra 1932 a od septembra 1933 do júna 1935 absolvoval Vojenskú akadémiu v Hraniciach na Morave. Dňa 1. 7. 1935 bol v pešom pluku 39 v Bratislave povýšený na poručíka. Po rozbití ČSR odišiel do Brna a vo februári 1940 cez Bratislavu, Budapešť a Belehrad do Bejrútu, odkiaľ sa dostal do Francúzska, kde v polovici mája 1940 vstúpil do 1. čs. divízie. Po kapitulácii Francúzska bol evakuovaný do Veľkej Británie. Tu sa stal príslušníkom Československej zmiešanej brigády (od polovice roka 1941 Československá samostatná brigáda). Na konci októbra 1940 bol povýšený na nadporučíka a o rok neskoršie na kapitána. Po absolvovaní špeciálnych kurzov, organizovaných britskou SOE (Special Operations Executive) na začiatku druhej polovice roka 1942, sa ako inštruktör podieľal na výcviku československých výsadbárov. Po vzniku Československej obrnenej brigády bol od 3. 9. 1943 zástupcom veliteľa 1. roty motorizovaného práporu a 18. 8. 1944 sa stal veliteľom roty sprievodných zbraní motorizovaného práporu. V tejto funkcii pôsobil aj počas nasadenia brigády pri Dunkerque. Na začiatku marca 1945 ho povýšili na štábneho kapitána a v polovici júla 1945 na majora. Na začiatku novembra 1949 bol odsúdený, prepustený z armády a uväznený. Po druhý raz bol nespravodlivo odsúdený a uväznený v marci 1959. Z väzenia ho prepustili v máji 1960. V roku 1968 bol rehabilitovaný a 28. 10. 1990 ho prezident SR vymenoval do hodnosti generálmajora v. v.

V podvečer 28. mája jednotky brigády došli do Prahy, kde sa 30. mája uskutočnila ich slávnostná prehliadka.

Text: PhDr. Jozef Bystrický, CSc., VHÚ

Foto: VHÚ

V zbierkach múzea vo Svidníku sa nachádza aj 7,65 mm československá pištoľ ČZ vz. 27. Do zbierok ho vtedajšie Dukelské múzeum získalo darom v roku 1967 od Krajskej správy ZNB (Zbor národnej bezpečnosti) Košice.

Úspešná policajná pištoľ

Konštruktér František Myška v roku 1926 zrekonštruoval armádu pištoľ ČZ vz. 24 na náboj 7,65 mm Browning. Čs. polícia mala záujem o pištoľ v spomínanom kalibre domáceho pôvodu. Myška zmenil na nej uzamykacie záveru.

Najviac sa vyrábala počas vojny

Transformoval ho na dynamický záver a kaliber 9 mm Short zmenil na 7,65 mm. Výsledkom bola pištoľ, na ktorej výrobu bolo možné využiť mnohé súčiastky, pôvodne určené pre armádu pištoľ vz. 24. Preto si jej zavedenie do výroby nevyžadovalo rozsiahle investície a dlhú prípravu. Nová pištoľ bola od roku 1927 zavedená v policii. Čienky prvých pištoľí vz. 27 boli vyrobené z orechového dreva, neskôr z Textoplastu. Po bokoch s rybinovitým zdrsnením a emblémom Českej zbrojovky. Pre medzivojnové obdobie výroby (1927 - 1939) sú charakteristické šikmé hmatníkové drážky a neprítomnosť firemného popisu na ľavej strane záveru. Ako pri pištoľoch vz. 24 je aj na nich na antireflexnej lište záveru vy-

razený nápis: Česká Zbrojovka A. S. v Praze. Medzivojnové obdobie výroby pištoľí vz. 27 bolo poznačené pomerne malou produkciou. Zodpovedala požiadavkám vtedajšej polície a finančnej stráže. Až do okupácie v roku 1939 bolo vyrobených len 20 500 pištoľí.

Počas rokov 1939 - 1945 sa pištole vz. 27 vyrábali naďalej. A v podstatne väčších množstvách. Používali ich zložky nemeckej Ordnungspolizei pod označením Pistole Modell 27. Šikmé hmatníkové drážky boli zmenené na vertikálne. Postupne sa zhoršovala kvalita spracovania. Celkový počet pištoľí vyrobených počas druhej svetovej vojny bol 452 500 kusov. Okrem zložiek nemeckej Ordnungspolizei ju používali rôzne zložky SS (Waffen SS), nemecké letectvo a vojnové námorníctvo.

Po skončení vojny sa vo výrobe pokračovalo. Nastal návrat k starostlivému predvojnovému spracovaniu. Prvé povojnové exempláre majú na hornej lište záveru obnovený nápis: Česká Zbrojovka A. S. v Praze. Na ľavej strane záveru sa nachádza označenie: Kal. 7,65. Po znárodnení podniku spomínaný nápis zmizol a ľavá strana bola doplnená novým názvom výrobcu: Česká Zbrojovka - Národný Podnik Strakonice. Pred nápisom sa nachádza tradičný firemný emblém ČZ a za ním je vyrazený kruh, v ktorom sú číslice vyjadrujúce kaliber 7,65 mm. Čienky povojnových pištoľí boli v hornej časti znova doplnené firemným emblémom. Na ľavej strane rámu pred lučíkom sa objavovalo - Made In Czechoslovakia.

Export do celého sveta

V roku 1946 objednalo 45-tisíc pištoľí MNO. Hoci išlo o vojenskú objednávku, boli určené najmä útvarom SNB, ale tiež Čs. poštám, Čs. strážam a pod. Ich užívateľ bol skratkou vyrazený na pravej strane tela pištole nad čienkou (napr. Čs. pošta - ČSP). V ďalšom období menili pištole vz. 27 svojich majiteľov. Ich výskyt v rôznych zložkách bol pomerne častý. Boli najobvyklejšou zbraňou členov závodnej stráže rôznych organizácií.

Po druhej svetovej vojne sa otvorili trhy pre export. Počas roka 1948 boli tieto pištole vyvezené do 20 krajín (spolu 4 500 ks). Firma Thelson Company so sídlom v New Yorku a San Franciscu nakúpila 1 100 pištoľí a firma De Swaan z Mexika 1 000 pištoľí. Rok 1949 bol exportne najúspešnejší (28 štátov). Najväčším odberateľom bolo Turecko (3 286 pištoľí), potom India (1 223 pištoľí). Pištole sa exportovali aj do Brazílie, Veľkej Británie, Kene, Egypta či Pakistanu. Dovedna sa ich vyrobilo 620 až 650-tisíc kusov.

Hlavné technické údaje

Typ: samonabijacia pištoľ s dynamickým záverom

Dĺžka: 165 mm

Hmotnosť prázdnej zbrane: 710 g

Dĺžka hlavne: 97 mm

Kaliber: 7,65 mm Auto

Hlaveň: drážkovaná

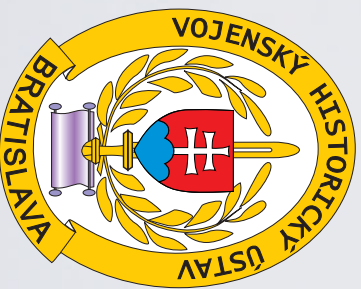
Zásobník: schránkový, odnímateľný, obsah 8 nábojov

Text a foto: Mgr. Gabriel Blaško
VHÚ-VHM-Mo Svidník

Vojenské historické múzeum Piešťany
Múzejné oddelenie Svidník
Bartelovská 14, 089 01 Svidník
Expozícia: Vojenské dejiny Slovenska v rokoch 1914-1945
Tel.: +421 54 752 13 98
E-mail: vhmavidnik@vhu.sk
www.vhu.sk

Múzejné oddelenie VHM Svidník (Centrálna expozícia):
sezóna - 1. máj - 15. október: Ut - Ne 9.00 - 17.00 h.
16. október až 30. november, 1. apríl až 30. apríl:
Ut - Ne 09.00 - 15.00 h., So- Ne 11.00 - 15.00 h.
1. december až 31. marec, Ut - Pia 09.00 až 15.00 h.
Vyhliadková veža Dukla
sezóna - 1. máj - 15. október: Ut - Ne: 9.00 - 17.00 h.

Vstupné: Dospelí: 1 €
Študenti a dôchodcovia: 0,50 €
Vojnoví veteráni, zamestnanci rezortu MO SR, členovia Zväzu
múzei na Slovensku, Slovenskej historickej spoločnosti pri
SAV, Spoločnosti slovenských archivárov, ZTP a deti do
15 rokov vstup zdarma.

7,65 mm československá pištoľ ČZ vz. 27 zo zbierky Vojenského historického múzea - Múzejného oddelenia Svidník